

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΜΕ ΤΙΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΤΟΥΣ

Οι παρατηρήσεις 1, 5 και 8 αντλούνται
από το Θέμα της Τράπεζας Θεμάτων
που αναγράφεται στον τίτλο κάθε Κριτηρίου.

1ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§1-2 [Θέμα 12254]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ κατεστήσατο, ἔπλει ἐπὶ τὸ Βυζάντιον καὶ Καλχηδόνα. Οἱ δ' αὐτὸν ὑπεδέχοντο, τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες· οἱ δὲ προδόντες Ἀλκιβιάδῃ τὸ Βυζάντιον τότε μὲν ἔφυγον εἰς τὸν Πόντον, ὕστερον δ' εἰς Ἀθήνας καὶ ἐγένοντο Ἀθηναῖοι. Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδιοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὄσφ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνοιο Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπει δὲ τὰ ἐν τῇ Λαμψάκῳ ... τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι».
Μονάδες 30
2. «φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες»: Αφού εξηγήσετε τον ὄρο *ὑποσπόνδους* (μονάδες 4), να αναφερθείτε στην αξία που απέδιδαν οι αρχαῖοι Ἕλληνες στις σπονδές (μονάδες 6).
Μονάδες 10
3. Πῶς συμπεριφέρθηκε στους φρουροὺς των Ἀθηναίων και σε ὅποιον Ἀθηναῖο συναντούσε ο Λύσανδρος (μονάδες 4); Ποιος ἦταν ο στόχος αὐτῆς τῆς συμπεριφοράς (μονάδες 6);
Μονάδες 10
4. Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο αναφοράς και το απόσπασμα που ακολουθεῖ να καταγράψετε τις στρατηγικές ικανότητες του Λυσάνδρου.
[1.24] Τότε ο Λύσανδρος πρόσταξε τα γοργότερα καράβια του ν' ακολουθήσουν τους Ἀθηναίους, να παρατηρήσουν τι θα κάνουν μετά την αποβίβαση τους και να γυρίσουν να του αναφέρουν. Στο μεταξύ, ὥσπου να επιστρέψουν αὐτά, δεν ἔβγαλε τα πληρώματα ἀπὸ τα πλοία. Τέσσερις μέρες ἀκολούθησε αὐτὴ τὴν τακτική, και κάθε φορά οι Ἀθηναῖοι ἔβγαζαν τον στόλο τους στο πέλαγο. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]
Μονάδες 10

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β περισσεύουν.

Α	Β
1. <i>ὑπεδέχοντο</i>	α. απόγονος
2. <i>ἐγένοντο</i>	β. προάστιο
3. <i>ἴδοι</i>	γ. κατάληψη
4. <i>ἄστν</i>	δ. παράλειψη
5. <i>Καταλιπὼν</i>	ε. οραματιστής
	ζ. υπόδειγμα
	η. αποδεκτός

Μονάδες 10

6. α. *τοὺς φρουρούς, ἀσφάλειαν, πλείους, ἄστν, τὰς ναῦς*: Να μεταφέρετε τις λέξεις στον άλλον αριθμό διατηρώντας την πτώση (μονάδες 5).
 β. *ἔπλει, ἔφυγον, ἐγένοντο, ἴδοι, ἐπεσκεύαζεν*: Να μεταφέρετε τα ρήματα στον ενεστώτα διατηρώντας το πρόσωπο, την έγκλιση και τη φωνή (μονάδες 5).

Μονάδες 10

7. α. *ὑποσπόνδους, Ἀθηναῖοι, ἀσφάλειαν, πλείους, Λάκωνα*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).
 β. *ἀφέντες, οἱ προδόντες, διδούς, εἰδώς, ἀποπλεύσας*: Να καταγράψετε το είδος και τη συντακτική λειτουργία των μετοχών (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.
 β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.).
 γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.
 δ. έγραψε τα *Έλληνικά* που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.
 ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

2ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§3-4 [Θέμα 12256]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διήκεν, ὁ ἕτερος τῶ ἐτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων. Τῇ δ' ὑστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἔδοξε τοὺς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἐνὸς καὶ τὰ τεῖχη εὐτρεπίζειν καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων».

Μονάδες 30

2. Πῶς ἀντέδρασαν οἱ Ἀθηναῖοι πολῖτες στὴν εἶδηση τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου (μονάδες 6); Πού οφείλεται κατὰ τὴ γνώμη σας αὐτὴ ἡ ἀντίδραση (μονάδες 4);

Μονάδες 10

3. Ποιες ἀποφάσεις ἔλαβαν οἱ Ἀθηναῖοι στὴν Ἐκκλησία τοῦ Δήμου ποὺ πραγματοποιήσαν μετὰ τὴν εἶδηση τῆς καταστροφῆς τοῦ ἀθηναϊκοῦ στόλου (μονάδες 6); Με ποιους ρηματικούς τύπους δηλώνονται οἱ ἀποφάσεις τους (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Ποια συμπεράσματα προκύπτουν ἀπὸ τὴ μελέτη τοῦ κειμένου ἀναφορὰς καὶ τοῦ μεταφρασμένου, ποὺ ἀκολουθεῖ, σχετικὰ με τὴ συμπεριφορὰ τῶν Ἀθηναίων ἀπέναντι στους ἠττημένους;

[1.31] Ἐπειτα ὁ Λύσανδρος συγκέντρωσε τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς εἶπε νὰ συσκεφθοῦν γιὰ τὴν τύχη τῶν αἰχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν γιὰ πολλὰ οἱ Ἀθηναῖοι: γιὰ ἐγκλήματα ποὺ εἶχαν κάνει καὶ γι' ἄλλα ποὺ εἶχε ψηφίσει ἡ

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τη ναυμαχία – να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους. Τους κατηγόρησαν κι ότι είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν πέσει στα χέρια τους, ενός ανδριώτικου κι ενός κορινθιακού· ο Φιλοκλής ήταν ο Αθηναίος στρατηγός που τους εξόντωσε. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου, να γράψετε ένα ομόρριζο ουσιαστικό της Νέας Ελληνικής, απλό ή σύνθετο: *έλεγετο, παραγγέλλων, άπολωλότας, έποίησαν, κρατήσαντες*.

Μονάδες 10

6. α. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους γραμματικούς τύπους που ζητούνται (μονάδες 6):

τῆς νυκτός (δοτική ενικού):

τῶν μακρῶν τειχῶν (αιτιατική πληθυντικού):

πολλούς (ίδιος τύπος στον υπερθετικό βαθμό):

τοὺς λιμένας (ονομαστική ενικού):

τὴν πόλιν (δοτική πληθυντικού):

- β. Να συμπληρώσετε τον πίνακα που ακολουθεί (μονάδες 4):

Οριστική	Υποτακτική	Ενκτική	Προστακτική
<i>έκοιμήθη</i>			
<i>έποίησαν</i>			

Μονάδες 10

7. α. *τῆς Παράλου, τοὺς άπολωλότας, πείσεσθαι, τῶν Ἑλλήνων, άποχῶσαι*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).

- β. Να εντοπίσετε στο κείμενο αναφοράς πέντε προσδιορισμούς του χρόνου (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Τρεις φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A

1. Ο Θουκυδίδης πίστευε στη μεγάλη αξία
2. Κατά τον Ξενοφώντα η ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους οφείλεται
3. Σε αρκετά σημεία του έργου του ο Θουκυδίδης προβάλλει ως βασικά κίνητρα για τον πόλεμο
4. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο από
5. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα

B

- α. την αμεροληψία και το βάθος του προβληματισμού του.
- β. του Περικλή.
- γ. την πλεονεξία και τη φιλοτιμία.
- δ. το 431 π.Χ. και εξής.
- ε. το 411 π.Χ. και εξής.
- ζ. σε θεϊκή τιμωρία.
- η. του Αγησίλαου.
- θ. στην απλότητα του ύφους του.

Μονάδες 10

3ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§2-3 [Θέμα 12280]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἴ τινα που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν, ἄλλοθι δ' οὐ, εἰδὼς ὅτι ὅσῳ ἂν πλείους συλλεγῶσιν εἰς τὸ ἄστυ καὶ τὸν Πειραιᾶ, θᾶττον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι. Καταλιπὼν δὲ Βυζαντίου καὶ Καλχηδόνος Σθενέλαον ἄρμοστήν Λάκωνα, αὐτὸς ἀποπλεύσας εἰς Λάμψακον τὰς ναῦς ἐπεσκεύαζεν. Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά, καὶ οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστυ διῆκεν, ὁ ἕτερος τῶ ἑτέρῳ παραγγέλλων· ὥστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη, οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτοὺς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ἐν δὲ ταῖς Ἀθήναις ... πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων*».

Μονάδες 30

2. Για ποιον λόγο ο Λύσανδρος συνιστά σε όλους τους Αθηναίους αιχμαλώτους ότι το μόνο ασφαλές για αυτούς καταφύγιο είναι η Αθήνα και ο Πειραιάς;

Μονάδες 10

3. Πότε, με ποιον τρόπο και από ποιον πληροφορήθηκαν οι Αθηναίοι την ήττα των συμπατριωτῶν τους στους Αιγὸς ποταμούς (μονάδες 6); Ποια ἦταν η πρώτη ἀντίδρασή τους (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Λαμβάνοντας υπόψη το κείμενο αναφοράς και το απόσπασμα που ακολουθεί να καταγράψετε και να ερμηνεύσετε τη συμπεριφορά των Αθηναίων και των Σπαρτιατῶν ἀπέναντι στους αιχμαλώτους.

[1.31] Ἐπειτα ο Λύσανδρος συγκέντρωσε τους συμμάχους και τους εἶπε να συσκεφθῶν για την τύχη των αιχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν για πολλὰ οἱ Αθηναῖοι: για εγκλήματα που εἶχαν κάνει και γι' ἄλλα που εἶχε ψηφίσει η

Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τη ναυμαχία – να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους. Τους κατηγορήσαν κι ότι είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν πέσει στα χέρια τους, ενός ανδριώτικου κι ενός κορινθιακού· ο Φιλοκλής ήταν ο Αθηναίος στρατηγός που τους εξόντωσε. [1.32] Ειπώθησαν κι άλλα πολλά, κι αποφασίστηκε να εκτελέσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο (αυτός μονάχα, στη Συνέλευση, είχε εναντιωθεί στο κόψιμο των χεριών – μερικοί μάλιστα τον κατηγορήσαν ότι προδίδει τον στόλο). Ο Λύσανδρος ρώτησε πρώτο τον Φιλοκλή ποια τιμωρία τού άξιζε –αυτού, που πρώτος παραβίασε τους νόμους του πολέμου ανάμεσα στους Έλληνες– και κατόπιν τον έσφαξε. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία νεοελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμολογικά συγγενή της αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Α περισσεύουν.

Α	Β
1. έλλειμμα	α. ἴδοι
2. κατάληψη	β. ἔσεσθαι
3. διασκευή	γ. καταλιπών
4. παρουσία	δ. ἐπεσκεύαζεν
5. επικράτηση	ε. κρατήσαντες
6. όραση	
7. κρατήρας	

Μονάδες 10

6. α. «*Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἷ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας...*»: Να ξαναγράψετε το χωρίο αντικαθιστώντας τη λέξη *Λύσανδρος* με τη λέξη *Λακεδαιμόνιοι* (μονάδες 4).
- β. *πείσεσθαι, νομίζοντες, ἐποίησαν*: Να γράψετε το απαρέμφατο αορίστου (στην ίδια διάθεση) των ρηματικών τύπων που σας δίνονται (μονάδες 6).

Μονάδες 10

7. α. «*Λύσανδρος δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἷ τινά που ἄλλον ἴδοι Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλεουσιν ἀσφάλειαν...*»: Να εντοπίσετε στο απόσπασμα που σας δίνετε τον υποθετικό λόγο καταγράφοντας την υπόθεση και την απόδοση (μονάδες 5).

β. *εις Λάμψακον, αὐτός, τῶν μακρῶν, ἐκείνης, πολλούς*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A

B

1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή συμμετείχε ως μισθοφόρος στην εκστρατεία που ετοίμασε ο Κύρος, για να εκθρονίσει τον αδελφό του, τον βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄.
2. Επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του Ξενοφώντα άσκησαν	β. επειδή εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου, ώστε τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας.
3. Η χρονολογική κατάταξη των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος.
β. ο Περικλής και ο Λύσανδρος.
4. Το έργο του Ξενοφώντα αναγνωρίστηκε ήδη από τη ρωμαϊκή εποχή για	α. σε «εσωτερικές μαρτυρίες» και στην προσεκτική μελέτη του ύφους του.
β. στην ταξινόμηση που έκανε ο ίδιος.
5. Η γλώσσα του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από το απλοποιημένο (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη) αττικό ιδίωμα	α. τη διεισδυτικότητα και τη βαθιά φιλοσοφημένη πολιτική σκέψη.
β. την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.
	α. που προετοιμάζει την Κοινή της ελληνιστικής εποχής.
β. που συνιστά τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

4ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§16-19 [Θέμα 12281]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἤξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα. Περμφθεις δὲ διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω, ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῖτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν. Ἐπεὶ δὲ ἦκε τετάρτῳ μηνί, ἀπήγγειλεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι αὐτὸν Λύσανδρος τέως μὲν κατέχει, εἶτα κελεύει εἰς Λακεδαίμονα ἰέναι· οὐ γὰρ εἶναι κύριος ὧν ἐρωτῶτο ὑπ' αὐτοῦ, ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους. Μετὰ ταῦτα ἠρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός. Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἦκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἠντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίοις, ἀλλ' ἐξαιρεῖν.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Τοιούτων δὲ ὄντων ... ἀλλὰ τοὺς ἐφόρους*».

Μονάδες 30

2. Να εξηγήσετε γιατί οι Λακεδαιμόνιοι «*ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν*» (μονάδες 4); Ποια ἦταν ἡ σημασία αὐτῶν τῶν τειχῶν γιὰ τοὺς Ἀθηναίους (μονάδες 6);

Μονάδες 10

3. Για ποῖον λόγο οἱ Ἀθηναῖοι ἐπέλεξαν τὸν Θηραμένην νὰ διαπραγματευτεῖ με τὸν Λύσανδρον (μονάδες 6); Ποια τακτικὴ ἀκολουθεῖ ὁ Θηραμένης καὶ πὼς θὰ τὸν χαρακτηρίζατε ἀπὸ τὴ στάση τοῦ κατὰ τὴ διάρκεια τῶν διαπραγματεύσεων (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Ποια ήταν η στάση των συμμάχων της Σπάρτης απέναντι στους Αθηναίους; Στην απάντησή σας να λάβετε υπόψη και το πρωτότυπο και το μεταφρασμένο που ακολουθεί.

[1.30] Στο μεταξύ ο Λύσανδρος οδήγησε τα πλοία, τους αιχμαλώτους (ανάμεσα σ' αυτούς ήταν ο Φιλοκλής, ο Αδείμαντος κι άλλοι στρατηγοί) και τ' άλλα λάφυρα στη Λάμψακο. Την ίδια μέρα της νίκης του εξάλλου έστειλε τον Θεόπομπο τον Μιλήσιο, τον κουρσάρο, ν' αναγγείλει τα γεγονότα στη Λακεδαίμονα· αυτός έφτασε εκεί τη μεθεπόμενη μέρα κι έδωσε αναφορά.

[1.31] Έπειτα ο Λύσανδρος συγκέντρωσε τους συμμάχους και τους είπε να συσκεφθούν για την τύχη των αιχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν για πολλά οι Αθηναίοι: για εγκλήματα που είχαν κάνει και γι' άλλα που είχε ψηφίσει η Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τη ναυμαχία – να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους. Τους κατηγορήσαν κι ότι είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν πέσει στα χέρια τους, ενός ανδριώτικου κι ενός κορινθιακού· ο Φιλοκλής ήταν ο Αθηναίος στρατηγός που τους εξόντωσε. [1.32] Ειπώθηκαν κι άλλα πολλά, κι αποφασίστηκε να εκτελέσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο (αυτός μονάχος, στη Συνέλευση, είχε εναντιωθεί στο κόψιμο των χεριών – μερικοί μάλιστα τον κατηγορήσαν ότι προδίδει τον στόλο). Ο Λύσανδρος ρώτησε πρώτο τον Φιλοκλή ποια τιμωρία τού άξιζε –αυτού, που πρώτος παραβίασε τους νόμους του πολέμου ανάμεσα στους Έλληνες– και κατόπιν τον έσφαξε. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την ορθή σημασία της σύμφωνα με το κείμενο του Ξενοφώντα:

Α	Β
1. <i>έκκλησία</i>	α. συνέλευση β. ναός
2. <i>έπιτηρών</i>	α. επιβλέπω β. καιροφυλακτώ
3. <i>όμολογήσειν</i>	α. αποκαλύπτω β. συμφωνώ
4. <i>κύριος</i>	α. αρμόδιος β. ιδιοκτήτης
5. <i>φυγάδα</i>	α. αυτός που διαφεύγει κρυφά σε ξένη χώρα β. εξόριστος

Μονάδες 10

6. α. *ἐκκλησία, τὸν σῖτον, πρεσβευτής, φυγάδα*: Να μεταφέρετε τις λέξεις στον άλλον αριθμό διατηρώντας την πτώση (μονάδες 4).
- β. «*Τοιούτων δὲ ὄντων Θηραμένης εἶπεν ἐν ἐκκλησίᾳ ὅτι εἰ βούλονται αὐτὸν πέμψαι παρὰ Λύσανδρον, εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα*»: Να εντοπίσετε στο απόσπασμα τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται στον αόριστο και να τους μεταφέρετε στον ενεστώτα (μονάδες 6).

Μονάδες 10

7. α. *τὴν πόλιν, πεμφθείς, ὑπ' αὐτοῦ, αὐτοκράτορες, Κορίνθιοι*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).
- β. «*...εἰδὼς ἥξει Λακεδαιμονίους πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα*»: Να εντοπίσετε στο απόσπασμα τη δευτερεύουσα ονομαστική πρόταση και να την χαρακτηρίσετε ως προς το εἶδος, τον τρόπο εισαγωγής και τη λειτουργία της (μονάδες 5)

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.
- β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.
- γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.
- δ. διαθέτει τη βαθιά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.
- ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

5ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§18-21 [Θέμα 12265]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ἔπεμψεν ἀγγελοῦντα μετ' ἄλλων Λακεδαιμονίων Ἀριστοτέλην, φυγάδα Ἀθηναῖον ὄντα, ὅτι ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασία, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἀντέλεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τά τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίους ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἤγῳνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Λύσανδρος δὲ τοῖς ἐφόροις ... ἀλλ' ἐξαιρεῖν*».

Μονάδες 30

2. Ποια ἦταν ἡ τελικὴ ἀπόφαση που ἔλαβαν οἱ Σπαρτιάτες στη συνέλευση για τὴν τύχη τῆς Ἀθήνας (μονάδες 4); Ποιο ἦταν τὸ σκεπτικὸ αὐτῆς τῆς ἀπόφασης (μονάδες 6);

Μονάδες 10

3. Ποιοὶ ἦταν οἱ ὅροι τῆς εἰρήνης που προτάθηκαν ἀπὸ τοὺς Σπαρτιάτες (μονάδες 6); Με ποίους ρηματικὸς τύπους ἐπιλέγει ὁ Ξενοφώντας να καταγράψει αὐτοὺς τοὺς ὅρους (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Για ποίους λόγους οἱ σύμμαχοι ἐπιθυμοῦσαν τὴν ολοκληρωτικὴ καταστροφὴ τῶν Ἀθηναίων; Στὴν ἀπάντησή σας να λάβετε ὑπόψη καὶ τὸ πρωτότυπο καὶ τὸ μεταφρασμένο που ἀκολουθεῖ.

[1.31] Ἐπειτα ὁ Λύσανδρος συγκέντρωσε τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς εἶπε να συσκεφθῶν για τὴν τύχη τῶν αἰχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν για πολλὰ

οι Αθηναίοι: για εγκλήματα που είχαν κάνει και γι' άλλα που είχε ψηφίσει η Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τη ναυμαχία – να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους. Τους κατηγόρησαν κι ότι είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν πέσει στα χέρια τους, ενός ανδριώτικου κι ενός κορινθιακού· ο Φιλοκλής ήταν ο Αθηναίος στρατηγός που τους εξόντωσε. [1.32] Ειπώθηκαν κι άλλα πολλά, κι αποφασίστηκε να εκτελέσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο (αυτός μονάχος, στη Συνέλευση, είχε εναντιωθεί στο κόψιμο των χεριών – μερικοί μάλιστα τον κατηγόρησαν ότι προδίδει τον στόλο). Ο Λύσανδρος ρώτησε πρώτο τον Φιλοκλή ποια τιμωρία τού άξιζε –αυτού, που πρώτος παραβίασε τους νόμους του πολέμου ανάμεσα στους Έλληνες– και κατόπιν τον έσφαξε. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την ορθή σημασία της σύμφωνα με το κείμενο του Ξενοφώντα:

Α	Β
1. <i>φυγάδα</i>	α. εξόριστος β. λιποτάκτης
2. <i>κυρίους</i>	α. έγκυρος β. αρμόδιος
3. <i>αυτοκράτορες</i>	α. βασιλιάς β. απεσταλμένος με απόλυτη εξουσία
4. <i>ηγώνται</i>	α. οδηγώ β. προηγούμαι
5. <i>επανάφερον</i>	α. αναφέρω β. μεταφέρω είδηση

Μονάδες 10

6. α. *φυγάδα Αθηναίων, πόλιν Ελληνίδα, τὰς ναῦς*: Να μεταφέρετε τις λέξεις στον άλλον αριθμό διατηρώντας την πτώση (μονάδες 5).
- β. «*Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αυτοκράτορες περὶ εἰρήνης*»: Να ξαναγράψετε το χωρίο ξεκινώντας με τη φράση: «*Θηραμένης ἐπεὶ ...*» (μονάδες 5).

Μονάδες 10

7. α. «(Λύσανδρος) ἀποκρίναιτο Θηραμένει ἐκείνους κυρίους εἶναι εἰρήνης καὶ πολέμου»: Να αναγνωρίσετε συντακτικά όλους τους τύπους του χωρίου (μονάδες 5).
- β. «ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾗ τὰ τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἠγῶνται»: Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε ως προς το είδος και τη λειτουργία τις μετοχές του αποσπάσματος (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A

B

1. Ο Ξενοφώντας κατά τη νεανική του ηλικία έλαβε	α. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε συμβουλευτικά και ιστορικά.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά τη μάχη στα Κούναξα στο πλαίσιο της εκστρατείας εναντίον του Πέρση βασιλιά, ανέλαβε	β. ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των μισθοφόρων στην Ελλάδα.
3. Στη διαμόρφωση της προσωπικότητας του Ξενοφώντα συνέβαλαν ουσιαστικά	γ. το σύνολο των έργων του Ξενοφώντα σε ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
4. Οι μεταγενέστεροι φιλόλογοι χώρισαν	δ. τις αυθαιρεσίες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
5. Ο Ξενοφώντας περιγράφει με εντιμότητα	ε. η προσωπικότητα του Περικλή, Αθηναίου πολιτικού.
	ζ. καλή μόρφωση.
	η. το πρότυπο ζωής του Σωκράτη και η ηγετική φυσιογνωμία του Αγησίλαου, βασιλιά της Σπάρτης.

Μονάδες 10

6ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§19-21 [Θέμα 12283]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς. Ἐπεὶ δ' ἤκον, ἐκκλησίαν ἐποίησαν, ἐν ἧ ἄντελεγον Κορίνθιοι καὶ Θηβαῖοι μάλιστα, πολλοὶ δὲ καὶ ἄλλοι τῶν Ἑλλήνων, μὴ σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν. Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τὰ τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἤγῳνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανέφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐπεὶ δ' ἤκον, ... ὅποι ἂν ἤγῳνται».
Μονάδες 30
2. Να χαρακτηρίσετε τους Σπαρτιάτες και τους συμμάχους από τη στάση που κράτησαν κατά τη διάρκεια της συνέλευσης για την ειρήνη.
Μονάδες 10
3. Ποιους ὁρους πρότειναν οι Σπαρτιάτες για την ειρήνη και σε τι αποσκοπούσε ο κάθε ὁρος;
Μονάδες 10
4. Να συγκρίνετε τη στάση των Σπαρτιατῶν και των συμμάχων στις δύο συνελεύσεις, τις οποίες αναφέρει ο Ξενοφώντας στο πρωτότυπο και το μεταφρασμένο κείμενο.

[1.31] Ἐπειτα ὁ Λύσανδρος συγκέντρωσε τοὺς συμμάχους καὶ τοὺς εἶπε νὰ συσκεφθῶν γιὰ τὴν τύχη τῶν αἰχμαλώτων. Τότε κατηγορήθηκαν γιὰ πολλὰ οἱ Ἀθηναῖοι: γιὰ ἐγκλήματα ποὺ εἶχαν κάνει καὶ γι' ἄλλα ποὺ εἶχε ψηφίσει ἡ Συνέλευσή τους νὰ κάνουν ἀν κέρδιζαν τὴ ναυμαχία – νὰ κόψουν τὸ δεξὶ χέρι

σ' όλους τους αιχμαλώτους. Τους κατηγόρησαν κι ότι είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν πέσει στα χέρια τους, ενός ανδρώτικου κι ενός κορινθιακού· ο Φιλοκλής ήταν ο Αθηναίος στρατηγός που τους εξόντωσε. [1.32] Ειπώθηκαν κι άλλα πολλά, κι αποφασίστηκε να εκτελέσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι εκτός από τον Αδείμαντο (αυτός μονάχος, στη Συνέλευση, είχε εναντιωθεί στο κόψιμο των χεριών – μερικοί μάλιστα τον κατηγόρησαν ότι προδίδει τον στόλο). Ο Λύσανδρος ρώτησε πρώτο τον Φιλοκλή ποια τιμωρία τού άξιζε –αυτού, που πρώτος παραβίασε τους νόμους του πολέμου ανάμεσα στους Έλληνες– και κατόπιν τον έσφαξε. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να γράψετε ένα σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *λόγω, καλεῖν, πόλιν, φίλον, ἡγῶνται*.

Μονάδες 10

6. α. *πρέσβεις, τίνι, ταῦτα, αὐτῶ*: Να μεταφέρετε τους όρους στον άλλον αριθμό (μονάδες 4).
β. Να συμπληρώσετε τον πίνακα (μονάδες 6):

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
<i>πολλοὶ</i>		
		<i>μάλιστα</i>
<i>μέγα</i>		

Μονάδες 10

7. α. «*Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι*»: Να εντοπίσετε στο απόσπασμα τις λέξεις που λειτουργούν ως επιθετικοί προσδιορισμοί και να καταγράψετε τη λέξη που προσδιορίζουν (μονάδες 4).
β. «*Θηραμένης δὲ καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενοι δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν εἶπον ὅτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης, μετὰ ταῦτα οἱ ἔφοροι καλεῖν ἐκέλευον αὐτούς*»: Να εντοπίσετε τις δευτερεύουσες προτάσεις του αποσπάσματος και να αναγνωρίσετε το είδος τους (μονάδες 6).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας:

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.
- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα *Κύρου Ανάβασις* και *Κύρου Παιδεία*.

Μονάδες 10

7ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§20-23 [Θέμα 12268]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τά τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανάφερον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινῶν αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην. Μετὰ δὲ ταῦτα Λύσανδρός τε κατέπλει εἰς τὸν Πειραιᾶ καὶ οἱ φυγάδες κατῆσαν καὶ τὰ τεῖχη κατέσκαπτον ὑπ' αὐλητρίδων πολλῇ προθυμίᾳ, νομίζοντες ἐκείνην τὴν ἡμέραν τῇ Ἑλλάδι ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Τῇ δὲ ὑστεραία ... ἄρχειν τῆς ἐλευθερίας*».

Μονάδες 30

2. Ποιους ὅρους πρότειναν οἱ Λακεδαιμόνιοι για την υπογραφή της ειρήνης; Να διακρίνετε τον βασικό ὅρο ἀπὸ ἐκείνους που αποτελοῦν προϋπόθεση (μονάδες 6) αιτιολογώντας τὴν ἐπιλογή σας (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3. Ποια ἦταν ἡ ἀντίδραση τῶν Ἀθηναίων μόλις ἔφτασε ὁ Θηραμένης καὶ οἱ ἄλλοι πρέσβεις στὴν Ἀθήνα (μονάδες 6); Πού οφείλεται αὐτὴ ἡ ἀντίδραση (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Αφού διαβάσετε το πρωτότυπο και το μεταφρασμένο κείμενο που σας έχουν δοθεί, να χαρακτηρίσετε τον Θηραμένη με βάση τον τρόπο που ενεργεί σε κάθε περίπτωση.

[3.15] Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως –που ανάμεσα στ’ άλλα είχε εξοριστή κιόλας από τους δημοκρατικούς– είχε διάθεση να σκοτώσει πολύν κόσμο, ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα την καλή τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ’ εγώ κ’ εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν’ αποχτήσουμε δημοτικότητα». [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να γράψετε μία σύνθετη λέξη της Νέας Ελληνικής με πρώτο συνθετικό καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *ναῦς, γῆν, πολὺς, ἡμέραν, ἄρχειν*.

Μονάδες 10

6. α. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους τύπους που ζητούνται (μονάδες 5):

θάλατταν (γενική πληθυντικού):

πολὺς (γενική ενικού συγκριτικού βαθμού στο ίδιο γένος):

λιμῶ (δοτική πληθυντικού):

τείχη (γενική ενικού):

φυγάδες (ονομαστική ενικού):

- β. *ἐπανεφέρον, ἀπήγγειλλον, ἀντειπόντων, κατέπλει, κατέσκαπτον*: Να μεταφέρετε τους ρηματικούς τύπους στον αντίστοιχο τύπο του ενεστώτα (μονάδες 5).

Μονάδες 10

7. α. *εἰς τὰς Ἀθήνας, ὄχλος, ἄπρακτοι, τῶ λιμῶ, τῆς ἐλευθερίας*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).

- β. «*Εἰσιόντας δ’ αὐτοὺς ὄχλος περιεχίτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν*»: Να εντοπίσετε στο συγκεκριμένο απόσπασμα τη δευτερεύουσα πρόταση και να κάνετε πλήρη αναγνώριση (εἶδος, λειτουργία, εισαγωγή και εκφορά) (μονάδες 5).

Μονάδες 10

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A

B

1. Η στρατιωτική δράση του Ξενοφώντα σχετίζεται με	α. τις ηγετικές πρωτοβουλίες που ανέλαβε για την επιστροφή των μισθοφόρων από τη Μικρά Ασία στην Ελλάδα.
	β. την προσπάθειά του να σώσει την Αμφίπολη από την επίθεση των Σπαρτιατών.
2. Ο Ξενοφώντας πέθανε	α. στον Σκιλλούντα, κοντά στην Ολυμπία, όπου ζούσε μετά την εξορία του από την Αθήνα.
	β. στην Αθήνα μετά το 355 π.Χ., όπου επέστρεψε μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών.
3. Ο Ξενοφώντας εξιστορεί τον Πελοποννησιακό πόλεμο	α. από την έναρξη του πολέμου έως το 411 π.Χ.
	β. από το 411 π.Χ. έως το τέλος του.
4. Στα Έλληνικά η γραφή του Ξενοφώντα χαρακτηρίζεται από	α. μακροπερίοδο λόγο και πολλούς προσδιορισμούς της αιτίας.
	β. απόλυτη ακρίβεια της περιγραφής των χώρων που εξελίχθηκαν τα γεγονότα.
5. Ο Ξενοφώντας παρουσιάζει	α. με θαυμασμό τις ενέργειες των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
	β. με εντιμότητα τις αγκυρότητες του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.

Μονάδες 10

8ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§20-22 [Θέμα 14385]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδεῖν μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην ἐφ' ᾧ τά τε μακρὰ τεῖχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας καὶ τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας καὶ τοὺς φυγάδας καθέντας, τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν καὶ φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται. Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ἐπανεφέρον ταῦτα εἰς τὰς Ἀθήνας. Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιεχεῖτο πολὺς, φοβούμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν· οὐ γὰρ ἔτι ἐνεχώρει μέλλειν διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῷ. Τῇ δὲ ὑστεραία ἀπήγγελλον οἱ πρέσβεις ἐφ' οἷς οἱ Λακεδαιμόνιοι ποιοῖντο τὴν εἰρήνην· προηγόρει δὲ αὐτῶν Θηραμένης, λέγων ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν. Ἀντιπόντων δὲ τινῶν αὐτῷ, πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Θηραμένης δὲ καὶ οἱ σὺν αὐτῷ πρέσβεις ... δέχεσθαι τὴν εἰρήνην*».

Μονάδες 30

2. Ποιος ἦταν ο βασικότερος ὅρος που ἔθεσαν οἱ Λακεδαιμόνιοι καὶ ποιον θεωροῦσαν σημαντικότερο οἱ Αθηναῖοι (μονάδες 6); Να ἐξηγήσετε τοὺς λόγους αὐτῆς τῆς διαφοροποίησης (μονάδες 4).

Μονάδες 10

3. Τι πρότεινε ο Θηραμένης στους Αθηναίους μόλις ἐπέστρεψε ἀπὸ τῆ Σπάρτη (μονάδες 6) καὶ ποια ἦταν ἡ ἀντίδρασή τους (μονάδες 4).

Μονάδες 10

4. Πῶς ἀντέδρασαν οἱ Αθηναῖοι στὴν ἐπιστροφή του Θηραμένη μετὰ ἀπὸ τὶς διαπραγματεύσεις γιὰ τὴν εἰρήνην (μονάδες 6); Ἐπιβεβαιώθηκε ο φόβος τους (μονάδες 4); Να ἀπαντήσετε λαμβάνοντας ὑπόψη σας καὶ τὰ δύο κείμενα που σας ἔχουν δοθεῖ (πρωτότυπο καὶ μεταφρασμένο).

[3.13] Ἀργότερα ὥστόσο ἀρχισαν νὰ καταστρώνουν σχέδια γιὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴν ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στὴν πόλη. Το πρῶτο βῆμα ἦταν νὰ στείλουν στὴ Λακεδαίμονα τὸν Αἰσχίνη καὶ τὸν Ἀριστοτέλη, γιὰ νὰ πείσουν

το Λύσανδρο να ενεργήση να τους δοθεί φρουρά –που υπόσχονταν να συντηρούν αυτοί– «ώσπου να βγάλουν από τη μέση τα κακά στοιχεία και να οργανώσουν το καθεστώς». Εκείνος πείστηκε και φρόντισε να τους δώσουν τη φρουρά με τον Καλλίβιο για αρμοστή. [3.14] Μόλις οι Τριάντα πήραν τη φρουρά βάλθηκαν να καλοπιάνουν με κάθε τρόπο τον Καλλίβιο, για να εγκρίνη όλες τους τις πράξεις· αυτός πάλι τους έδινε στρατιώτες από τη φρουρά, που τους βοηθούσαν να συλλάβουν όποιους ήθελαν – όχι πια «κακά στοιχεία» κι ασήμαντα πρόσωπα, αλλ' από δω και μπρος όποιον τους δημιουργούσε την υπογία ότι δε θ' ανεχόταν τον παραμερισμό του κι ότι, αν δοκίμαζε ν' αντιδράση, θάβρισκε πολλούς συμπαραστάτες. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να γράψετε ένα σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο της Νέας Ελληνικής, για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *μέγα, είργασμένην, φίλον, ὄχλος, ἐνεχώρει*.

Μονάδες 10

6. α. *είργασμένην, γενομένοις, καθελόντας, φοβούμενοι, συνεπαινεσάντων*:
Να γράψετε τις μετοχές στον άλλον αριθμό διατηρώντας το γένος και την πτώση (μονάδες 5).

β. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους τύπους που ζητούνται (μονάδες 5):

γενομένοις (β' ενικό προστακτικής ίδιου χρόνου):

νομίζοντας (α' ενικό οριστικής μέλλοντα στην ίδια φωνή):

ήγῶνται (ίδιος τύπος στην ευκτική):

ἀπήγγελλον (γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου στην ίδια φωνή):
.....

περιαιρεῖν (απαρέμφατο αορίστου στην ίδια φωνή):

Μονάδες 10

7. α. Να αντιστοιχίσετε τις μετοχές της στήλης Α με τα υποκείμενα της στήλης Β (μονάδες 5):

- A
1. *είργασμένην*
 2. *φοβούμενοι*
 3. *είσιόντας*
 4. *ἀντειπόντων*
 5. *συνεπαινεσάντων*

- B
- α. *αὐτοὺς*
 - β. *τινων*
 - γ. *πλειόνων*
 - δ. *πόλιν*
 - ε. *ὄχλος*

β. «ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν»: Να γίνει πλήρης συντακτική αναγνώριση της πρότασης και των ὀρων της (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A

B

1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. μετά το έτος 355 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας πεθαίνει	β. στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.) εναντίον των Θηβαίων.
3. Το έργο του Ξενοφόντα δεν διαθέτει	γ. στην οργή των θεών.
4. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους	δ. στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.) εναντίον του ευρύτερου αντισπαρτιατικού συνασπισμού.
5. Η συγγραφή των <i>Ἑλληνικῶν</i> διακρίνεται από	ε. τη διεισδυτικότητα του έργου του Θουκυδίδη.
	ζ. την περίτεχνη διατύπωση.
	η. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

9ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.3.§50-51 [Θέμα 12286]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο, καὶ ἡ βουλή δῆλη ἐγένετο εὐμενῶς ἐπιθορυβήσασα, γνοὺς ὁ Κριτίας ὅτι εἰ ἐπιτρέψοι τῇ βουλῇ διαψηφίζεσθαι περὶ αὐτοῦ, ἀναφεύζοιτο, καὶ τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος, προσελθὼν καὶ διαλεχθεὶς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε, καὶ ἐπιστῆναι ἐκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις. Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν· «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὅς ἂν ὀρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίους εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅσασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν».

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».
Μονάδες 30
2. Ποια ἦταν ἡ ἀντίδραση τοῦ Κριτία ὅταν συνειδητοποιήσε ὅτι ἡ Βουλή θα ἀθῶνε τὸν Θηραμένη (μονάδες 6); Ποια μέσα χρησιμοποίησε γιὰ νὰ ἐξασφαλίσει τὴν καταδίκη τοῦ (μονάδες 4);
Μονάδες 10
3. Πόση ἰσχὺ εἶχαν οἱ νόμοι κατὰ τὴ διάρκεια τῆς τυραννίας τῶν Τριάκοντα; Νὰ ἐπιβεβαιώσετε τὴν ἀπάντησή σας με βάση τὴ στάση τοῦ Κριτία ἀπέναντι στὸν νόμο γιὰ τὸν κατάλογο τῶν *τρισχιλίων*.
Μονάδες 10
4. Στὸ πρωτότυπο καὶ στὸ μεταφρασμένο κείμενο, πού σας δίνονται, περιγράφονται δύο δίκες. Νὰ εντοπίσετε τὰ κοινὰ σημεῖα πού δικαιολογοῦν τὸν χαρακτηρισμὸ «παρωδία δίκης».

[4.9] Τὴν ἄλλη μέρα συγκέντρωσαν στὸ Ὠδεῖο τοὺς σπλίτες πού ἦταν γραμμένοι στὸν κατάλογο, καθὼς καὶ τοὺς υπόλοιπους ἱππεῖς, κι ὁ Κριτίας σηκώθηκε

κ' εἶπε: «Το καθεστώς, ἄνδρες, δεν τ' οργανώνουμε μόνο για καλό δικό μας, μα ἄλλο τόσο και για δικό σας. Μια και θάχετε λοιπόν μερίδιο στις τιμές, πρέπει νάχετε μερίδιο και στους κινδύνους. Για τούτο εἶν' ἀνάγκη να καταδικάσετε τους Ελευσινίους που πιάσαμε, ὥστε νάχετε τις ἴδιες ἐλπίδες και τους ἴδιους φόβους με μας.» [4.10] Και τους ἔδειξε ἕνα σημεῖο, λέγοντας να παν ἐκεῖ να ψηφίσουν ἕνας-ἕνας, φανερά. Το μισό Ὠδεῖο ἦταν γεμάτο σπλισμένους Λάκωνες φρουρούς: ἄλλωστε ὅσοι πολῖτες δε σκοτίζονταν παρά μόνο για το συμφέρον τους τάβλεπαν αὐτά με καλό μάτι... [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ὥστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

γνούς: Οι ερωτηματικές προτάσεις δηλώνουν ολική ή μερική

ἡγησάμενος: Τα χριστουγεννιάτικα του Παπαδιαμάντη είναι εκπληκτικά.

ὀρῶν: Δεν ἔβλεπαν καλά, είχαν περιορισμένη εξαιτίας της ομίχλης.

ὄντων: Ἐχασε πολλά χρήματα, σχεδόν ὅλη την του στο καζίνο.

φανερῶς: Τα υποβρύχια κινούνται κάτω ἀπό την της θάλασσας.

Μονάδες 10

6. α. *προσελθών, διαλεχθείς, προστάτου, ἄνδρα, καταλόγου*: Να μεταφέρετε τις λέξεις στη γενική πληθυντικού (μονάδες 5).

β. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους τύπους που ζητούνται (μονάδες 5):

εἰπών (β' ενικό προστακτικής ἴδιου χρόνου και φωνής):

ἐπιτρέψοι (β' ενικό προστακτικής αορίστου ἴδιας φωνής):

ἐξῆλθε (γ' ενικό ευκτικής ἴδιου χρόνου και φωνής):

ἔχοντας (γ' πληθυντικό υποτακτικής αορίστου ἴδιας φωνής):

ἐστί (γ' ενικό ευκτικής ἴδιου χρόνου):

Μονάδες 10

7. α. *ἐπιθουρήσασα, ἡγησάμενος, τοὺς ἔχοντας, εἰσελθών, τῶν ὄντων*: Να αναγνωρίσετε το εἶδος των μετοχών (μονάδες 5).

β. «Ὡς δ' εἰπὼν [ὁ Θηραμένης] ταῦτα ἐπαύσατο»: Να κάνετε πλήρη αναγνώριση (είδος, εισαγωγή, εκφορά και λειτουργία) στην πρόταση (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας ακολούθησε τον Αγησίλαο	α. στην εκστρατεία εναντίον του βασιλιά της Περσίας Αρταξέρξη Β΄. β. στη μάχη των Λεύκτρων. γ. στη μάχη της Κορώνειας.
2. Ο Ξενοφώντας κατά τη διάρκεια της εξορίας του από την Αθήνα	α. ασχολήθηκε με τη συγγραφή πολλών έργων του. β. γνωρίστηκε με τον Σωκράτη. γ. δεν μπόρεσε να συνεχίσει τη συγγραφική του δραστηριότητα.
3. Δύο ιστορικές μορφές επηρέασαν την προσωπικότητα και τις ιδέες του Ξενοφώντα,	α. ο Σωκράτης και ο Αγησίλαος. β. ο Σωκράτης και ο Περικλής. γ. ο Θουκυδίδης και ο Κύρος.
4. Δεν είναι χαρακτηριστικό του έργου του Ξενοφώντα	α. η σαφήνεια στην έκφραση. β. η ακρίβεια της περιγραφής των χώρων. γ. η παράθεση δημηγοριών.
5. Ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί	α. την <i>Κοινή</i> της ελληνιστικής εποχής. β. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα. γ. τη λεγόμενη «αρχαία αττική» του 5ου αι. π.Χ.

Μονάδες 10

10ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.3.§51-52 [Θέμα 12249]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν [ὁ Κριτίας]: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, νομίζω προστάτου ἔργον εἶναι οἴου δεῖ, ὃς ἂν ὀρῶν τοὺς φίλους ἐξαπατωμένους μὴ ἐπιτρέπη. Καὶ ἐγὼ οὖν τοῦτο ποιήσω. Καὶ γὰρ οἶδε οἱ ἐφεστηκότες οὐ φασιν ἡμῖν ἐπιτρέψειν, εἰ ἀνήσομεν ἄνδρα τὸν φανερῶς τὴν ὀλιγαρχίαν λυμαινόμενον. Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου, τῶν δ' ἔξω τοῦ καταλόγου κυρίου εἶναι τοὺς τριάκοντα θανατοῦν. Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαλείφω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν». Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν: «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι».

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐγὼ, ὦ βουλή, ... ἡμεῖς θανατοῦμεν».
Μονάδες 30
2. Με ποιο τέχνασμα αποφεύγει ο Κριτίας τον νόμο των *τρισχιλίων*, ὥστε να μπορέσει να καταδικάσει τον Θηραμένη σε θάνατο (μονάδες 6); Τι αποδεικνύει αυτό για τον χαρακτήρα του (μονάδες 4);
Μονάδες 10
3. Πῶς ἀντέδρασε ο Θηραμένης ὅταν ἀκούσε την ετυμηγορία του Κριτία (μονάδες 5); Τι προσδοκούσε με αὐτὴ τὴ στάση (μονάδες 5);
Μονάδες 10
4. Ἀφοῦ μελετήσετε το πρωτότυπο καὶ το μεταφρασμένο κείμενο που σας δίνονται, να ἐξηγήσετε τὴν ἐξέλιξη τῆς σχέσης μεταξύ του Θηραμένη καὶ του Κριτία.

[3.15] Τον πρώτο καιρὸ ο Κριτίας καὶ ο Θηραμένης ἦταν ομοϊδεάτες καὶ φίλοι. Ο Κριτίας ὁμως –που ἀνάμεσα στ' ἄλλα εἶχε ἐξοριστὴ κιόλας ἀπὸ τοὺς δημοκρατικούς– εἶχε διάθεση να σκοτώσῃ πολὺν κόσμον, ἐνῶ ο Θηραμένης

εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα την καλή τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ' εγώ κ' εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν' αποχτήσουμε δημοτικότητα». [3.16] Ο άλλος πάλι αποκρινόταν (γιατί φερόταν ακόμα φιλικά στο Θηραμένη) ότι όποιος θέλει να κυριαρχή είν' υποχρεωμένος να βγάξει από τη μέση εκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόση φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος». [Μετάφραση: Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να επιλέξετε για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την ετυμολογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β.

Α	Β
1. φίλους	α. φιλότιμος β. φύλο
2. φασιν*	α. φάσμα β. φήμη
3. ἐπιτρέψειν	α. τροφή β. τρόπος
4. ἐστίαν	α. ηφαίστειο β. συνεστίαση
5. ἐξάλειφειν	α. επάλειψη β. παράλειψη

Μονάδες 10

6. α. *ἐγώ, οἶον, ὅς, τοῦτο, ἡμῖν*: Να γράψετε τις αντωνυμίες στον άλλον αριθμό του ίδιου γένους και να αναγνωρίσετε το είδος τους (μονάδες 5).
β. *εἰσελθών, ἐπιτρέψειν, ἀκούσας, εἶπεν, ἔγραψαν*: Να γράψετε τους ίδιους τύπους στον ενεστώτα (μονάδες 5).

Μονάδες 10

* Αντικαθιστά τη λέξη *βιωτὸν* που δίνεται σε αυτή την παρατήρηση του Θέματος 12249 της Τράπεζας Θεμάτων, αλλά δεν υπάρχει στο προς εξέταση απόσπασμα.

7. α. «*Πάλιν δὲ εἰσελθὼν εἶπεν ... Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν*»: Να εντοπίσετε στο απόσπασμα τα απαρέμφατα και να αναγνωρίσετε το είδος και τη συντακτική τους θέση (μονάδες 5).
- β. «*Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν*»: Να αναγνωρίσετε τη συντακτική λειτουργία όλων των λέξεων της πρότασης (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της.

A

B

1. Η εξιστόρηση των γεγονότων του Πελοποννησιακού πολέμου από τον Θουκυδίδη	α. διακόπτεται στο 404 π.Χ.
β. διακόπτεται στο 411 π.Χ.
2. Ο Ξενοφώντας	α. συνέγραψε πολλά έργα με μεγάλη ποικιλία θεμάτων.
β. συνέγραψε μόνο την ιστορία του Πελοποννησιακού πολέμου.
3. Το έργο του Θουκυδίδη	α. διακρίνεται για την απλότητα του ύφους και την ποικιλία των θεμάτων.
β. διακρίνεται για το υψηλό λογοτεχνικό ύφος.
4. Ο Ξενοφώντας	α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα παραγμένα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου.
β. έζησε την παιδική και νεανική του ηλικία κατά τα λαμπρότερα χρόνια της αθηναϊκής δύναμης.
5. Ο Θουκυδίδης	α. πίστευε πως οι θεοί δεν αφήνουν ατιμώρητη την ασέβεια και τις ανόσιες πράξεις.
β. πίστευε πως η λογική αποτελεί τη μόνη σταθερή αξία, στην οποία μπορεί να στηριχθεί ο άνθρωπος.

Μονάδες 10

11ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.3.§52-55.3 [Θέμα 12250]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν καὶ εἶπεν· «Ἐγὼ δ', ἔφη, ὦ ἄνδρες, ἰκετεύω τὰ πάντων ἐννομώτατα, μὴ ἐπὶ Κριτία εἶναι ἐξαλείφειν μήτε ἐμὲ μήτε ὑμῶν ὃν ἂν βούληται, ἀλλ' ὄνπερ νόμον οὗτοι ἔγραψαν περὶ τῶν ἐν τῷ καταλόγῳ, κατὰ τοῦτον καὶ ὑμῖν καὶ ἐμοὶ τὴν κρίσιν εἶναι. Καὶ τοῦτο μὲν, ἔφη, μὰ τοὺς θεοὺς οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὄδε ὁ βωμός, ἀλλὰ βούλομαι καὶ τοῦτο ἐπιδείξαι, ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι. Ὑμῶν μέντοι, ἔφη, ὦ ἄνδρες καλοὶ κάγαθοί, θαυμάζω, εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς, καὶ ταῦτα γινώσκοντες ὅτι οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου». Ἐκ δὲ τούτου ἐκέλευσε μὲν ὁ τῶν τριάκοντα κῆρυξ τοὺς ἕνδεκα ἐπὶ τὸν Θηραμένην· ἐκεῖνοι δὲ εἰσελθόντες σὺν τοῖς ὑπέρταις, ἡγουμένου αὐτῶν Σατύρου τοῦ θρασυτάτου τε καὶ ἀναιδεστάτου, εἶπε μὲν ὁ Κριτίας· «Παραδίδομεν ὑμῖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον. Ὑμεῖς δὲ λαβόντες καὶ ἀπαγαγόντες οἱ ἕνδεκα οὗ δεῖ τὰ ἐκ τούτων πράττετε».

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: *«Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ... περὶ θεοὺς ἀσεβέστατοι»*.
Μονάδες 30
2. Γιατί ο Θηραμένης θεωρεῖ μάταιη τὴν προσπάθειά του νὰ καταφύγει στὸν βωμό (μονάδες 6); Γιατί ἐπιλέγει τὴ συγκεκριμένη ἀντίδραση, ἐνῶ γνωρίζει ὅτι δὲν θὰ τὸν βοηθήσει (μονάδες 4);
Μονάδες 10
3. Ποια προειδοποίηση κάνει καὶ σε ποιους τὴν ἀπευθύνει ὁ Θηραμένης, ὅταν βρίσκεται πάνω στὸν βωμό;
Μονάδες 10
4. Ἀφοῦ μελετήσετε τὸ πρωτότυπο καὶ τὸ μεταφρασμένο κείμενο που σας ἔχουν δοθεῖ, νὰ καταγράψετε τὶς ἐνέργειες τῶν Τριάκοντα που φανερώνουν τὴν ἀσέβεια καὶ τὴν αὐθαιρεσία τους.

[4.13] «Θυμηθήτε, πολίτες –κι όσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το– ότι στο δεξιό εκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αυτοί που εδώ και τέσσερις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο άκρο αριστερό τους πάλι είναι οι ίδιοι οι Τριάντα – αυτοί που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας εξόριζαν από την πόλη, μας έδιωχναν από τα σπίτια μας κ' έκαναν προγραφές των αγαπημένων μας. Να όμως που τώρα τους έλαχε κάτι που αυτοί ποτέ δεν περίμεναν, ενώ εμείς πάντα το ευχόμασταν – τους αντικρύζουμε με τα όπλα στα χέρια! [4.14] Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εύνοιά τους. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να συμπληρώσετε τις παρακάτω περιόδους λόγου της Νέας Ελληνικής με το κατάλληλο ομόρριζο (απλό ή σύνθετο) της λέξης του κειμένου που σας δίνεται, ώστε να ολοκληρωθεί ορθά το νόημά τους:

έστιαν: Όταν δεν μαγειρεύει στο σπίτι της, τρώει σε

έξαλείφειν: Ο γιατρός του έδωσε μια για τη φαγούρα.

κρίσιν: Μην είσαι! Γίνονται τέτοιες ερωτήσεις;

άρκέσει: Κατά τη του ταξιδιού είχα πολύ άγχος.

δεῖ: Αρκετοί ανησυχούν για τη γλωσσική της εποχής μας.

Μονάδες 10

6. α. Να συμπληρώσετε τον πίνακα με τους τύπους των επιθέτων διατηρώντας το γένος, τον αριθμό και την πτώση (μονάδες 5):

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
		<i>έννομότατα</i>
		<i>άδικότατοι</i>
		<i>άσεβέστατοι</i>
<i>καλοῖ</i>		
		<i>θραυστάτου</i>

β. *εἶπεν, ἐξαλείφειν, ἔγραψαν, ἀγνοῶ, θαυμάζω*: Να μεταφέρετε τους τύπους στον παρακείμενο (μονάδες 5).

Μονάδες 10

7. α. *ἐμέ, τὴν κρίσιν, ἐπιδείξει, περὶ ἀνθρώπους, γινώσκοντες*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).

β. *«ὅτι οὗτοι οὐ μόνον εἰσὶ περὶ ἀνθρώπους ἀδικώτατοι, ἀλλὰ καὶ περὶ θεοῦ ἀσεβέστατοι»*: Να αναγνωρίσετε την πρόταση ως προς το είδος, τη λειτουργία, την εισαγωγή και την εκφορά (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας:

α. εξορίστηκε από την Αθήνα εξαιτίας της αριστοκρατικής καταγωγής του.

β. έχασε τον γιο του, τον Γρύλλο, στη μάχη της Μαντινείας (362 π.Χ.).

γ. δέχθηκε βαθύτατη επίδραση από την ηγετική φυσιογνωμία του Περικλή.

δ. έγραψε τα *Έλληνικά* που αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου 431-411 π.Χ.

ε. παραθέτει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.

Μονάδες 10

12ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.3.§55.3-56 [Θέμα 12257]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν [ὁ Κριτίας], εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος, εἶλκον δὲ οἱ ὑπηρέται. Ὁ δὲ Θηραμένης ὥσπερ εἰκὸς καὶ θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα. Ἡ δὲ βουλή ἡσυχίαν εἶχεν, ὀρῶσα καὶ τοὺς ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις ὁμοίους Σατύρω καὶ τὸ ἔμπροσθεν τοῦ βουλευτηρίου πλήρες τῶν φρουρῶν, καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐγχειρίδια ἔχοντες παρήσαν. Οἱ δ' ἀπήγαγον τὸν ἄνδρα διὰ τῆς ἀγορᾶς μάλα μεγάλη τῇ φωνῇ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε. Λέγεται δ' ἐν ῥῆμα καὶ τοῦτο αὐτοῦ. Ὡς εἶπεν ὁ Σάτυρος ὅτι οἰμῶξοιτο, εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο· «Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμῶξομαι;» καὶ ἐπεὶ γε ἀποθνήσκειν ἀναγκαζόμενος τὸ κώνειον ἔπιε, τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα εἰπεῖν αὐτόν· «Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ». Καὶ τοῦτο μὲν οὐκ ἄγνοῶ, ὅτι ταῦτα ἀποφθέγματα οὐκ ἀξιόλογα, ἐκεῖνο δὲ κρίνω τοῦ ἀνδρὸς ἀγαστόν, τὸ τοῦ θανάτου παρεστηκότος μῆτε τὸ φρόνιμον μῆτε τὸ παιγνιώδες ἀπολιπεῖν ἐκ τῆς ψυχῆς.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ὡς δὲ ταῦτα εἶπεν, ... εἰ μὴ σιωπήσειεν, ἐπήρετο».

Μονάδες 30
2. Η σκηνή της σύλληψης του Θηραμένη γίνεται με λεπτομερή και παραστατικό τρόπο. Τι επιδιώκει με αυτόν τον τρόπο παρουσίασης ο Ξενοφώντας (μονάδες 6); Ποιον χρόνο επιλέγει για την αφήγησή του και τι προσδίδει αυτή η επιλογή στο κείμενο (μονάδες 4);

Μονάδες 10
3. Στο κείμενο γίνεται φανερός ο παιγνιώδης χαρακτήρας του Θηραμένη. Να εντοπίσετε τα σημεία που αποδεικνύουν αυτό το στοιχείο του χαρακτήρα του (μονάδες 6) και να καταγράψετε τα συμπεράσματά σας για το παιγνιώδες πνεῦμα των αρχαίων Αθηναίων (μονάδες 4).

Μονάδες 10
4. Να εντοπίσετε στο πρωτότυπο και στο μεταφρασμένο απόσπασμα σημεία στα οποία αποδεικνύεται η έλλειψη πολιτικής ηθικής που χαρακτήριζε τον Κριτία.

[3.15] Τον πρώτο καιρό ο Κριτίας κι ο Θηραμένης ήταν ομοϊδεάτες και φίλοι. Ο Κριτίας όμως –που ανάμεσα στ’ άλλα είχε εξοριστή κιόλας από τους δημοκρατικούς– είχε διάθεση να σκοτώσει πολύν κόσμο, ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός, έστω κι αν δεν πείραζαν σε τίποτα την καλή τάξη. «Στο κάτω-κάτω», τούλεγε, «κ’ εγώ κ’ εσύ έχουμε πει και κάνει πολλά για ν’ αποχτήσουμε δημοτικότητα». [3.16] Ο άλλος πάλι αποκρινόταν (γιατί φερόταν ακόμα φιλικά στο Θηραμένη) ότι όποιος θέλει να κυριαρχήσει είν’ υποχρεωμένος να βγάλει από τη μέση εκείνους που θα μπορούσαν να του σταθούν εμπόδιο: «Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα κι όχι ένας η εξουσία μας δε χρειάζεται τόση φροντίδα όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος». [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να βρείτε στο κείμενο που σας δίνεται μία ετυμολογικά συγγενή λέξη για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις της Νέας Ελληνικής: **ελκυστικός, παράκληση, διαδήλωση, ποτό, διάκριση.**

Μονάδες 10

6. α. *τοῦ βουλευτηρίου, πλήρες, ἐγχειρίδια, τοῦτο, ἀποφθέγματα*: Να μεταφέρετε τις λέξεις στον άλλον αριθμό διατηρώντας την πτώση (μονάδες 5).
 β. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους τύπους που ζητούνται (μονάδες 5):
εἶχεν (ίδιος τύπος στον αόριστο):
ὀρῶσα (β’ ενικό προστακτικής αορίστου ίδιας φωνής):
ἀπήγαγον (ίδιος τύπος στον ενεστώτα):
ἔπασχε (ίδιος τύπος στον παρακείμενο):
εἶπεῖν (β’ ενικό προστακτικής ίδιου χρόνου και φωνής):

Μονάδες 10

7. α. *τὰ γινόμενα, διὰ τῆς ἀγορᾶς, οἷα, ἀποθνήσκειν, ἀξιόλογα*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).
 β. «*Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ’ ἔφη, οἰμώξομαι;*»: Να εντοπίσετε και να αναγνωρίσετε τον υποθετικό λόγο (υπόθεση, απόδοση και είδος) στο απόσπασμα του κειμένου (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να συμπληρώνεται ορθά το νόημά της. Δύο φράσεις της στήλης Β περισσεύουν.

A

1. Ο Ξενοφώντας δέχτηκε μεγάλη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από
2. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφώντα στηρίζεται σε
3. Τα έργα του Ξενοφώντα διακρίνονται σε
4. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε στο έργο *Ἑλληνικά* κατά την αφήγηση των γεγονότων
5. Ο Ξενοφώντας έμεινε σταθερός στις

B

- α. τη μεροληπτική περιγραφή του καθεστώτος των τριάκοντα τυράννων στην Αθήνα.
- β. ιδέες και στις αξίες του σε όλη τη διάρκεια της ζωής του.
- γ. τον φιλόσοφο Σωκράτη και τον πολιτικό Αγησίλαο.
- δ. «εσωτερικές» μαρτυρίες και τη μελέτη του ύφους του.
- ε. τον ομότεχνό του Θουκυδίδη.
- ζ. την ικανότητά του να ζωντανεύει με δραματική ένταση μεμονωμένες σκηνές.
- η. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.

Μονάδες 10

13ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4.ξ18-19 [Θέμα 12293]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Ταῦτα δ' εἰπὼν [ὁ Θρασύβουλος] καὶ μεταστραφεὶς πρὸς τοὺς ἐναντίους, ἡσυχίαν εἶχε· καὶ γὰρ ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἄν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη· «ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν», ἔφη, «ἡμεῖς, νίκη δ' ὑμῖν ἔσται ἐπομένοις, ἐμοὶ μέντοι θάνατος, ὡς γέ μοι δοκεῖ». Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Ταῦτα δ' εἰπὼν ... μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ*».

Μονάδες 30

2. Πώς θα χαρακτηρίζατε το ύφος με το οποίο απευθύνεται ο μάντης στους δημοκρατικούς (μονάδες 5); Ποιες εκφραστικές επιλογές του Ξενοφώντα επιβεβαιώνουν αυτόν τον χαρακτηρισμό (μονάδες 5);

Μονάδες 10

3. Σε ποιες ενέργειες προέβησαν οι δημοκρατικοί μετά το τέλος της μάχης (μονάδες 6); Πώς θα τους χαρακτηρίζατε από τις πράξεις τους (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Αφού μελετήσετε τα δύο αποσπάσματα (πρωτότυπο και μεταφρασμένο), να παρουσιάσετε την προσπάθεια του Θρασύβουλου να ενισχύσει το ηθικό των δημοκρατικών (μονάδες 5). Πόσο αποτελεσματική ήταν αυτή η προσπάθεια (μονάδες 4);

[4.14] Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· ἄλλοι εξοριστήκαμε ὄχι μόνο ἀναίτια, ἀλλὰ

δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας: μέσα στην καλοκαιρία προκαλούνε θύελλα την ώρα που μας συμφέρει· όταν κάνουμε επιχείρηση, λίγοι εμείς εναντίον πολλών εχθρών, θριαμβεύουμε χάρη στην εύνοιά τους: [4.15] και να τώρα που μας έφεραν σε τοποθεσία όπου οι εχθροί έχουν ν' ανέβουν ανήφορο κ' έτσι δεν μπορούν ούτε δόρατα, ούτε ακόντια να ρίξουν πάνω από τα κεφάλια των μπροστινών τους, ενώ εμείς από ψηλά θα τους φτάνουμε και με δόρατα και μ' ακόντια και με πέτρες και θα χτυπήσουμε πολλούς. [4.16] Θα νόμιζε κανένας ότι με τις πρώτες σειρές τους τουλάχιστον θα χρειαστή να πολεμήσουμε σαν ίσοι προς ίσους· αν όμως εσείς ρίχνετε τα βέλη σας πυκνά-πυκνά, όπως πρέπει, κανένας σας δε θ' αστοχήση – γεμάτος καθώς είν' ο δρόμος από δαύτους. Αυτοί πάλι θα κρύβονται όλη την ώρα κάτω από τις ασπίδες τους για να προφυλαχτούν – έτσι θα μπορούμε να τους χτυπάμε όπου θέλουμε, σα νάναι τυφλοί, αλλά και να ορμάμε καταπάνω τους και να τους γκρεμίζουμε. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την ορθή σημασία της σύμφωνα με το κείμενο του Ξενοφώντα:

Α	Β
1. παρήγγελεν	α. ζητούσε να του φέρουν β. συμβούλευε
2. σφετέρων	α. δικών τους β. σατραπών
3. έπομένοις	α. που λέγονται β. που ακολουθούν
4. άγόμενος	α. οδηγούμενος β. εμπνευσμένος
5. διαβάσει	α. στο πέρασμα β. στο διάβασμα

Μονάδες 10

6. α. *είπόν, μεταστραφείς, έπομένοις, έκπηδήσας, έμπεσών*: Να μεταφέρετε τις μετοχές στον άλλον αριθμό διατηρώντας το γένος, τον χρόνο και τη φωνή (μονάδες 5).

β. «ὁ μάντις παρήγγελλεν αὐτοῖς μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἂν] τῶν σφετέρων ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη»: Να μεταφέρετε όποιες λέξεις του αποσπάσματος είναι δυνατόν στον άλλον αριθμό (μονάδες 5).

Μονάδες 10

7. α. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ) (μονάδες 6):
1. *μὴ ἐπιτίθεσθαι*: τελικό απαρέμφοτο που λειτουργεί ως άμεσο αντικείμενο στο ρήμα *παρήγγελλεν*.
 2. «*ἐπειδὴν μέντοι τοῦτο γένηται*»: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονικο-υποθετική πρόταση.
 3. *τὰ ὄπλα*: υποκείμενο του ρήματος *ἀνέλαβον*.
 4. *τῶν τριάκοντα*: γενική διαιρετική στις λέξεις *Κριτίας* και *Ἰππόμαχος*.
 5. *ὑποσπόνδους*: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *νεκρούς*.
 6. *προσιόντες*: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή.
- β. «*τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν*»: Να κάνετε πλήρη συντακτική αναγνώριση στους όρους της πρότασης (μονάδες 4).

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

A

B

1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ήταν μαθητής του Σωκράτη.
β. επειδή αρνήθηκε να υπηρετήσει στο σώμα των ιππέων της Αθήνας.
γ. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό στη μάχη της Κορώνειας.
2. Τα διδακτικά έργα του Ξενοφώντα αναφέρονται	α. στη διδασκαλία του Σωκράτη.
β. σε τεχνικά θέματα και θεσμούς.
γ. στο πρότυπο ζωής που πρόβαλε ο Αγησίλαος.

A

3. Ο Ξενοφώντας αποδίδει την ήττα των Σπαρτιατών από τους Θηβαίους και την παρακμή τους
4. Χαρακτηριστικό της γλώσσας του Ξενοφώντα είναι
5. Τα *Ελληνικά* αποτελούν τη σπουδαιότερη πηγή για τα γεγονότα της περιόδου

B

- α. σε στρατηγική αποτυχία του Λύσανδρου.
 - β. στην τύχη.
 - γ. σε θείκη τιμωρία για την παραβίαση των όρκων τους.
- α. το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα.
 - β. η παρεμβολή ποιητικών εκφράσεων στο κείμενο.
 - γ. όλα τα παραπάνω.
- α. 411-362 π.Χ.
 - β. 404-362 π.Χ.
 - γ. 431-404 π.Χ.

Μονάδες 10

14ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4.§19-20 [Θέμα 12276]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπεσὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθαιπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἴππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα. Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν. Ἐπεὶ δὲ τοῦτο ἐγένετο καὶ τοὺς νεκροὺς ὑποσπόνδους ἀπεδίδοσαν, προσιόντες ἀλλήλοις πολλοὶ διελέγοντο. Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφωσὸς ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πώποτε ἐποιήσαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἐορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κекινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο, ... οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν».
Μονάδες 30
2. Μετά το τέλος της μάχης και τη νίκη των δημοκρατικών ο Κλεόκριτος εκφωνεῖ ἕναν λόγο προς τους οπαδούς των ολιγαρχικών. Ποιος είναι ο στόχος του (μονάδες 5) και πώς τον επιτυγχάνει (μονάδες 5);
Μονάδες 10
3. Ποιοι είναι οι δεσμοὶ που ενώνουν τους Αθηναίους σύμφωνα με τον Κλεόκριτο (μονάδες 5); Με ποιες γλωσσικὲς ἐπιλογές αποδίδονται (μονάδες 5);
Μονάδες 10
4. Αξιοποιώντας στοιχεία ἀπὸ το πρωτότυπο και ἀπὸ το μεταφρασμένο κείμενο να καταγράψετε και να αξιολογήσετε τη στάση των δημοκρατικών και των ολιγαρχικών ἀπέναντι στους πολιτικούς τους αντιπάλους.

[4.13] «Θυμηθήτε, πολίτες –κι όσοι δεν το ξέρετε, μάθετέ το– ότι στο δεξιό εκείνων που πλησιάζουν βρίσκονται αυτοί που εδώ και τέσσερις μέρες νικήσατε και πήρατε στο κυνήγι. Στο άκρο αριστερό τους πάλι είναι οι ίδιοι οι Τριάντα – αυτοί που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας εξόριζαν από την πόλη, μας έδιωχναν από τα σπίτια μας κ' έκαναν προγραφές των αγαπημένων μας. Να όμως που τώρα τους έλαχε κάτι που αυτοί ποτέ δεν περίμεναν, ενώ εμείς πάντα το ευχόμασταν – τους αντικρύζουμε με τα όπλα στα χέρια! [4.14] Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν, την ώρα που ήμασταν στην Αγορά· άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την ορθή σημασία της σύμφωνα με το κείμενο του Ξενοφώντα:

Α	Β
1. μοίρας	α. θάνατος β. τύχη
2. έμπεσόν	α. επιτίθεται β. πέφτω από ψηλό μέρος
3. όμαλοῦ	α. κανονικός β. επίπεδος
4. έλαβον	α. αρπάζω β. κυριεύω
5. διελέγοντο	α. ομιλώ κάποια γλώσσα ή διάλεκτο β. συσκέπτομαι

Μονάδες 10

6. α. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους γραμματικούς τύπους που ζητούνται στην παρένθεση (μονάδες 6):

τὰ ὅπλα (δοτική πληθυντικού):

τῆ διαβάσει (γενική ενικού):

τοὺς χιτῶνας (ονομαστική ενικού):

ὁ κῆρυξ (δοτική ενικού):

θάλατταν (γενική ενικού):

σωτηρίας (γενική πληθυντικού):

β. «Καὶ οὐκ ἐψεύσατο [ὁ μάντις], ἀλλ' ἐπεὶ ἀνέλαβον τὰ ὄπλα, αὐτὸς μὲν ὥσπερ ὑπὸ μοίρας τινὸς ἀγόμενος ἐκπηδήσας πρῶτος, ἐμπροσθὼν τοῖς πολεμίοις ἀποθνήσκει, καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ»: Να εντοπίσετε στο απόσπασμα τους ρηματικούς τύπους που βρίσκονται στον αόριστο και να τους μεταφέρετε στον άλλον αριθμό (μονάδες 4).

Μονάδες 10

7. α. ὑποσπόνδους, ἀλλήλοις, ὁ κῆρυξ, ἀποκτεῖναι, πώποτε, συγχορευταί: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).

β. «καὶ τέθραπται ἐν τῇ διαβάσει τοῦ Κηφισοῦ· οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ. Ἀπέθανον δ' ἐνταῦθα τῶν μὲν τριάκοντα Κριτίας τε καὶ Ἰππόμαχος, τῶν δὲ ἐν Πειραιεῖ δέκα ἀρχόντων Χαρμίδης ὁ Γλαύκωνος, τῶν δ' ἄλλων περὶ ἑβδομήκοντα»: Να εντοπίσετε στο απόσπασμα τέσσερις προσδιορισμούς που δηλώνουν τόπο (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να αντιστοιχίσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α του παρακάτω πίνακα με μία φράση από τη στήλη Β που συμπληρώνει ορθά το νόημά της.

Α	Β
1. Ο Ξενοφώντας ανέλαβε ηγετικές πρωτοβουλίες για την επιστροφή των Ελλήνων μισθοφόρων	α. μετά τη ναυμαχία στους Αιγός ποταμούς. β. μετά τη στρατιωτική επέμβαση στην Αμφίπολη. γ. μετά το τέλος της εκστρατείας του Κύρου εναντίον του αδελφού του Αρταξέρξη Β΄.
2. Ο Ξενοφώντας εντυπωσιάστηκε από τα ηγετικά προσόντα της προσωπικότητας του	α. Περικλή. β. Αγησίλαου. γ. Λύσανδρου.
3. Η χρονολόγηση των έργων του Ξενοφόντα στηρίζεται σε	α. «εσωτερικές μαρτυρίες». β. προσεκτική μελέτη του ύφους του. γ. όλα τα παραπάνω.
4. Ο Ξενοφώντας έγραψε	α. ιστορικά, διδακτικά και ποιητικά έργα. β. ιστορικά, διδακτικά και σωκρατικά έργα. γ. ιστορικά, φιλοσοφικά και σωκρατικά έργα.

A

5. Οι φιλόλογοι της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) κατέτασαν τον Ξενοφώντα μαζί με τους μεγάλους προκατόχους του,

B

- α. Όμηρο και Ηρόδοτο.
β. Όμηρο και Θουκυδίδη.
γ. Ηρόδοτο και Θουκυδίδη.

Μονάδες 10

15ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4.§20-21 [Θέμα 19548]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

Κλεόκριτος δὲ ὁ τῶν μυστῶν κῆρυξ, μάλ' εὐφρονος ὢν, κατασιωπησάμενος ἔλεξεν· «Ἄνδρες πολῖται, τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε; Ἡμεῖς γὰρ ὑμᾶς κακὸν μὲν οὐδὲν πρόποτε ἐποίησαμεν, μετεσχῆκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτητὰι γεγενήμεθα καὶ συστρατιῶται, καὶ πολλὰ μεθ' ὑμῶν κινδυνεύκαμεν καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὑπὲρ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας. Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρίας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες».

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Κλεόκριτος δὲ ... σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας».

Μονάδες 30

2. Ποια ἐκκλήση ἀπευθύνει ὁ Κλεόκριτος καὶ στις δύο παρατάξεις (μονάδες 5); Ποια στοιχεῖα επικαλεῖται προκειμένου νὰ γίνῃ ἡ ἐκκλήση του ἀποδεκτὴ (μονάδες 5);

Μονάδες 10

3. Με ποιες γλωσσικὲς ἐπιλογές ὁ Ξενοφώντας δηλώνει τοὺς πολλαπλοὺς δεσμούς που ἐνώνουν τοὺς πολίτες ἐνὸς πολιτισμένου κράτους;

Μονάδες 10

4. «καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων»: Νὰ ἐπιβεβαιώσετε τὴν προτροπὴ τοῦ Κλεοκρίτου μέσα ἀπὸ τὴν ἀφήγηση τοῦ Ξενοφώντας γιὰ τὸν τρόπο λειτουργίας τῶν Τριάκοντα στο μεταφρασμένο ἀπόσπασμα που ἀκολουθεῖ.

[3.13] Ἀργότερα ὡστόσο ἀρχισαν νὰ καταστρώνουν σχέδια γιὰ νὰ ἐπιβάλουν τὴν ανεξέλεγκτη κυριαρχία τοὺς στὴν πόλη. Τὸ πρῶτο βῆμα ἦταν νὰ στείλουν

στη Λακεδαίμονα τον Αισχίνη και τον Αριστοτέλη, για να πείσουν το Λύσανδρο να ενεργήσει να τους δοθεί φρουρά –που υπόσχονταν να συντηρούν αυτοί– «ώσπου να βγάλουν από τη μέση τα κακά στοιχεία και να οργανώσουν το καθεστώς». Εκείνος πείστηκε και φρόντισε να τους δώσουν τη φρουρά με τον Καλλίβιο για αρμοστή. [3.14] Μόλις οι Τριάντα πήραν τη φρουρά βάλθηκαν να καλοπιάνουν με κάθε τρόπο τον Καλλίβιο, για να εγκρίνη όλες τους τις πράξεις· αυτός πάλι τους έδινε στρατιώτες από τη φρουρά, που τους βοηθούσαν να συλλάβουν όποιους ήθελαν – όχι πια «κακά στοιχεία» κι ασήμαντα πρόσωπα, αλλ' από δω και μπρος όποιον τους δημιουργούσε την υποψία ότι δε θ' ανεχόταν τον παραμερισμό του κι ότι, αν δοκίμαζε ν' αντιδράση, θάβρισκε πολλούς συμπαραστάτες. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να επιλέξετε από τη στήλη Β για καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α την ορθή σημασία της σύμφωνα με το κείμενο του Ξενοφώντα:

Α	Β
1. ἀποκτεῖναι	α. σκοτώνω, φονεύω β. ταλαιπωρούμαι μέχρι θανάτου
2. κακὸν	α. δύσμορφο, άσχημο β. δυστυχία, συμφορά
3. κοινωνοῦμεν	α. συμμετέχω σε κάτι β. συναναστρέφομαι
4. αἰδοῦμενοι	α. ντρέπομαι β. σέβομαι τη δυστυχία
5. πολεμοῦντες	α. λογομαχώ β. μάχομαι

Μονάδες 10

6. α. *εὔφωνος κῆρυξ* (δοτική ενικού), *ἄνδρες πολῖται* (γενική πληθυντικού), *ἰδίων κερδῶν* (ονομαστική ενικού): Να γράψετε τις συνεκφορές στον τύπο που ζητείται (μονάδες 6).
- β. *μετεσχῆκαμεν*, *γεγενήμεθα*, *ἀμαρτάνοντες*, *ἀπεκτόνασιν*: Να μεταφερθούν οι ρηματικοί τύποι στον αόριστο (μονάδες 4).

Μονάδες 10

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

7. α. *τῶν μυστῶν, ὑμᾶς, τῶν καλλίστων, ἀλλήλοις, Ἀθηναίων*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 5).
- β. *κατασιωπησάμενος*: Να αναγνωρίσετε το είδος της μετοχής και να τη συντάξετε (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

- α. εντυπωσιάστηκε από την προσωπικότητα του Αγησίλαου και τον ακολούθησε μαζί με τον σπαρτιατικό στρατό, στη μάχη της Κορώνειας (394 π.Χ.).
- β. δέχτηκε βαθύτατη επίδραση στην προσωπικότητα και στις ιδέες του από τον Περικλή.
- γ. δεν διαθέτει σαφήνεια και ακρίβεια στην έκφρασή του.
- δ. παρεμβάλλει ποιητικές εκφράσεις στο κείμενό του και χρησιμοποιεί το απλοποιημένο αττικό ιδίωμα (στο λεξιλόγιο, στο τυπικό και στη σύνταξη).
- ε. έγραψε, μεταξύ άλλων, τα έργα *Κύρου Ανάβασις* και *Κύρου Παιδεία*.

Μονάδες 10

16ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4.§22-23 [Θέμα 14419]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

«Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὗτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἀλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὓς πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ' ὕστεραία οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους. Ὅσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσαν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο, ἐντόνως ἔλεγον ὡς οὐ χρεῖη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ· ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκεναι, αὐτοὶ τε ἀνελογίζοντο καὶ τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς οὐδὲν δέοντο τούτων τῶν κακῶν, καὶ τοῖς τριάκοντα οὐκ ἔφασαν χρῆναι πείθεσθαι οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν. Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι, ἄλλους δὲ ἐλέεσθαι. Καὶ εἴλοντο δέκα, ἓνα ἀπὸ φυλῆς.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «*Τῇ δ' ὕστεραία ... ἀπολλύναι τὴν πόλιν*».
Μονάδες 30
2. Πού οφείλεται η διαμάχη που ξέσπασε στους κόλπους των ολιγαρχικών μετά από την ήττα στον Πειραιά;
Μονάδες 10
3. Ποια κατάσταση επικράτησε στην ηγετική ομάδα του τυραννικού καθεστώτος και σε αυτούς που το στήριζαν μετά την ήττα στον Πειραιά;
Μονάδες 10
4. Ο Κλεόκριτος λίγο πριν ολοκληρώσει τον λόγο του κατηγορεί ευθέως τους Τριάκοντα για την εμφύλια διαμάχη. Αφού μελετήσετε το πρωτότυπο και το μεταφρασμένο απόσπασμα, να εντοπίσετε τα στοιχεία στα οποία βασίζει αυτή την κατηγορία.

[4.1] Τέτοιος στάθηκε ο θάνατος του Θηραμένη. Τότε πια θεώρησαν οι Τριά-
ντα πως ήταν ελεύθεροι να τυραννούν δίχως φόβο· όχι μόνο απαγόρευσαν σ'
όσους δεν ήταν γραμμένοι στον κατάλογο να μπαίνουν στην πόλη, αλλά τους
άρπαζαν κι από μέσα απ' τ' αγροκτήματά τους για να τους πάρουν, αυτοί κ'
οι φίλοι τους, τη γη τους. Οι κατατρεγμένοι κατέφευγαν στον Πειραιά, μα κ'
εκεί συνεχιζόταν ο διωγμός· τα Μέγαρα κ' η Θήβα γέμισαν πρόσφυγες. [Με-
τάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να αντιστοιχίσετε καθεμία αρχαιοελληνική λέξη της στήλης Α με την ετυμο-
λογικά συγγενή της νεοελληνική λέξη της στήλης Β. Δύο λέξεις στη στήλη Β
περισσεύουν.

Α	Β
1. Ἐξὸν	α. υπήκοος
2. ἀνοσιώτατον	β. υποψήφιος
3. προσακούειν	γ. εξορία
4. ἄστυ	δ. ακούσιος
5. ἐψηφίσαντο	ε. αφοσίωση
	ζ. εξουσία
	η. προαστιακός

Μονάδες 10

6. α. *αἰσχιστον, χαλεπώτατον, ἀνοσιώτατον, ἔχθιστον*: Να γράψετε τους υπό-
λοιπους βαθμούς των επιθέτων διατηρώντας το γένος, την πτώση και τον
αριθμό (μονάδες 4).

- β. Να συμπληρώσετε τα κενά με τους ρηματικούς τύπους που ζητούνται στην
παρένθεση (μονάδες 6):

προσακούειν (απαρέμφοτο μέλλοντα στην ίδια φωνή):

ἀπήγαγον (γ' ενικό προστακτικής ίδιου χρόνου και φωνής):

τεταγμένοι ἦσαν (γ' ενικό ίδιας έγκλισης, χρόνου και φωνής):

ἐπεποιήκεσαν (ίδιος τύπος στον παρατατικό):

ἔλεγον (ίδιος τύπος στον παρακείμενο):

πείθεσθαι (γ' πληθυντικό οριστικής παρακειμένου ίδιας φωνής):

.....

Μονάδες 10

7. α. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ) (μονάδες 5):

έξόν: αιτιατική απόλυτη εναντιωματική μετοχή.

πολιτεύεσθαι: αντικείμενο στη μετοχή *έξόν*.

ύφ' ήμῶν: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου.

ἔρημοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου.

πείθεσθαι: αντικείμενο στο ρήμα *ἔφασαν*.

- β. «ὡς οὐ χρεΐη καθυφέσθαι τοῖς ἐν Πειραιῷ»: Να γίνει πλήρης αναγνώριση (εἶδος, λειτουργία, εισαγωγή και εκφορά) της πρότασης (μονάδες 5).

Μονάδες 10

8. Να χαρακτηρίσετε τις παρακάτω διατυπώσεις ως Σωστές (Σ) ή Λανθασμένες (Λ):

Ο Ξενοφώντας

α. έζησε τις περιπέτειες της Αθήνας στα χρόνια του Πελοποννησιακού πολέμου μέχρι την αποκατάσταση της δημοκρατίας το 403 π.Χ.

β. επέστρεψε στην Αθήνα από την εξορία μετά την προσέγγιση Αθηναίων και Σπαρτιατών εναντίον των Θηβαίων.

γ. έγραψε ιστορικά, ρητορικά και διδακτικά έργα.

δ. διαθέτει τη βαθιά φιλοσοφημένη σκέψη και τη διεισδυτικότητα του Θουκυδίδη.

ε. ξεχώριζε από τους ιστορικούς του 4ου αι. π.Χ. για την απλότητα του ύφους, την καθαρότητα των νοημάτων, την ποικιλία των θεμάτων και των ενδιαφερόντων του.

Μονάδες 10

17ο ΚΡΙΤΗΡΙΟ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4.§21-23.3 [Θέμα 14455]

A. ΚΕΙΜΕΝΟ

«Πρὸς θεῶν πατρῶν καὶ μητρῶν καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας καὶ ἑταιρί-
ας, πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις, αἰδοῦμενοι καὶ θεοὺς
καὶ ἀνθρώπους παύσασθε ἀμαρτάνοντες εἰς τὴν πατρίδα, καὶ μὴ πείθεσθε τοῖς
ἀνοσιωτάτοις τριάκοντα, οἱ ἰδίων κερδέων ἕνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπε-
κτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνσὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολε-
μοῦντες. Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν πάντων αἰσχιστόν
τε καὶ χαλεπώτατον καὶ ἀνοσιώτατον καὶ ἔχθιστον καὶ θεοῖς καὶ ἀνθρώποις
πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν. Ἄλλ' εὖ γε μέντοι ἐπίστασθε ὅτι
καὶ τῶν νῦν ὑφ' ἡμῶν ἀποθανόντων οὐ μόνον ὑμεῖς ἀλλὰ καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὖς
πολλὰ κατεδακρύσαμεν». Ὁ μὲν τοιαῦτα ἔλεγεν· οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ
διὰ τὸ τοιαῦτα προσακούειν τοὺς μεθ' ἑαυτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ. Τῇ δ'
ὑστεραίᾳ οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηον ἐν τῷ
συνεδρίῳ· τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέ-
ροντο πρὸς ἀλλήλους.

B. ΠΑΡΑΤΗΡΗΣΕΙΣ

1. Να μεταφράσετε στη Νέα Ελληνική το απόσπασμα: «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ... ἐν τῷ
συνεδρίῳ».

Μονάδες 30
2. Σε ποια πρόσωπα αναφέρονται οι αντωνυμίες *οὔτοι*, *ὕμεῖς* και *ἡμεῖς* στο από-
σπασμα «Ἐξὸν δ' ἡμῖν ἐν εἰρήνῃ πολιτεύεσθαι, οὔτοι τὸν ... ἔστιν οὖς πολλὰ
κατεδακρύσαμεν» (μονάδες 4); Ποιες σχέσεις ἔχουν μεταξύ τους σύμφωνα με
τα λόγια του Κλεοκρίτου (μονάδες 6);

Μονάδες 10
3. Ποιο εἶναι το τελικὸ ἐπιχείρημα του Κλεοκρίτου προκειμένου να πείσει τους
ολιγαρχικούς να εγκαταλείψουν τους Τριάκοντα (μονάδες 6); Με ποια γλωσ-
σική ἐπιλογή προσδίδει ἔμφαση στο ἐπιχείρημά του (μονάδες 4);

Μονάδες 10

4. Να συγκρίνετε τη συμπεριφορά των Τριάκοντα μετά τον λόγο του κήρυκα Κλεοκρίτου με τη συμπεριφορά τους αμέσως μετά την εκλογή τους, όπως παρουσιάζεται στο μεταφρασμένο κείμενο.

[3.11] Η εκλογή των Τριάντα έγινε αμέσως μετά την κατεδάφιση των Μακρών Τειχών και των τειχών του Πειραιά. Ενώ όμως εντολή τους ήταν να συντάξουν ένα σύνταγμα που θα ρύθμιζε τον πολιτικό βίο, όλο ανάβαλλαν τη σύνταξη και τη δημοσίευσή του· στο μεταξύ συγκροτούσαν τη Βουλή και τις άλλες αρχές όπως ήθελαν αυτοί. [3.12] Έπειτα άρχισαν να συλλαμβάνουν τους γνωστούς καταδότες, που τον καιρό της δημοκρατίας είχαν κάνει τη συκοφαντία επάγγελμα και ταλαιπωρούσαν την καλή τάξη, και να τους παραπέμπουν για θανατική καταδίκη. Η Βουλή τους καταδίκασε μ' ευχαρίστηση, και το πράμα δε δυσαρεστούσε καθόλου όσους ένιωθαν πως τίποτα κοινό δεν είχαν μ' αυτούς. [3.13] Αργότερα ωστόσο άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη. [Μετάφραση Ρ. Ρούφου]

Μονάδες 10

5. Να γράψετε ένα σύνθετο ομόρριζο ουσιαστικό ή επίθετο της Νέας Ελληνικής για καθεμία από τις παρακάτω λέξεις του κειμένου: *θεῶν, ἀλλήλοις, παύσασθε, ἔλεγεν, ἄρχοντες*.

Μονάδες 10

6. α. *πολλοί, τὴν πατρίδα, μῆσιν, ἄρχοντες*: Να μεταφέρετε τις λέξεις στον άλλον αριθμό διατηρώντας την πτώση (μονάδες 4).
β. Να συμπληρώσετε τα κενά του πίνακα (μονάδες 6):

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
			<i>παύσασθε</i>
<i>ἀπήγαγον</i>			

Μονάδες 10

7. α. *ἀλλήλοις, οἷ, πολιτεύεσθαι, πάντων, τοιαῦτα, ταπεινοί*: Να προσδιορίσετε τη βασική συντακτική λειτουργία των παραπάνω λέξεων του κειμένου (μονάδες 6).
β. *αἰδούμενοι, ἁμαρτάνοντες, πολεμοῦντες, τῶν ἀποθανόντων*: Να αναγνωρίσετε το είδος των μετοχών (μονάδες 4).

Μονάδες 10

ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

8. Να συνδέσετε καθεμία από τις φράσεις της στήλης Α με μία φράση της στήλης Β, ώστε να ολοκληρώνεται ορθά το νόημά της.

A

B

1. Ο Ξενοφώντας εξορίστηκε από την Αθήνα	α. επειδή ακολούθησε τον Αγησίλαο στους Δελφούς για τους επινίκιους πανηγυρισμούς μετά τη μάχη στην Κορώνεια.
β. επειδή απέτυχε να οδηγήσει τους Μύριους πίσω στην πατρίδα μετά τη μάχη στα Κούναξα και τον θάνατο του Κύρου.
2. Ο Ξενοφώντας, μετά την εξορία του από την Αθήνα,	α. κατέφυγε στη Σηστό, από όπου παρακολούθησε το τέλος του Πελοποννησιακού πολέμου.
β. αποδέχθηκε την «προξενίαν», δηλαδή άδεια διαμονής στη Σπάρτη, που του προσφέρθηκε από τους Σπαρτιάτες.
3. Η προσωπικότητα και οι ιδέες του Ξενοφόντα επηρεάστηκαν από	α. τα ηγετικά προσόντα και την απλότητα της συμπεριφοράς του Αγησίλαου.
β. την αποφασιστικότητα και τις πράξεις του Λύσανδρου.
4. Τα έργα του Ξενοφόντα χωρίζονται σε	α. πολιτικά, πολεμικά και ιδεολογικά.
β. ιστορικά, σωκρατικά και διδακτικά.
5. Η συγγραφική προσφορά του Ξενοφόντα αναγνωρίστηκε	α. από τους φιλολόγους της Αλεξανδρινής εποχής (3ος-2ος αι. π.Χ.) που τον κατέτασσαν μαζί με τον Ηρόδοτο και τον Θουκυδίδη.
β. ήδη από τους συγχρόνους του λόγω της απλότητας του ύφους του και της ποικιλίας των θεμάτων του.

Μονάδες 10

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΣΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΞΕΤΑΣΕΩΝ

1ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2. §1-2 [Θέμα 12254]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Αφού λοιπόν (ο Λύσανδρος) διευθέτησε τα πράγματα στη Λάμψακο, έπλεε προς το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα. Αυτοί, αφού ελευθέρωσαν τους φρουρούς των Αθηναίων με εγγύηση για την ασφάλειά τους, τον υποδέχονταν στις πόλεις· όσοι δε πρόδωσαν το Βυζάντιο στον Αλκιβιάδη εκείνο τον καιρό κατέφυγαν στον Πόντο, αργότερα όμως στην Αθήνα και απέκτησαν δικαιώματα Αθηναίου πολίτη. Στη συνέχεια ο Λύσανδρος έστειλε στην Αθήνα και τους φρουρούς των Αθηναίων και όποιον άλλον Αθηναίο εντόπιζε κάπου, εγγυώμενος για την ασφάλεια όσων έπλεαν προς τα εκεί μόνο, όχι όμως και προς άλλη περιοχή, γιατί γνώριζε ότι τόσο γρηγορότερα θα εμφανιστεί έλλειψη τροφίμων, όσο περισσότεροι συρρεύσουν στην Αθήνα και στον Πειραιά.

2. Ερμηνευτική προσέγγιση όρου

Ο όρος *ύποσπόνδους* αναφέρεται σε ηττημένους που παραδόθηκαν στους νικητές ή σε νεκρούς πολέμου που οι δικοί τους παραδέχθηκαν την ήττα τους και ζήτησαν από τους νικητές άδεια να παραλάβουν τα σώματά τους για ταφή. Στη συγκεκριμένη περίπτωση οι κάτοικοι του Βυζαντίου και της Καλχηδόνας δήλωσαν υποταγή στον Λύσανδρο, όμως απαίτησαν να αφεθούν ελεύθεροι οι ενδημούντες φρουροί των Αθηναίων με εγγυήσεις για την ασφάλειά τους ενώπιον θεού και ανθρώπων (*«τοὺς τῶν Ἀθηναίων φρουροὺς ὑποσπόνδους ἀφέντες»*). Η πράξη αυτή, αν υπολογιστούν η τεράστια απόκλιση ανάμεσα στα δύο πολιτεύματα της Αθήνας και της Σπάρτης και η φρικαλεότητα του πολέμου, δείχνει μεγαλείο ψυχής και απόλυτο σεβασμό στις σπονδές.

3. Η συμπεριφορά του Λυσάνδρου και ο στόχος της

Μετά τη μεγαλειώδη νίκη του στους Αιγός ποταμούς ο Λύσανδρος προσπάθησε να ελέγξει την περιοχή απομακρύνοντας όλους τους Αθηναίους. Όσους συναντούσε τους συμπεριφερόταν με ανωτερότητα και τους προσέφερε ασφάλεια με μοναδικό όρο να κινηθούν μόνο προς την Αθήνα (*«ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας»*). Ο Λύσανδρος με αυτή την ενέργεια επιδίωκε να μειώσει τον χρόνο της πολιορκίας της πόλης της Αθήνας. Δεδομένου ότι ο βασιλιάς Άγις πολιορκούσε την πόλη της Αθήνας από τη στεριά και ότι ο ίδιος έλεγχε τις περιοχές

που τροφοδοτούσαν την πόλη από τη θάλασσα, γνώριζε ότι όσο περισσότεροι συγκεντρωθούν εντός των τειχών, τόσο πιο γρήγορα θα εξαντληθούν τα όποια αποθέματα τροφής υπήρχαν και η πείνα θα αναγκάσει τους πολιορκημένους Αθηναίους να παραδοθούν άνευ όρων («*θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι*»). Η απόφασή του λοιπόν να προσφέρει στους Αθηναίους ασφάλεια να πλεύσουν προς την Αθήνα δεν είχε ανθρωπιστικά κίνητρα, αλλά μόνο στρατηγικά.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Μέσα από τα δύο αποσπάσματα του έργου του Ξενοφόντα αναδεικνύεται το στρατηγικό μεγαλείο του Λυσάνδρου. Μπροστά σε έναν πιο ισχυρό αντίπαλο εφάρμοσε μια απaráμιλλη τακτική η οποία στηριζόταν σε δύο πόλους, την ανίχνευση των κινήσεων του αντιπάλου («*ν' ακολουθήσουν τους Αθηναίους, ... και να γυρίσουν να του αναφέρουν*») και τη διαρκή πολεμική ετοιμότητα και εγρήγορση των δικών του δυνάμεων («*ώσπου να ... τα πληρώματα από τα πλοία*»). Με αυτή την τακτική κατόρθωσε να αιφνιδιάσει και να βρεθεί σε θέση ισχύος. Το σχέδιο που εφάρμοσε του χάρισε μια μεγαλειώδη νίκη η οποία έκρινε οριστικά και τον μακροχρόνιο πόλεμο. Στη συνέχεια, χωρίς να παρασυρθεί από τη μεγάλη επιτυχία, ούτε και να επαναπαυτεί στις δάφνες του, εξακολούθησε να ενεργεί με σύνεση. Ο οξυδερκής Λακεδαιμόνιος ναύαρχος απέκλεισε και απέκοψε τον ανεφοδιασμό από τη θάλασσα ελέγχοντας απόλυτα τις βασικές εστίες επισιτισμού της Αθήνας. Παράλληλα δεν επέτρεψε στο πάθος να τον παρασύρει ούτε και στον τρόπο αντιμετώπισης των Αθηναίων που συναντούσε στην περιοχή. Αντί να φερθεί αλαζονικά, ως ο απόλυτος κυρίαρχος, τους χρησιμοποίησε για να επιταχύνει το γεγονός που θα σημάωνει το τέλος του πολέμου, την άνευ όρων παράδοση της Αθήνας. Πρόκειται λοιπόν για έναν πανέξυπνο και εγκρατή στρατηγό που δεν παρασυρόταν από την επιτυχία.

5. Αντιστοίχιση ετυμολογικά συγγενών λέξεων

1 - η, 2 - α, 3 - ε, 4 - β, 5 - δ. Περισεύουν το γ και το ζ.

6. α. Λέξεις στον άλλον αριθμό

τὸν φρουρόν, ἀσφαλείας, πλείων, ἄσθη, τὴν ναῦν.

β. Μεταφορά ρηματικών τύπων στον ενεστώτα

πλεῖ, φεύγουσι, γίνονται, ὄρω ἢ ὀρώη, ἐπισκευάζει.

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

ὑποσπόνδους: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στη μετοχή *ἀφέντες* το οποίο τυπικά προσδιορίζει τη λέξη *φρουρούς*.

Ἀθηναῖοι: κατηγορούμενο στο υποκείμενο *οἱ προδόντες* από το συνδυαστικό ρήμα *έγένοντο*.

ἀσφάλειαν: αντικείμενο στη μετοχή *διδούς*.

πλείους: υποκείμενο του ρήματος *συλλεγῶσιν*.

Λάκωνα: παράθεση στο ουσιαστικό *Σθενέλαον*.

β. Είδος και συντακτική λειτουργία μετοχών

ἀφέντες: επιρρηματική χρονική μετοχή που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *ὑπεδέχοντο*.

οἱ προδόντες: επιθετική μετοχή που λειτουργεί ως υποκείμενο του ρήματος *έφυγον*.

διδούς: επιρρηματική τροπική μετοχή που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου στο ρήμα *ἀπέπεμπεν*.

εἰδώς: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της αιτίας στο ρήμα *ἀπέπεμπεν*.

ἀποπλεύσας: επιρρηματική χρονική μετοχή που λειτουργεί ως προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *έπεσκεύαζεν*.

8. Σωστό ή Λάθος [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

α - Λ (σελ. 29), β - Σ (σελ. 30), γ - Λ (σελ. 30), δ - Λ (σελ. 31), ε - Σ (σελ. 33).

2ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.2.§3-4 [Θέμα 12256]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Στην άλλη πλευρά, μόλις έφτασε η Πάραλος νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και σπαρακτική κραυγή μεταδιδόμενη από τους φρουρούς των μακρών τειχών από τον Πειραιά έφτανε στην Αθήνα, διαμηνύοντας ο ένας στον άλλον (το θλιβερό άγγελμα): κανείς λοιπόν δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα, όχι μόνο γιατί θρηνούσαν όσους είχαν χαθεί, αλλά ακόμη πιο πολύ γιατί θρηνούσαν οι ίδιοι τον εαυτό τους, επειδή νόμιζαν ότι θα πάθουν τα ίδια που έκαναν και στους Μηλίους, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν υπερίσχυσαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και στους Σκιωναίους και στους Τορωναίους και στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους από τους Έλληνες.

2. Η αντίδραση των Αθηναίων στην είδηση της καταστροφής

Μόλις η Πάραλος έφτασε στον Πειραιά, η είδηση της καταστροφής διαδόθηκε ταχύτατα στην πόλη προκαλώντας θρήνο και οδυρμό σε όλους τους κατοίκους (*«οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν»*). Εκείνη τη νύχτα κανείς δεν κοιμήθηκε, γιατί θρηνούσαν τους συγγενείς τους που χάθηκαν στη μάχη, αλλά κυρίως γιατί αγωνιούσαν για την τύχη της πόλης και τη δική τους (*«οὐ μόνον τοὺς ἀπολωλότας πενθοῦντες, ἀλλὰ πολὺ μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἑαυτούς»*). Στην ουσία αφυπνίστηκε η συνείδηση των Αθηναίων, οι οποίοι αισθάνονταν ότι θα δεχτούν τις συνέπειες της απρεπούς και βίαιης συμπεριφοράς που επέδειξαν προς τους αντιπάλους τους κατά τη διάρκεια του πολέμου (*«οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε ... καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων»*). Το κλίμα, λοιπόν, στην πόλη ήταν βαρὺ εξαιτίας του φόβου που ένιωθαν οι πολίτες για ὅσα ἐπρόκειτο να συμβούν σε αυτούς και στην πόλη.

3. Οι αποφάσεις της Εκκλησίας του Δήμου – Γλωσσική επιλογή

Μετά από την είδηση της καταστροφής στους Αιγὸς ποταμούς και την πρώτη αντίδραση πανικού, οι Αθηναῖοι επιστράτευσαν τη λογική και συγκάλεσαν Εκκλησία του Δήμου (*«Τῆ δ' ὕστεραία ἐκκλησίαν ἐποίησαν»*). Αφού κατέπνιξαν κάθε συναίσθημα πένθους και οδύνης, προσπάθησαν να σκεφτούν τον ιδανικό τρόπο αντίδρασης, ὥστε να περισώσουν ὅ,τι περισσότερο μπορούσαν. Στο πλαίσιο αυτό αποφάσισαν μια σειρά από ἐνέργειες, που θα τους βοηθούσαν να προστατεύσουν την πόλη. Συγκεκριμένα, αποφάσισαν να φράξουν τα λιμάνια με σκοπό να αναχαιτίσουν ἐνδεχόμενη ἀπόβαση του ἐχθρικού στόλου, ἀφήνοντας ὁμως ἐλεύθερο ἓνα λιμάνι, το ἐμπορικό, προκειμένου να διευκολύνουν πιθανὸ ἀνεφοδιασμὸ (*«τούς τε λιμένας ἀποχωῶσαι πλὴν ἑνός»*). Παράλληλα, αποφασίστηκε να ετοιμάσουν την πόλη με ἐνίσχυση των τειχῶν ἀποκαθιστώντας ζημιές ἢ φθορές (*«καὶ τὰ τείχη εὐτρεπίζειν»*), με ἐγκατάσταση φρουρῶν σε στρατηγικά σημεῖα (*«καὶ φυλακὰς ἐφιστάναι»*) και με λήψη ὄλων των ἀπαραίτητων μέτρων που ἐνδείκνυνται σε κατάσταση πολιορκίας (*«καὶ τᾶλλα πάντα ὡς εἰς πολιορκίαν παρασκευάζειν τὴν πόλιν»*). Οι ἀποφάσεις τους δηλώνονται ἀπὸ τον ἱστορικό με τη χρήση ἀπαρεμφάτων (*ἀποχωῶσαι ... εὐτρεπίζειν ... ἐφιστάναι ... παρασκευάζειν*) ἀποδίδοντας ἔτσι μια πιο ἐνεργητικὴ δραστηριότητα μετὰ την ἀπελπισία και τον θρήνο.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Η κακοποιητικὴ συμπεριφορὰ των Αθηναίων ἀπέναντι στους ἠττημένους ἀποδεικνύεται και στα δύο ἀποσπάσματα. Κατὰ τη διάρκεια του πολέμου μαρτυροῦνται πολλά γεγονότα που φανερώνουν ὅτι οι Αθηναῖοι ἦταν πολὺ σκληροὶ και ἀντιμετώπιζαν τους ἀντιπάλους τους με πρωτοφανή ὀμότητα.

Στο μεταφρασμένο κείμενο αναφέρονται από τους συμμάχους των Σπαρτιατών δύο περιστατικά που δείχνουν τη βίαιη συμπεριφορά των Αθηναίων. Συγκεκριμένα, φέρνουν στη μνήμη τους ένα περιστατικό, κατά το οποίο οι Αθηναίοι πέταξαν στη θάλασσα το πλήρωμα από δύο πλοία συμμάχων της Σπάρτης («... είχαν ρίξει ... κι ενός κορινθιακού»). Παράλληλα, κατηγορούσαν τους Αθηναίους ότι είχαν αποφασίσει να κόψουν το δεξί χέρι σε όλους τους αιχμαλώτους, σε περίπτωση νίκης τους στη ναυμαχία («... αν κέρδιζαν ... σε όλους τους αιχμαλώτους»). Η απάνθρωπη συμπεριφορά των Αθηναίων αποδεικνύεται και από την αντίδραση των ίδιων των πολιτών της Αθήνας. Μετά την ανακοίνωση της ήττας ο Ξενοφώντας αναφέρει ότι φοβούνταν μη τυχόν πάθουν όσα είχαν κάνει σε συμμάχους των Σπαρτιατών· σημειώνει τα παραδείγματα των κατοίκων της Μήλου, της Ιστιαίας, της Σκιώνης, της Τορώνης και της Αίγινας («οἷα ἐποίησαν Μηλίους τε Λακεδαιμονίων ἀποίκους ὄντας, κρατήσαντες πολιορκία, καὶ Ἰστιαίεας καὶ Σκιωναίους καὶ Τορωναίους καὶ Αἰγινήτας καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων»). Γίνεται λοιπόν εμφανές ότι οι Αθηναίοι, επειδή ένιωθαν παντοδύναμοι, συμπεριφέρονταν απάνθρωπα στους ηττημένους αντιπάλους τους επιδεικνύοντας τη δύναμή τους.

5. Ομόρριζα ουσιαστικά

λέξη, κατάλογος, εκλογή·
αγγελιαφόρος, εξαγγελία, καταγγελία·
όλεθρος, πανωλεθρία, απώλεια·
ποίημα, προσποίηση, περιποίηση·
κρατητήριο, αυτοκράτορας, κράτος.

6. α. Συμπλήρωση κενών

τῆ νυκτί, τὰ μακρὰ τεῖχη, πλείστους, ὁ λιμὴν, ταῖς πόλεσι(ν).

β. Συμπλήρωση πίνακα

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
<i>ἐκοιμήθη</i>	<i>κοιμηθῆ</i>	<i>κοιμηθείη</i>	<i>κοιμηθήτω</i>
<i>ἐποίησαν</i>	<i>ποιήσωσι(ν)</i>	<i>ποιήσαιεν ἢ ποιήσειαν</i>	<i>ποιησάντων</i>

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

τῆς Παράλου: υποκείμενο της μετοχής *ἀφικομένης*.

τοὺς ἀπολωλότας: επιθετική μετοχή ουσιαστικοποιημένη, αντικείμενο στη μετοχή *πενθοῦντες*.

πέισεσθαι: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στη μετοχή *νομίζοντες*.

τῶν Ἑλλήνων: γενική διαιρετική στο *ἄλλους*.

ἀποχῶσαι: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος *ἔδοξε*.

β. Προσδιορισμοί του χρόνου

ἀφικομένης: γενική απόλυτη επιρρηματική χρονική μετοχή στο ρήμα *ἔλεγετο* • *νυκτός*: γενική ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στη μετοχή *ἀφικομένης* • *κρατήσαντες*: επιρρηματική χρονική μετοχή στο ρήμα *ἐποίησαν* • *τῇ ὕστεραία*: δοτική που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *ἐποίησαν* • *ἐν ᾗ*: εμπρόθετος προσδιορισμός του χρόνου στο ρήμα *ἔδοξε*.

8. Σύνδεση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - β (σελ. 18), 2 - ζ (σελ. 32), 3 - γ (σελ. 21), 4 - ε (σελ. 31), 5 - η (σελ. 30).
Περισσεύουν οι φράσεις α, δ και θ.

3ο Κριτήριο: Ξενοφόντα *Ελληνικά*, 2.2. §2-3 [Θέμα 12280]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Στην άλλη πλευρά, μόλις έφτασε η Πάραλος νύχτα στην Αθήνα, διαδιδόταν η συμφορά, και σπαρακτική κραυγή μεταδιδόμενη από τους φρουρούς των μακρών τειχών από τον Πειραιά έφτανε στην Αθήνα, διαμηνύοντας ο ένας στον άλλον (το θλιβερό άγγελμα): κανείς λοιπόν δεν κοιμήθηκε εκείνη τη νύχτα, όχι μόνο γιατί θρηνούσαν όσους είχαν χαθεί, αλλά ακόμη πιο πολύ γιατί θρηνούσαν οι ίδιοι τον εαυτό τους, επειδή νόμιζαν ότι θα πάθουν τα ίδια που έκαναν και στους Μηλίους, που ήταν άποικοι των Λακεδαιμονίων, όταν υπερίσχυσαν με πολιορκία, και στους κατοίκους της Ιστιαίας και στους Σκιωναίους και στους Τορωναίους και στους Αιγινήτες και σε πολλούς άλλους από τους Έλληνες.

2. Ο λόγος της εντολής του Λυσάνδρου

Ο οξυδερκής και δολοπλόκος Λακεδαιμόνιος ναύαρχος, αφού ήδη είχε αποκλειστεί η Αττική από τον βασιλιά Άγι, επιθυμούσε να αποκλείσει και να αποκόψει τον ανεφοδιασμό της και από τη θάλασσα. Αυτόν τον στόχο τον πέτυχε ελέγχοντας απόλυτα τις βασικές εστίες επισιτισμού της Αθήνας και του Πειραιά, όπως τη Λάμψακο, το Βυζάντιο και την Καλχηδόνα. Αντικειμενικός σκοπός του ήταν να πολιορκήσει εύκολα την Αθήνα και τον Πειραιά, καθώς ο λιμός ήταν αναπόφευκτος με τη σιτοδεία και τη συσσώρευση πληθυσμού στα δύο αυτά μεγάλα αστικά κέντρα. Για αυτόν λοιπόν τον λόγο έστειλε, όποιον

Αθηναίο πολίτη συναντούσε, μόνο προς την Αθήνα («τούς τε φρουρούς τῶν Ἀθηναίων ... ἀπέπεμπεν εἰς τὰς Ἀθήνας, διδοὺς ἐκεῖσε μόνον πλέουσιν ἀσφάλειαν»), ὥστε να εκλείβουν ὅσο το δυνατόν γρηγορότερο τα τρόφιμα ἀπὸ τὴν Αθήνα καὶ τὸν Πειραιά («θᾶπτον τῶν ἐπιτηδείων ἔνδειαν ἔσσεσθαι»), ἀναγκάζοντας τοὺς Ἀθηναίους να παραδοθῶν ἀνεὺ ὀρων.

3. Ἡ πληροφόρηση τῆς ἤττας καὶ ἡ πρώτη ἀντίδραση τῶν Ἀθηναίων

Στο συγκεκριμένο ἀπόσπασμα ὁ Ξενοφώντας περιγράφει με κινηματογραφικὸ τρόπο τὴν ἀναγγελία τῆς συμφορᾶς καὶ τὶς πρώτες ἐντυπώσεις που προκάλεσε στους Ἀθηναίους. Ἡ εἰδηση τῆς καταστροφῆς τοῦ στόλου ἐγίνε γνωστὴ πρῶτα στὸν Πειραιά, ὅταν κατέφτασε ἡ Πάραλος, τὸ ἱερὸ πλοῖο τῶν Ἀθηναίων («τῆς Παράλου ἀφικομένης νυκτὸς ἐλέγετο ἡ συμφορά»). Ἀπὸ τὸν Πειραιά ἡ εἰδηση διαδόθηκε στὴν πόλη πολὺ γρήγορα, μέσω τῶν μακρῶν τειχῶν, καθὼς ὁ ἓνας πολίτης τὴ μετέφερε στὸν ἄλλον («οἰμωγὴ ἐκ τοῦ Πειραιῶς διὰ τῶν μακρῶν τειχῶν εἰς ἄστὺ διῆκεν»). Μόλις γνωστοποιήθηκε ἡ καταστροφή, ξεκίνησε ὁ θρήνος καὶ κανένας δὲν κοιμήθηκε ἐκεῖνη τὴ νύχτα («ὄστ' ἐκείνης τῆς νυκτὸς οὐδεὶς ἐκοιμήθη»). Οἱ Ἀθηναῖοι θρηνοῦσαν γιὰ τοὺς νεκροὺς ἀλλὰ καὶ γιὰ τοὺς ἰδίους, διότι θεωροῦσαν δεδομένο ὅτι οἱ Σπαρτιάτες θὰ τοὺς τιμωρήσουν σκληρὰ μόλις καταλάβουν τὴν πόλη. Φοβούνταν οὐσιαστικά ὅτι θὰ πάθουν ὅσα φρικτὰ εἶχαν διαπράξει οἱ ἴδιοι εἰς βάρος τῶν συμμάχων τῆς Σπάρτης («πολὸν μᾶλλον ἔτι αὐτοὶ ἐαυτούς, πείσεσθαι νομίζοντες οἷα ἐποίησαν Μηλίους ... καὶ ἄλλους πολλοὺς τῶν Ἑλλήνων»).

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενικὴ προσέγγιση

Τόσο οἱ Ἀθηναῖοι ὅσο καὶ οἱ Σπαρτιάτες συμπεριφέρονταν βίαια στους αἰχμαλώτους τοὺς. Οἱ Ἀθηναῖοι σκότωναν τοὺς κατοίκους τῶν πόλεων που κυρίευαν μετὰ ἀπὸ πολιορκία («... οἷα ἐποίησαν ... τῶν Ἑλλήνων»). Ἄλλες φορές πάλι σκότωναν τὰ πληρώματα ἐχθρῶν πλοίων, που καταλάμβαναν, πετώντας τοὺς ναύτες στὴ θάλασσα («Τοὺς κατηγόρησαν κι ὅτι ... κι ἐνὸς κορινθιακοῦ»), ἐνῶ υπῆρχαν καὶ κατηγορίες γιὰ βάνανυση συμπεριφορά καὶ κακοποίηση τῶν αἰχμαλώτων («αν κέρδιζαν τὴ ναυμαχία ... σ' ὅλους τοὺς αἰχμαλώτους»). Ὡστόσο, καὶ οἱ Σπαρτιάτες ἐπέδειξαν βίαιη συμπεριφορά, καθὼς θανάτωσαν ὅλους τοὺς Ἀθηναίους που συνέλαβαν ζωντανούς μετὰ τὴ μάχη στὸν Αἰγὸς ποταμὸς («κι ἀποφασίστηκε να ἐκτελέσουν ... ἐκτὸς ἀπὸ τὸν Ἀδείμαντο»).

Σε αὐτές τὶς συμπεριφορές ὁμως ὑπάρχει ἡ ποιοτικὴ διαφορά. Οἱ Ἀθηναῖοι ἀπὸ τὴν ἑκείνη συμπεριφέρονταν με αὐτὸν τὸν τρόπο λόγω ἀλαζονείας. Οὐσιαστικά ἔκαναν ἐπίδειξη δυνάμει με σκοπὸ να τρομοκρατήσουν οἰοιοδήποτε σκεφτόταν να ἀντισταθεῖ στὶς πολιτικὲς τοὺς ἐπιδιώξεις. Οἱ Σπαρτιάτες

ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ ΣΤΑ ΚΡΙΤΗΡΙΑ ΠΡΟΣΟΜΟΙΩΣΗΣ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ

από την άλλη ήθελαν να εκδικηθούν τη συμπεριφορά των Αθηναίων, αλλά και να βοηθήσουν τους συμμάχους τους να νιώσουν δικαιωμένοι για τα όσα είχαν υποστεί από τους Αθηναίους. Παρ' όλα αυτά, ανεξαρτήτως των κινήτρων, διαπιστώνουμε ότι στην αρχαία Ελλάδα συνήθως οι νικητές συμπεριφέρονταν βίαια στους αιχμαλώτους και κανείς δεν καταδίκαζε αυτές τις πρακτικές.

5. Αντιστοίχιση ετυμολογικά συγγενών λέξεων

1 - γ, 3 - δ, 4 - β, 5 - ε, 6 - α. Περισεύουν το 2 και το 7.

6. α. Αντικατάσταση γραμματικών τύπων

«Λακεδαιμόνιοι δὲ τοὺς τε φρουροὺς τῶν Ἀθηναίων καὶ εἷ τινὰ που ἄλλον ἴδοιεν Ἀθηναῖον, ἀπέπεμπον εἰς τὰς Ἀθήνας...».

β. Απαρέμφατα αορίστου

παθεῖν, νομίσαι, ποιῆσαι.

7. α. Υποθετικός λόγος

Υπόθεση: *εἰ ἴδοι.*

Απόδοση: *ἀπέπεμπεν.*

β. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

εἰς Λάμψακον: εμπρόθετος προσδιορισμός που δηλώνει κατεύθυνση σε τόπο στη μετοχή *ἀποπλεύσας*.

αὐτός: κατηγορηματικός προσδιορισμός στο εννοούμενο υποκείμενο *Λύσανδρος* του ρήματος *ἐπεσκεύαζεν*.

τῶν μακρῶν: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *τειχῶν*.

ἐκείνης: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *τῆς νυκτός*.

πολλούς: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *ἄλλους*.

8. Σύνδεση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - β (σελ. 29), 2 - α (σελ. 30), 3 - α (σελ. 30), 4 - β (σελ. 33), 5 - α (σελ. 33).

4ο Κριτήριο: Ξενοφώντα Ελληνικά, 2.2. §16-19 [Θέμα 12281]**1. Μετάφραση αποσπάσματος**

Ενώ η κατάσταση έτσι είχε διαμορφωθεί, ο Θηραμένης είπε στη σύναξη του λαού ότι, αν θέλουν να στείλουν τον ίδιο στον Λύσανδρο, θα γυρίσει πίσω γνωρίζοντας για τους Λακεδαιμονίους ποιο από τα δύο: επιμένουν στην κατεδάφιση των τειχών, επειδή θέλουν να οδηγήσουν στον ζυγό την πόλη ή επειδή εξασφαλίζουν κάποιες εγγυήσεις. Αφού λοιπόν στάλθηκε, έμεινε κοντά στον Λύσανδρο τρεις μήνες και περισσότερο, αναμένοντας τη στιγμή που εξαιτίας της έλλειψης των σιτηρών οι Αθηναίοι επρόκειτο να αποδεχτούν τα πάντα, οτιδήποτε δηλαδή (τους) πρότεινε κάποιος. Αφού λοιπόν γύρισε τον τέταρτο μήνα, είπε στη συνέλευση ότι μέχρι τότε ο Λύσανδρος τον δέσμευε, έπειτα όμως τον πρόσταζε να πάει στη Σπάρτη· γιατί δεν είχε δικαιοδοσία ο ίδιος στα ερωτήματα που υποβάλλονταν από αυτόν, αλλά οι έφοροι.

2. Η σημασία των τειχών

Τα μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά ήταν εξ αρχής ένα σημείο τριβής μεταξύ της Αθήνας και της Σπάρτης. Οι Σπαρτιάτες είχαν αντιταχθεί στην οικοδόμηση των τειχών αμέσως μετά τους Περσικούς πολέμους, καθώς πίστευαν ότι με αυτά θα ισχυροποιηθεί η Αθήνα, γεγονός που θα εξελισσόταν σε κίνδυνο για τη δική τους ασφάλεια. Σε αυτό το πλαίσιο ήταν λογικό οι Σπαρτιάτες, μετά την επικράτησή τους στον πόλεμο, να θέσουν ως όρο την κατεδάφιση των τειχών. Για τους Αθηναίους, ωστόσο, τα τείχη ήταν σύμβολο δύναμης αλλά και σημαντικό μέσο προστασίας, καθώς χάρη σε αυτά κρατούσαν τους εχθρούς έξω από την πόλη και την ίδια στιγμή εξασφάλιζαν την ελεύθερη διακίνηση προϊόντων, με τα οποία προμήθευαν την πόλη μέσω της θάλασσας. Ήταν εύλογο λοιπόν οι Αθηναίοι να ανησυχούν για τις προθέσεις των Σπαρτιατών αναφορικά με την κατεδάφιση των μακρών τειχών (*«πότερον ἔξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα»*).

3. Η επιλογή του Θηραμένη και η τακτική του στις διαπραγματεύσεις

Οι Αθηναίοι μετά την καταστροφή του στόλου στους Αιγός ποταμούς βρίσκονταν σε δύσκολη θέση και γνώριζαν ότι έπρεπε να διαπραγματευτούν με τους Σπαρτιάτες. Στο πλαίσιο αυτό επέλεξαν τον Θηραμένη ως εκπρόσωπο (*«Μετὰ ταῦτα ἤρέθη πρεσβευτῆς εἰς Λακεδαίμονα αὐτοκράτωρ δέκατος αὐτός»*). Πρόκειται για έναν μετριοπαθή ολιγαρχικό, γεγονός που πιθανόν έδινε την ελπίδα ότι θα διευκόλυνε τις συζητήσεις, καθώς οι Λακεδαιμόνιοι θα μπορούσαν να

τον εμπιστευτούν. Οι Αθηναίοι ήλπιζαν ότι θα μπορούσε να βοηθήσει ώστε να είναι ευνοϊκοί οι όροι της συνθήκης. Η εμπιστοσύνη προς το πρόσωπό του ήταν μεγάλη και αυτό φαίνεται από το γεγονός ότι, παρά την τετράμηνη καθυστέρηση (*«διέτριβε παρὰ Λυσάνδρῳ τρεῖς μῆνας καὶ πλείω»*), πίστεψαν τη δικαιολογία που τους είπε και τον εξέλεξαν ως απεσταλμένο τους με απόλυτη εξουσία και ελευθερία να διαπραγματευτεί τους όρους της ειρήνης.

Όμως η πολύμηνη παραμονή του Θηραμένη κοντά στον Λύσανδρο και τα προβλήματα που προκάλεσε αυτή στην πόλη αποδεικνύουν ότι ο Θηραμένης λειτουργούσε ύποπτα (*«ἐπιτηρῶν ὅποτε Ἀθηναῖοι ἔμελλον διὰ τὸ ἐπιλελοιπέναι τὸν σῆτον ἅπαντα ὃ τι τις λέγοι ὁμολογήσειν»*). Από πολλούς ο Θηραμένης θεωρείται ένας αδίστακτος καιροσκόπος που δεν δίστασε να εκμεταλλευτεί τη δύσκολη θέση των συμπολιτών του προκειμένου να ικανοποιήσει προσωπικές του φιλοδοξίες και να κερδίσει την εύνοια των Λακεδαιμονίων. Ωστόσο, υπάρχει και η άποψη ότι η στάση του Θηραμένη είναι σκόπιμη με μοναδικό στόχο να συμβάλει στις διαπραγματεύσεις και στην οριστικοποίηση της ειρήνης. Γνωρίζοντας την άποψη των συμπολιτών του για τα μακρά τείχη, αλλά και την επιμονή των Σπαρτιατών στην κατεδάφισή τους αντιλαμβάνονταν ότι δεν θα υπήρχε αίσιο τέλος στις διαπραγματεύσεις. Με την πολύμηνη λοιπόν καθυστέρηση σκόπευε να μειώσει τις αντοχές των Αθηναίων, ώστε να καμφθούν οι αντιδράσεις τους στο θέμα της κατεδάφισης των τειχών. Αν και μοιάζει λοιπόν με προδοσία της πόλης του, η τακτική του Θηραμένη ίσως αποσκοπούσε στην ταχύτερη επίλυση των διαφορών.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Η στάση των συμμάχων της Σπάρτης και ειδικά των Κορινθίων και των Θηβαίων φαίνεται ιδιαίτερα σκληρή απέναντι στους Αθηναίους. Τόσο στη συνέλευση που συγκάλεσαν οι Λακεδαιμόνιοι όσο και στο συμβούλιο που συγκάλεσε ο Λύσανδρος για την τύχη των αιχμαλώτων, οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι είχαν την ίδια στάση, δηλαδή παρότρυναν τους Λακεδαιμονίους να μη δείξουν κανένα έλεος στην ηττημένη Αθήνα και να την καταστρέψουν ολοσχερώς (*«μη σπένδεσθαι Ἀθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν»*). Η εμπάθεια αυτών των πόλεων απέναντι στην Αθήνα δικαιολογείται εξαιτίας του οικονομικού ανταγωνισμού και της διαχρονικής αντιπαλότητας που είχαν με τη γειτονική Αθήνα. Ωστόσο, αυτό που πυροδότησε το μίσος ήταν η αλαζονική και βίαιη συμπεριφορά που επέδειξαν οι Αθηναίοι σε εχθρούς και συμμάχους κατά τη διάρκεια του πολέμου παραβιάζοντας άγραφους νόμους και διαπράττοντας εγκλήματα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η απόφασή τους να κόψουν το δεξί χέρι των αιχμαλώτων σε περίπτωση νίκης τους στη ναυμαχία («για

εγκλήματα που είχαν κάνει ... να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους», αλλά και η απόφασή τους να πετάξουν στη θάλασσα το πλήρωμα δύο αντίπαλων πλοίων («είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα ... ενός κορινθιακού»). Οι υπόλοιποι λοιπόν Έλληνες και ειδικά οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τους Αθηναίους ως έναν ταπεινωμένο από την ήττα και αδύναμο άνθρωπο, γιατί κυριαρχούσε στη μνήμη τους η εικόνα του δυνάστη και αλαζόνα Αθηναίου.

5. Η ορθή σημασία των λέξεων

1 - α, 2 - β, 3 - β, 4 - α, 5 - β.

6. α. Λέξεις στον άλλον αριθμό

ἐκκλησίαις, τὰ σῖτα, πρέσβεις, φυγάδας.

β. Μεταφορά τύπων αορίστου στον ενεστώτα

εἶπεν: λέγει • πέμψαι: πέμπειν • ἐξανδραποδίσασθαι: ἐξανδραποδίζεσθαι.

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

τὴν πόλιν: αντικείμενο στο απαρέμφατο *ἐξανδραποδίσασθαι*.

πεμφθείς: επιρρηματική χρονική μετοχή συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο *Θηραμένης* του ρήματος *διέτριβε*.

ὅπ' αὐτοῦ: εμπρόθετος προσδιορισμός του ποιητικού αιτίου στο ρήμα *ἐρωτῶτο*.

αὐτοκράτορες: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο ρήμα *ἤκοιεν* το οποίο τυπικά προσδιορίζει τα εννοούμενα υποκείμενα του ρήματος (*Θηραμένης καὶ οἱ πρέσβεις*).

Κορίνθιοι: υποκείμενο του ρήματος *ἀντέλεγον*.

β. Εντοπισμός και αναγνώριση δευτερεύουσας ονοματικής πρότασης

«πότερον ἐξανδραποδίσασθαι τὴν πόλιν βουλόμενοι ἀντέχουσι περὶ τῶν τειχῶν ἢ πίστεως ἔνεκα»: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση ολικής άγνοιας διμελής, που εισάγεται με το ζεύγος *πότερον* (ερωτηματική αντωνυμία) - *ἢ* (διαζευκτικό) και λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή *εἰδώς*.

8. Σωστό ή Λάθος [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

α - Σ (σελ. 29), β - Σ (σελ. 30), γ - Λ (σελ. 30), δ - Λ (σελ. 32), ε - Σ (σελ. 33).

5ο Κριτήριο: Ξενοφώντα Ελληνικά, 2.2. §18-21 [Θέμα 12265]**1. Μετάφραση αποσπάσματος**

Παράλληλα ο Λύσανδρος έστειλε στους εφόρους μαζί με άλλους Σπαρτιάτες τον Αριστοτέλη, που ήταν Αθηναίος εξόριστος, για να (τους) αναγγείλει πως απάντησε στον Θηραμένη ότι εκείνοι είναι αρμόδιοι σε θέματα ειρήνης και πολέμου. Αφού λοιπόν ο Θηραμένης και οι άλλοι πρεσβευτές βρίσκονταν στη Σελλασία, και (αφού) καθώς τους ρωτούσαν για ποιον λόγο είχαν έρθει, απάντησαν ότι (είχαν έρθει) απόλυτα εξουσιοδοτημένοι για την ειρήνη, οι έφοροι στη συνέχεια έδιναν εντολή να τους καλέσουν. Μόλις έφτασαν, συγκάλεσαν γενική συνέλευση, στην οποία οι Κορίνθιοι και προπάντων οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι από τους Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν από προσώπου γης.

2. Η τελική απόφαση των Σπαρτιατών και το σκεπτικό τους

Στην εκδικητική μανία και το μίσος των συμμάχων τους οι Λακεδαιμόνιοι αντέταξαν το μεγαλείο της ψυχής τους και αρνήθηκαν να οδηγήσουν μια ελληνική πόλη στον αφανισμό («*Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν*»). Επομένως, οι Λακεδαιμόνιοι εγκατέλειψαν εντελώς την ιδέα μιας βάρβαρης και ανεπίτρεπτης συμπεριφοράς σε βάρος των Αθηναίων. Η τελική απόφασή τους λοιπόν ήταν να συνάψουν ειρήνη με τους Αθηναίους αναλογιζόμενοι την τεράστια συμβολή τους στη νίκη κατά των Περσών και την προσφορά τους σε έμψυχο και άψυχο δυναμικό («*μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι, ἀλλ' ἐποιῶντο εἰρήνην*»).

3. Οι όροι της ειρήνης – Γλωσσική επιλογή

Η συνθήκη ειρήνης που πρότειναν οι Λακεδαιμόνιοι περιλάμβανε τέσσερις όρους. Ο βασικότερος όρος ήταν οι Αθηναίοι να ακολουθούν τους Σπαρτιάτες όπου κι αν εκστράτευαν, είτε στη στεριά είτε στη θάλασσα («*ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται*»). Οι άλλοι τρεις όροι μοιάζουν περισσότερο με προϋποθέσεις για την υπογραφή της ειρήνης. Συγκεκριμένα οι Σπαρτιάτες απαίτησαν την κατεδάφιση των μακρῶν τειχῶν και των τειχῶν του Πειραιᾶ, έτσι ώστε να μην μπορέσει η Αθήνα να αποκτήσει και πάλι δύναμη και να γίνει ξανά απειλή για τη Σπάρτη και τους συμμάχους της («*τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας*»). Παράλληλα ζήτησαν την παράδοση των αθηναϊκῶν πλοίων, εκτός από δώδεκα, περιορίζοντας έτσι τις πιθανότητες η Αθήνα να αποκτήσει ξανά στο μέλλον ισχυρό στόλο («*τάς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας*»). Τέλος, προβλεπόταν ο επαναπατρισμός όλων των πολιτικῶν εξόριστων Αθηναίων («*τοὺς φυγάδας καθέντας*»). Ο τελευταίος όρος

ήταν πολιτικός και αποσκοπούσε στην επικράτηση της ολιγαρχικής μερίδας στην πόλη της Αθήνας και την κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Ο Ξενοφώντας αξιοποίησε τις δυνατότητες που του παρείχε η γλώσσα, για να ενσωματώσει στην αφήγησή του τους όρους της συνθήκης, με τέτοιον τρόπο ώστε να διακρίνεται μια διαβάθμιση ανάμεσα στον βασικό και τους δευτερεύοντες όρους. Ο κύριος όρος δηλώνεται με το απαρέμφοτο *ἔπεσθαι*, ενώ οι προκαταρκτικοί όροι με τις χρονικές μετοχές *καθελόντας*, *παραδόντας* και *καθέντας*, οι οποίες συνδέονται μεταξύ τους παρατακτικά (*τέ ... καί ... καί*).

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Η στάση των συμμάχων της Σπάρτης και ειδικά των Κορινθίων και των Θηβαίων φαίνεται ιδιαίτερα σκληρή απέναντι στους Αθηναίους. Στη συνέλευση, που συγκάλεσαν οι Λακεδαιμόνιοι, οι περισσότεροι σύμμαχοί τους και ειδικά οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι υποστήριζαν ότι δεν πρέπει να δείξουν κανένα έλεος στην ηττημένη Αθήνα αλλά να την καταστρέψουν ολοσχερώς (*«μη σπένδεσθαι Αθηναίους, ἀλλ' ἐξαιρεῖν»*). Η εμπάθεια αυτών των πόλεων απέναντι στην Αθήνα δικαιολογείται εξαιτίας του οικονομικού ανταγωνισμού και της διαχρονικής αντιπαλότητας που είχαν με τη γειτονική Αθήνα. Ωστόσο, αυτό που πυροδότησε το μίσος ήταν η αλαζονική και βίαιη συμπεριφορά που επέδειξαν οι Αθηναίοι σε εχθρούς και συμμάχους κατά τη διάρκεια του πολέμου παραβιάζοντας άγραφους νόμους και διαπράττοντας εγκλήματα. Χαρακτηριστικά παραδείγματα είναι η απόφασή τους να κόψουν το δεξί χέρι των αιχμαλώτων σε περίπτωση νίκης τους στη ναυμαχία (*«για εγκλήματα που είχαν κάνει ... να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους»*), αλλά και η απόφασή τους να πετάζουν στη θάλασσα το πλήρωμα δύο αντίπαλων πλοίων (*«είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα ... ενός κορινθιακού»*). Οι υπόλοιποι λοιπόν Έλληνες και ειδικά οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι δεν μπορούσαν να αντιμετωπίσουν τους Αθηναίους ως έναν ταπεινωμένο από την ήττα και αδύναμο άνθρωπο, γιατί κυριαρχούσε στη μνήμη τους η εικόνα του δυνάστη και αλαζόνα Αθηναίου.

5. Η ορθή σημασία των λέξεων

1 - α, 2 - β, 3 - β, 4 - α, 5 - β.

6. α. Λέξεις στον άλλον αριθμό

φυγάδας Αθηναίους, πόλεις Ἑλληνίδας, τὴν ναῦν.

β. Μετατροπή χωρίου

«Θηραμένης ἐπεὶ ἦν ἐν Σελλασίᾳ, ἐρωτώμενος δὲ ἐπὶ τίνι λόγῳ ἦκοι εἶπε ὅτι αὐτοκράτωρ περὶ εἰρήνης».

7. α. Συντακτική αναγνώριση τύπων

ἀποκρίναιτο: ρήμα • *Λύσανδρος*: εννοούμενο υποκείμενο του ρήματος *ἀποκρίναιτο* • *εἶναι*: ειδικό απαρέμφατο ως άμεσο αντικείμενο στο ρήμα *ἀποκρίναιτο* • *Θηραμένει*: έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *ἀποκρίναιτο* • *ἐκείνους*: υποκείμενο του απαρεμφάτου *εἶναι* (ετεροπροσωπία) • *κυρίους*: κατηγορούμενο στο *ἐκείνους* οφειλόμενο στο συνδετικό απαρέμφατο *εἶναι* • *εἰρήνης, πολέμου*: γενικές αντικειμενικές στο *κυρίους*.

β. Εντοπισμός και αναγνώριση μετοχών

καθελόντας, παραδόντας, καθέντας: επιρρηματικές χρονικές μετοχές συνημμένες στο εννοούμενο υποκείμενο *Αθηναίους* του απαρεμφάτου *ἔπεσθαι*, οι οποίες λειτουργούν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου (προτερόχρονο).

νομίζοντας: επιρρηματική τροπική μετοχή συνημμένη στο εννοούμενο υποκείμενο *Αθηναίους* του απαρεμφάτου *ἔπεσθαι*, η οποία λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του τρόπου.

8. Σύνδεση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - ζ (σελ. 29), 2 - β (σελ. 29), 3 - η (σελ. 30), 4 - γ (σελ. 30), 5 - δ (σελ. 32).
Περσσεύουν οι φράσεις α και ε.

6ο Κριτήριο: Ξενοφόντα Ελληνικά, 2.2.§19-21 [Θέμα 12283]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Μόλις έφτασαν, συγκάλεσαν γενική συνέλευση, στην οποία οι Κορίνθιοι και προπάντων οι Θηβαίοι αλλά και πολλοί άλλοι από τους Έλληνες αντιπρότειναν να μη συνθηκολογήσουν με τους Αθηναίους, αλλά να τους αφανίσουν από προσώπου γης. Οι Λακεδαιμόνιοι όμως αρνήθηκαν να οδηγήσουν στον ζυγό πόλη ελληνική η οποία είχε προσφέρει σημαντική υποστήριξη κατά τις πιο κρίσιμες στιγμές που παρουσιάστηκαν στην Ελλάδα, αλλά άρχιζαν να κάνουν πραγματικότητα το όνειρο της ειρήνης με τον όρο, αφού καταδαφίσουν και τα μακρά τείχη και τα τείχη του Πειραιά και παραδώσουν τα καράβια τους εκτός από δώδεκα και επαναπατρίσουν τους εξορίστους, θεωρώντας το ίδιο πρόσωπο με τους Λακεδαιμονίους φίλο και εχθρό να (τους) ακολουθούν και στη στεριά και στη θάλασσα, όπου τυχόν οδηγούν ως επικεφαλής.

2. Χαρακτηρισμός Σπαρτιατών και συμμάχων

Οι Σπαρτιάτες κράτησαν μια διαφορετική στάση απέναντι στην ηττημένη Αθήνα συγκριτικά με τους υπόλοιπους συμμάχους τους. Οι σύμμαχοι και ιδιαίτερα οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι παρουσιάστηκαν σκληροί και εκδικητικοί χωρίς έλεος απέναντι στους Αθηναίους (*«μη σπένδεσθαι Αθηναίους, ἀλλ' ἔξαιρεῖν»*). Ο λόγος ήταν η αλαζονική συμπεριφορά των Αθηναίων αλλά και όλα όσα είχαν υποστεί κατά τη διάρκεια του πολέμου. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο δεν ήταν σε θέση να σκεφτούν νηφάλια και να συγχωρέσουν τους Αθηναίους. Αντίθετα, οι Σπαρτιάτες λειτούργησαν ως πραγματικοί ηγέτες και αποφάσισαν να μην καταστρέψουν την Αθήνα, αλλά να υπογράψουν συνθήκη ειρήνης με την οποία έθεταν την Αθήνα υπό τον απόλυτο έλεγχό τους (*«Λακεδαιμόνιοι δὲ οὐκ ἔφασαν πόλιν Ἑλληνίδα ἀνδραποδιεῖν ... ἀλλ' ἐποιοῦντο εἰρήνην»*). Η απόφασή αυτή απέδειξε το μεγαλείο ψυχής των Λακεδαιμονίων, καθώς αναγνώρισαν την προσφορά της Αθήνας κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων (*«μέγα ἀγαθὸν εἰργασμένην ἐν τοῖς μεγίστοις κινδύνοις γενομένοις τῇ Ἑλλάδι»*). Παράλληλα όμως απέδειξαν και τις στρατηγικές τους ικανότητες, καθώς με αυτή την απόφαση διατήρησαν υπό τον απόλυτο έλεγχό τους μια ισχυρή πόλη, την οποία μπορούσαν να χρησιμοποιήσουν σε οποιονδήποτε μελλοντικό κίνδυνο.

3. Οι όροι της ειρήνης και η σκοπιμότητά τους

Η συνθήκη ειρήνης που πρότειναν οι Λακεδαιμόνιοι περιλάμβανε τέσσερις όρους. Ο βασικότερος όρος ήταν οι Αθηναίοι να ακολουθούν τους Σπαρτιάτες όπου κι αν εκστράτευαν, είτε στη στεριά είτε στη θάλασσα (*«Λακεδαιμονίοις ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἠγῶνται»*). Οι άλλοι τρεις όροι μοιάζουν περισσότερο με προϋποθέσεις για την υπογραφή της ειρήνης. Συγκεκριμένα οι Σπαρτιάτες απαιτήσαν την κατεδάφιση των μακρών τειχών και των τειχών του Πειραιά, έτσι ώστε να μην μπορέσει η Αθήνα να αποκτήσει και πάλι δύναμη και να γίνει ξανά απειλή για τη Σπάρτη και τους συμμάχους της (*«τὰ τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντα»*). Παράλληλα ζήτησαν την παράδοση των αθηναϊκών πλοίων, εκτός από δώδεκα, περιορίζοντας έτσι τις πιθανότητες η Αθήνα να αποκτήσει ξανά στο μέλλον ισχυρό στόλο (*«τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας»*). Τέλος, προβλεπόταν ο επαναπατρισμός όλων των πολιτικών εξόριστων Αθηναίων (*«τοὺς φυγάδας καθέντας»*). Ο τελευταίος όρος ήταν πολιτικός και αποσκοπούσε στην επικράτηση της ολιγαρχικής μερίδας στην πόλη της Αθήνας και την κατάλυση του δημοκρατικού πολιτεύματος. Βασικός λοιπόν στόχος των Λακεδαιμονίων ήταν να καταρρακώσουν το ηθικό των Αθηναίων αναγκάζοντάς τους να τους ακολουθούν σε όλες τις πολεμικές τους ενέργειες, αφού πρώτα ελέγξουν την Αθήνα στρατιωτικά

(γκρέμισμα των τειχών), οικονομικά (παράδοση στόλου) και πολιτικά (κατάλυση της δημοκρατίας και επικράτηση της ολιγαρχικής - φιλοσπαρτιατικής μερίδας στην Αθήνα).

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Οι σύμμαχοι των Σπαρτιατών και ειδικά οι Κορίνθιοι και οι Θηβαίοι εμφανίστηκαν και στις δύο συνελύσεις οργισμένοι και εκδικητικοί απέναντι στους Αθηναίους. Η συμπεριφορά τους αυτή οφειλόταν στον οικονομικό ανταγωνισμό και τη διαχρονική αντιπαλότητα που είχαν με την πόλη της Αθήνας, καθώς γειτνιάζαν και τα συμφέροντά τους συγκρούονταν. Ωστόσο, το μίσος τους απέναντι στους ηττημένους Αθηναίους οφειλόταν κυρίως στην αλαζονική στάση των Αθηναίων κατά τη διάρκεια του πολέμου («είχαν ρίξει στη θάλασσα ολόκληρο το πλήρωμα των πολεμικών που 'χαν πέσει στα χέρια τους»). Ήταν πολλές οι περιπτώσεις που οι Αθηναίοι είχαν συμπεριφερθεί βάνανυσα σε αιχμαλώτους τους. Αποκορύφωμα της αλαζονείας τους ήταν η απόφαση να κόψουν το δεξί χέρι όλων των αιχμαλώτων σε περίπτωση επικράτησής τους στην τελευταία μάχη («είχε ψηφίσει η Συνέλευσή τους να κάνουν αν κέρδιζαν τη ναυμαχία – να κόψουν το δεξί χέρι σ' όλους τους αιχμαλώτους»). Συνεπώς οι σύμμαχοι των Σπαρτιατών φαίνονταν σκληροί και απάνθρωποι, όμως ήταν αυτοί που είχαν κυρίως υποστεί τη βίαιη συμπεριφορά των Αθηναίων κατά τη διάρκεια του πολέμου.

Αντίθετα με τους συμμάχους οι Σπαρτιάτες είχαν διαφορετική θέση. Στην πρώτη συνέλευση, για την τύχη των αιχμαλώτων ο Λύσανδρος συμφώνησε με τους συμμάχους του και χωρίς να δείξει οίκτο τους σκότωσε όλους («Ειπώθηκαν κι άλλα πολλά, κι αποφασίστηκε να εκτελέσουν όσους αιχμαλώτους ήταν Αθηναίοι»). Η κίνηση αυτή μπορούσε να οφείλεται στην ένταση της στιγμής αμέσως μετά τη μάχη ή και στην προσπάθεια του Λυσάνδρου να ικανοποιήσει την επιθυμία των συμπολεμιστών του. Στη δεύτερη όμως συνέλευση που αφορούσε την τύχη όλης της Αθήνας οι Σπαρτιάτες εμφανίστηκαν γενναίοδωροι και μεγαλόψυχοι, αναγνωρίζοντας την προσφορά της Αθήνας κατά τη διάρκεια των Περσικών πολέμων. Στην απόφαση αυτή σίγουρα συνέβαλε και το γεγονός ότι είχαν ηρεμήσει από την ένταση της μάχης και σκέφτονταν πιο νηφάλια. Η καταστροφή της Αθήνας θα σήμαινε την απουσία μιας ισχυρής δύναμης ενάντια στον πάντοτε υπαρκτό κίνδυνο των Περσών, ενώ η διατήρηση μιας ισχυρής πόλης υπό τον απόλυτο έλεγχο της Σπάρτης ήταν ιδιαίτερα χρήσιμη για τους Λακεδαιμονίους. Υπό αυτές τις συνθήκες οι Σπαρτιάτες αποφάσισαν με τη λογική και δεν επέτρεψαν στους συμμάχους τους να τους παρασύρουν σε ένα ολέθριο ιστορικό λάθος.

5. **Σύνθετα ομόρριζα ουσιαστικά**

επίλογος, διάλογος, λογοκρισία·
 παράκληση, επίκληση, προσκλητήριο·
 πολιτογράφηση, αντιπολίτευση, πολιορκία·
 φιλόσοφος, φιλολογία, φιλοφρόνηση·
 αφήγηση, διήγημα, εξήγηση.

6. **α. Όροι στον άλλον αριθμό**

πρεσβευτής, τίσι, τοῦτο, αὐτοῖς.

β. Συμπλήρωση πίνακα

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
<i>πολλοὶ</i>	<i>πλείονες</i>	<i>πλεῖστοι</i>
<i>μάλα</i>	<i>μᾶλλον</i>	<i>μάλιστα</i>
<i>μέγα</i>	<i>μείζον</i>	<i>μέγιστον</i>

7. **α. Επιθετικοί προσδιορισμοί**

Ἑλληνίδα: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *πόλιν*.

μέγα: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *ἀγαθόν*.

μεγίστοις: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *κινδύνοις*.

γενομένοις: επιθετική μετοχή που λειτουργεί ως επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *κινδύνοις*.

β. Δευτερεύουσες προτάσεις

«*ἐπεὶ ἦσαν ἐν Σελλασίᾳ*»: δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση (προτερόχρονο).

«*ἐπὶ τίνι λόγῳ ἤκοιεν*»: δευτερεύουσα ονοματική πλάγια ερωτηματική πρόταση μερικής άγνοιας.

«*ὄτι αὐτοκράτορες περὶ εἰρήνης*»: δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση.

8. **Σωστό ή Λάθος [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]**

α - Σ (σελ. 29), β - Λ (σελ. 30), γ - Λ (σελ. 32), δ - Σ (σελ. 33), ε - Σ (σελ. 33).

7ο Κριτήριο: Ξενοφώντα Ελληνικά, 2.2. §20-23 [Θέμα 12268]**1. Μετάφραση αποσπάσματος**

Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις διευκρίνιζαν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι έκαναν την ειρήνη· και αγόρευε εξ ονόματος αυτών ο Θηραμένης λέγοντας πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να αρχίσουν να κατεδαφίζουν τα τείχη. Και μολονότι μερικοί εναντιώθηκαν στις απόψεις του, επειδή όμως πολύ περισσότεροι συμφώνησαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη. Στη συνέχεια και ο Λύσανδρος έπλεε ολοταχώς προς τον Πειραιά και οι εξόριστοι γύριζαν στην πατρίδα και, ενώ ακουγόταν η μελωδία από τις αυλητρίδες, γκρέμιζαν τα τείχη με περισσή προθυμία, επειδή πίστευαν ότι εκείνη η μέρα προοιωνιζόταν την ελευθερία για την Ελλάδα.

2. Οι όροι της ειρήνης και η διάκρισή τους

Οι Λακεδαιμόνιοι με τους όρους που έθεσαν είχαν ως στόχο τον απόλυτο έλεγχο και την πλήρη υποταγή της Αθήνας. Αρχικά έπρεπε να κατεδαφίσουν τα τείχη, να παραδώσουν όλα τα πλοία τους εκτός από δώδεκα και να επιτρέψουν την επιστροφή όσων είχαν εξοριστεί για πολιτικούς λόγους (*«τά τε μακρά τείχη και τὸν Πειραιᾶ καθελόντας και τὰς ναῦς πλὴν δώδεκα παραδόντας και τοὺς φυγάδας καθέντας»*). Οι τρεις αυτοί όροι λειτουργούσαν ως προϋπόθεση για την πραγματοποίηση του βασικού όρου, σύμφωνα με τον οποίο οι Αθηναίοι έπρεπε να ακολουθούν τους Λακεδαιμονίους, όπου κι αν εκστράτευαν, έχοντας τους ίδιους εχθρούς και φίλους (*«τὸν αὐτὸν ἐχθρὸν και φίλον νομίζοντας Λακεδαιμονίους ἔπεσθαι και κατὰ γῆν και κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἤγῶνται»*). Η διάκριση των όρων φαίνεται από τον διαφορετικό τρόπο εκφοράς τους. Ο βασικός όρος δηλώνεται με ένα απαρέμφοτο ενεστώτα (*ἔπεσθαι*) για να εκφράσει μια πράξη εξακολουθητικά στο παρόν και στο μέλλον, ενώ οι προϋποθέσεις με τρεις χρονικές μετοχές (*καθελόντας, παραδόντας, καθέντας*) που εκφράζουν το προτερόχρονο σε σχέση με τον βασικό όρο. Οι μετοχές βρίσκονται σε αόριστο, καθώς δηλώνουν ότι οι πράξεις θα γίνουν μία φορά με την αποδοχή της συνθήκης.

3. Η αντίδραση των Αθηναίων

Μόλις ο Θηραμένης και τα υπόλοιπα μέλη της αθηναϊκής αντιπροσωπείας έφτασαν στην πόλη της Αθήνας, πλήθος κόσμου τους περικύκλωσε αναμένοντας με αγωνία τα αποτελέσματα των διαπραγματεύσεων (*«Εἰσιόντας δ' αὐτοὺς ὄχλος περιχεῖτο πολὺς»*). Ο φόβος της αποτυχίας των διαπραγματεύσεων ήταν έντονος, γεγονός που αποδεικνύει τη δύσκολη κατάσταση που βίωναν μέσα στην πολιορκημένη πόλη (*«φοβοῦμενοι μὴ ἄπρακτοι ἦκοιεν»*).

Πράγματι, η ασφυκτική πολιορκία, από στεριά και από θάλασσα, είχε εξαντλήσει τα αποθέματα τροφής οδηγώντας πολλούς Αθηναίους στον θάνατο λόγω της πείνας («διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀπολλυμένων τῷ λιμῶ»). Η πείνα λοιπόν είχε εξουθενώσει τους Αθηναίους και είχε κάμψει την όποια διάθεση για αντίσταση. Αυτός είναι και ο λόγος που βιάζονταν να ακούσουν από τον Θηραμένη την τελική απόφαση για την ειρήνη.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Ο ρόλος του Θηραμένη στις διαπραγματεύσεις με τους Σπαρτιάτες ήταν πρωταγωνιστικός. Ασκούσε έντονη επίδραση στους Αθηναίους και τους επηρέασε ιδιαίτερα στην τελική απόφασή τους να συνθηκολογήσουν. Γνωρίζοντας ότι η κύρια ένσταση των Αθηναίων ήταν η κατεδάφιση των τειχών, τους έπεισε να αποδεχτούν τον συγκεκριμένο όρο και να υπογράψουν την ειρήνη. Με την επικράτηση του καθεστώτος των Τριάκοντα τυράννων ο Θηραμένης έχασε τον πρωταγωνιστικό του ρόλο, καθώς ο Κριτίας λειτουργούσε ως ηγέτης. Ο Θηραμένης ωστόσο εξέφραζε την αντίθεσή του στην εκδικητική, βίαιη και κυνική πολιτική που ασκούσε ο Κριτίας σκοτώνοντας πολιτικούς αντιπάλους και δημοφιλείς πολίτες («ενώ ο Θηραμένης εναντιωνόταν, λέγοντας ότι δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός»). Η στάση του Θηραμένη αποδεικνύει ότι ήταν ένας μετριοπαθής ολιγαρχικός που λειτουργούσε με σωφροσύνη, απορρίπτοντας την αδικαιολόγητη βία και υποστηρίζοντας μια πιο συνετή πολιτική, η οποία θα βοηθούσε τους Τριάκοντα να διατηρήσουν τη δημοτικότητα που είχαν αποκτήσει.

5. Σύνθετες λέξεις

ναύαρχος, ναυμαχία, ναυαγισμός·
γήπεδο, γεωπόνος, γαιοκτήμονας·
πολυπληθής, πολυκατοικία, πολύχρωμος·
ημερολόγιο, ημερομηνία, ημερομίσθιο·
αρχηγός, αρχομανής, αρχισυντάκτης.

6. α. Συμπλήρωση κενών

θαλαττῶν, πλείονος, λιμοῖς, τείχους, φυγᾶς.

β. Ρηματικοί τύποι στον ενεστώτα

ἐπαναφέρουσιν, ἀπαγγέλλουσιν, ἀντιλεγόντων, καταπλεῖ, κατασκάπτουσιν.

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

εἰς τὰς Ἀθήνας: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης σε τόπο στο ρήμα *ἐπανάφερων*.

ὄχλος: υποκείμενο του ρήματος *περιχεῖτο*.

ἄπρακτοι: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στα εννοούμενα υποκείμενα (*Θηραμένης* και *οἱ πρέσβεις*) από το ρήμα *ἤκοιεν*.

τῷ λιμῷ: δοτική της αιτίας στη μετοχή *τῶν ἀπολλυμένων*.

τῆς ἐλευθερίας: αντικείμενο στο απαρέμφατο *ἄρχειν*.

β. Εντοπισμός και αναγνώριση δευτερεύουσας πρότασης

«*μὴ ἄπρακτοι ἤκοιεν*»: ονοματική δευτερεύουσα ενδοιαστική πρόταση που λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή *φοβούμενοι*· εισάγεται με το ενδοιαστικό μόριο *μὴ* και εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου (*ἤκοιεν*) λόγω της ιστορικής εξάρτησης (*περιχεῖτο*) και της υποκειμενικότητας του περιεχομένου της.

8. Σύνδεση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - α (σελ. 29), 2 - β (σελ. 30), 3 - β (σελ. 31), 4 - β (σελ. 32), 5 - β (σελ. 32).

8ο Κριτήριο: Ξενοφόντα *Ελληνικά*, 2.2. §20-22 [Θέμα 14385]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Στη συνέχεια ο Θηραμένης και η πρεσβευτική ακολουθία του έπαιρναν τον δρόμο της επιστροφής φέρνοντας αυτές τις ειδήσεις στην Αθήνα. Και πλήθος κόσμου συνωστιζόταν γύρω τους την ώρα που έμπαιναν στην πόλη, επειδή ανησυχούσε μήπως είχαν επιστρέψει άπρακτοι· γιατί δεν υπήρχαν πια περιθώρια για άλλη αναβολή, επειδή ήταν μεγάλος ο αριθμός αυτών που θερίζονταν από την πείνα. Την επόμενη μέρα οι πρέσβεις διευκρίνιζαν με ποιους όρους οι Λακεδαιμόνιοι έκαναν την ειρήνη· και αγόρευε εξ ονόματος αυτών ο Θηραμένης λέγοντας πως πρέπει να υπακούσουν στους Λακεδαιμονίους και να αρχίσουν να κατεδαφίζουν τα τείχη. Και μολονότι μερικοί εναντιώθηκαν στις απόψεις του, επειδή όμως πολύ περισσότεροι συμφώνησαν, αποφάσισαν να δεχτούν την ειρήνη.

2. Ο βασικότερος όρος της συνθήκης

Οι Λακεδαιμόνιοι αποφάσισαν να υπογράψουν συνθήκη ειρήνης με τους Αθηναίους θέτοντας τέσσερις όρους. Για να λυθεί η πολιορκία οι Αθηναίοι όφειλαν να γκρεμίσουν τα τείχη της πόλης τους, να παραδώσουν όλα τα πλοία τους, εκτός από δώδεκα, να δεχτούν όλους τους πολιτικούς εξορίστους, αλλά κυρίως να ακολουθούν τους Σπαρτιάτες σε όλες τους τις πολεμικές επιχειρήσεις («*τά τε μακρὰ τείχη καὶ τὸν Πειραιᾶ καθελόντας ... Λακεδαιμονίοις*

ἔπεσθαι καὶ κατὰ γῆν καὶ κατὰ θάλατταν ὅποι ἂν ἡγῶνται). Ο τελευταίος ὅρος ἦταν ο σημαντικότερος για τους Λακεδαιμονίους, καθώς με αυτόν τον τρόπο μπορούσαν να ελέγξουν τη στρατιωτική δύναμη της Αθήνας και να τη χρησιμοποιήσουν προς ὄφελός τους. Η Αθήνα ἦταν δυνατόν να λειτουργήσει ως προμαχῶνας σε μια νέα περσική επιδρομή αλλά και ως ανασταλτικός παράγοντας στα αλαζονικά σχέδια της Θήβας. Ο κυριότερος ὁμως λόγος που ἔδιναν ἔμφαση σε αυτόν τον ὅρο ἦταν ὅτι ἔτσι οι Αθηναῖοι θα ἀποδέχονταν πλήρως την υποταγή τους στην ἀνωτερότητα του σπαρτιατικῆς στρατοῦ.

Αντίθετα με τους Λακεδαιμονίους, οι Αθηναῖοι θεωρούσαν σημαντικότερο ὅρο την κατεδάφιση των τειχῶν. Αυτό φαίνεται ἀπὸ το γεγονός ὅτι ο Θηραμένης στην προσπάθειά του να πείσει τους Αθηναίους να ἀποδεχτοῦν την πρόταση των Λακεδαιμονίων ἀναφέρθηκε μόνο στον συγκεκριμένο ὅρο (*«ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν»*). Για τους Αθηναίους τα τεῖχη ἦταν πολύ σημαντικά για λόγους κύρους, ἀλλά κυρίως γιατί ἔνοιωθαν ὅτι ἦταν το μοναδικό μέσο προστασίας τους.

3. Η πρόταση του Θηραμένη και η αντίδραση των Αθηναίων

Ο Θηραμένης μαζί με τους ἄλλους πρέσβεις μετέφεραν στην Αθήνα ως ἀγγελιαφόροι τους ὅρους της εἰρήνης που πρότειναν οι Λακεδαιμόνιοι. Η πρόταση του Θηραμένη στην Εκκλησία του Δήμου ἦταν να συμφωνήσουν με τους ὅρους των Λακεδαιμονίων και να ἀποδεχτοῦν την κατεδάφιση των τειχῶν που ἦταν πλήγμα για το ἠθικό τους (*«ὡς χρὴ πείθεσθαι Λακεδαιμονίοις καὶ τὰ τεῖχη περιαιρεῖν»*). Η ἔνταση των συζητήσεων φαίνεται ἀπὸ τη χρήση του παρατατικού *«προηγόρει»*, που φανερώνει διάρκεια, ἐνῶ η προσπάθεια του Θηραμένη τονίζεται ἀπὸ τη δεοντολογική διατύπωση *«ὡς χρὴ»*, η οποία δεν ἄφηνε περιθώρια ἀντιρρήσεων. Πράγματι, η προσπάθεια του Θηραμένη ἀπέδωσε και οι περισσότεροι Αθηναῖοι συμφώνησαν να ἀποδεχτοῦν τους ὅρους, καθώς δεν φαινόταν να ὑπάρχει ἄλλος τρόπος ἀπαλλαγῆς ἀπὸ την πολιορκία και την πείνα (*«πολὺ δὲ πλειόνων συνεπαινεσάντων, ἔδοξε δέχεσθαι τὴν εἰρήνην»*).

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Μόλις ο Θηραμένης και οι υπόλοιποι πρέσβεις ἔφτασαν στην Αθήνα, το πλήθος τους περικύκλωσε γεμάτο ἀγωνία για το ἀποτέλεσμα των διαπραγματεύσεων. Ὑπῆρχε ο φόβος μήπως ἐπιστρέψουν ἀπρακτοί, γεγονός που δεν θα μπορούσαν να το ἀντέξουν, καθώς η πείνα εἶχε ἐξαντλήσει τις ἀντοχές τους. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο οι ὅροι της συνθήκης πρόσφεραν ἀνακούφιση στην πλειονότητα των πολιτῶν, γιατί πίστεψαν ὅτι οι δύσκολες μέρες ἀποτελοῦσαν παρελθόν. Ωστόσο, οι ἐλπίδες των Αθηναίων για καλύτερες μέρες διατηρήθηκαν για μικρό χρονικό διάστημα, καθώς η μερίδα των ὀλιγαρχικῶν που εἶχαν ἀναλάβει

τη διακυβέρνηση της πόλης σύντομα ξεκίνησε τις αυθαιρέσιες. Αφού έλαβαν την υποστήριξη των Σπαρτιατών, άρχισαν να συλλαμβάνουν όσους πολίτες θεωρούσαν επικίνδυνους για το πολίτευμα και όσους ήταν ικανοί να αντιδράσουν. Ο φόβος λοιπόν των Αθηναίων, μήπως καταστραφούν πλήρως από τους Λακεδαιμονίους, δεν επιβεβαιώθηκε, όμως εμφανίστηκε μια νέα απειλή, πιο επικίνδυνη, γιατί ήταν εσωτερική. Επρόκειτο για την αθηναϊκή ολιγαρχική μερίδα που υποστήριζε τη Σπάρτη και άρχισε να συμπεριφέρεται εκδικητικά απέναντι στους φιλήσυχους δημοκρατικούς πολίτες.

5. Σύνθετα ομόρριζα

μεγαλοπρεπής, μεγαλογιατρός, μεγαθήριο·
εργασιομανής, εργολάβος, απεργία·
φιλόδοξος, φιλόλογος, συμφιλίωση·
ενοχλητικός, οχλαγωγία, οχλοκρατία·
ασυγχώρητος, υποχωρητικός, στενοχώρια.

6. α. Μετοχές στον άλλον αριθμό

είργασμένας, γενομένω, καθελόντα, φοβούμενος, συνεπαινέσαντος.

β. Συμπλήρωση κενών

γενοῦ, νομιῶ, ἤγοϊντο, ἀπηγγέλκασιν, περιελεῖν.

7. α. Αντιστοίχιση μετοχών και υποκειμένων

1 - δ, 2 - ε, 3 - α, 4 - β, 5 - γ.

β. Συντακτική αναγνώριση πρότασης και όρων της

Η πρόταση είναι δευτερεύουσα ονοματική ειδική και λειτουργεί ως αντικείμενο στη μετοχή *λέγων*. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὡς* και εκφέρεται με οριστική, γιατί εκφράζει το πραγματικό.

χρή: απρόσωπο ρήμα • *πείθεσθαι, περιαιρεῖν*: τελικά απαρέμφατα ως υποκείμενα του ρήματος *χρή* (*Ἀθηναίους*: εννοείται υποκείμενο των απαρεμμάτων) • *Λακεδαιμονίους*: αντικείμενο στο απαρέμφατο *πείθεσθαι* • *τὰ τείχη*: αντικείμενο στο απαρέμφατο *περαιορεῖν*.

8. Αντιστοίχιση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - δ (σελ. 29), 2 - α (σελ. 30), 3 - ε (σελ. 31-32), 4 - γ (σελ. 32), 5 - η (σελ. 33).
Περσσεύουν οι φράσεις β και ζ.

9ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.3.§50-51 [Θέμα 12286]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

«Εγώ, βουλευτές, πιστεύω ότι αυτό είναι καθήκον ηγέτη καθωσπρέπει, όποιος δηλαδή, όταν διαπιστώνει ότι οι φίλοι πέφτουν θύματα απάτης, δεν (το) επιτρέπει. Κι εγώ λοιπόν αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν πάρει θέση κοντά στα διαχωριστικά κιγκλιδώματα δηλώνουν κατηγορηματικά ότι δε θα μας (το) επιτρέψουν, αν σκοπεύουμε να αφήσουμε ελεύθερο άντρα που φανερά προσπαθεί να βλάψει το ολιγαρχικό πολίτευμα. Στην πρόσφατη βέβαια νομοθεσία υπάρχει όρος κανένας από αυτούς που συμπεριλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες να μην καταδικάζεται σε θάνατο χωρίς τη δική σας καταδικαστική ψήφο, οι Τριάκοντα όμως να έχουν την επιστασία αυτών που δεν ανήκουν στον κατάλογο και φυσικά το δικαίωμα να τους θανατώνουν. Εγώ λοιπόν, είπε, βγάζω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με ομόφωνη απόφαση όλων μας. Και εμείς, είπε, καταδικάζουμε αυτόν σε θάνατο».

2. Η αντίδραση του Κριτίας

Μόλις ο Θηραμένης ολοκλήρωσε την απολογία του, η Βουλή φάνηκε να επικροτεί την επιχειρηματολογία του (*«ή βουλή δήλη έγνετο εύμενως επίθορ-βήσασα»*). Ο Κριτίας όμως, αρχηγός των Τριάκοντα και πρόεδρος αυτής της συνεδρίας, στη σκέψη και μόνο ότι μπορούσαν οι βουλευτές να αθώσουν τον μόνο άνθρωπο που αντιτάχθηκε στην από μέρους του θηριωδία και στην καταδυνάστευση της ατομικής ελευθερίας, προσπάθησε με την τρομοκρατία και τον φόβο να εξασφαλίσει την καταδίκη του. Η ενέργεια αυτή ήταν αναμενόμενη, γιατί η απαλλαγή του Θηραμένη θα σήμαινε για αυτόν ένα διαρκές εμπόδιο στην επιβολή του τυραννικού καθεστώτος που είχε ο ίδιος πλάσει στο μυαλό του, γεγονός που δεν μπορούσε να ανεχτεί (*«και τοῦτο οὐ βιωτὸν ἡγησάμενος»*). Για αυτό σηκώθηκε από το έδρανό του, συνεννοήθηκε χαμηλόφωνα με τους ομοϊδεάτες του και στη συνέχεια κατευθύνθηκε προς την έξοδο για να ολοκληρώσει το σχέδιό του (*«διαλεχθεῖς τι τοῖς τριάκοντα ἐξῆλθε»*). Συγκεκριμένα, πρόσταξε τους νεαρούς οπαδούς του καθεστώτος, οι οποίοι ήταν οπλισμένοι με μαχαίρια, να εισέλθουν στο βουλευτήριο και να σταθούν μπροστά από τα κιγκλιδώματα έτσι ώστε να τους βλέπουν όλοι όταν θα ψήφιζαν (*«έκέλευσε τοὺς τὰ ἐγχειρίδια ἔχοντας φανερῶς τῇ βουλῇ ἐπὶ τοῖς δρυφάκτοις»*). Ένα ακόμα μέτρο πίεσης προς τους βουλευτές, προκειμένου να καταδικάσουν τον Θηραμένη, ήταν η επιβολή της φανερής ψηφοφορίας. Συνεπώς, ο Κριτίας χρησιμοποίησε ωμή τρομοκρατία με τους νεαρούς μαχαιροφόρους και ταυτόχρονα με την επιβολή της φανερής ψηφοφορίας προσπάθησε να επηρεάσει την ελεύθερη βούληση των βουλευτών.

3. Η ισχύς των νόμων επί Τριάκοντα τυράννων

Στη δίκη, που αφηγείται ο Ξενοφώντας, γίνεται σε όλους φανερό ότι εκείνη την εποχή η ισχύς των νόμων ήταν σχετική. Οι τύραννοι δεν τηρούσαν ούτε τους νόμους που οι ίδιοι ψήφιζαν. Καταλυόταν κάθε έννοια νομιμότητας και ο νόμος γινόταν κάθε φορά παιχνίδι στα χέρια τους προκειμένου να εκπληρώσουν τα σχέδιά τους. Έτσι οι νόμοι, όπως εύκολα και πρόχειρα ψηφίστηκαν από τους τυράννους, το ίδιο εύκολα και πρόχειρα ακυρώθηκαν από τους ίδιους, εφόσον δεν εξυπηρετούσαν τις επιδιώξεις τους. Στη συγκεκριμένη περίπτωση ο Κριτίας κατέλυσε τον νόμο των *τρισχιλίων*, που ο ίδιος θέσπισε. Σύμφωνα με αυτόν τον νόμο, τους απλούς πολίτες μπορούσε να τους θανατώσει οποιοσδήποτε από τους Τριάκοντα και τα πειθήνια όργανά τους με την κατηγορία ότι ήταν επικίνδυνοι για το καθεστώς (*«Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις ... ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου»*). Εξαίρεση αποτελούσαν όσοι συμπεριλαμβάνονταν στον κατάλογο. Επρόκειτο για έναν κατάλογο τριῶν χιλιάδων Αθηναίων, οι οποίοι ήταν οπαδοί της ολιγαρχικής παράταξης. Αν κάποιος από αυτούς που βρίσκονταν στον κατάλογο είχε κατηγορηθεί για ανατρεπτικές ενέργειες, για να καταδικαστεί σε θάνατο έπρεπε να το αποφασίσουν οι πεντακόσιοι βουλευτές. Ο Κριτίας για να ξεπεράσει αυτό το εμπόδιο διέγραψε τον Θηραμένη από τον κατάλογο, έτσι ώστε από τη Βουλή των πεντακοσίων να περάσει στη δικαιοδοσία των Τριάκοντα (*«Ἐγὼ οὖν, ἔφη, Θηραμένην τουτονὶ ἐξαιλείψω ἐκ τοῦ καταλόγου»*). Με αυτόν τον τρόπο ακύρωσε τον νόμο που ο ίδιος ψήφισε και καταδίκασε τον Θηραμένη σε θάνατο. Αποδεικνύεται λοιπόν ότι στα απολυταρχικά καθεστώτα τη θέση του νόμου παίρνει η βία και τη θέση του δικαίου το θέλημα του ισχυρού.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Και οι δύο δίκες που αφηγείται ο Ξενοφώντας μπορούν να χαρακτηριστούν «παρωδία», καθώς με τη χρήση της τρομοκρατίας και του φόβου προσπάθησαν οι τύραννοι να επηρεάσουν το δικαστήριο εξασφαλίζοντας την ετυμηγορία που επιθυμούσαν. Στη δίκη του Θηραμένη ο Κριτίας εμφανίστηκε ως ηγέτης που όφειλε να προστατεύσει τους εξαπατημένους κατά την κρίση του πολίτες. Αρχικά επέβαλε φανερή ψηφοφορία, με την παρουσία μάλιστα νεαρών μαχαιροφόρων, τους οποίους παρουσίασε ως αποφασισμένους να χρησιμοποιήσουν τα μαχαίρια τους σε περίπτωση αθωωτικής ψήφου. Παράλληλα, κατέλυσε στην ουσία τον νόμο των *τρισχιλίων* διαγράφοντας τον Θηραμένη από τον κατάλογο και καταδικάζοντάς τον σε θάνατο.

Ανάλογες πρακτικές ακολούθησαν οι τύραννοι και στη δίκη των κατοίκων της Ελευσίνας. Αρχικά εξαπάτησαν τους κατοίκους και με το πρόσχημα της απογραφής του πληθυσμού τους συνέλαβαν. Στη συνέχεια, επειδή δεν εμπιστεύονταν ούτε τους οπαδούς τους, ετοίμασαν άλλη μια παρωδία δίκης.

Επιβλήθηκε και σε αυτή την περίπτωση φανερή ψηφοφορία («να παν εκεί να ψηφίσουν ένας-ένας, φανερά») και ταυτόχρονα φρόντισαν για την παρουσία ένοπλων Σπαρτιατών στον χώρο του Ωδείου, όπου γινόταν η συνεδρίαση («Το μισό Ωδείο ήταν γεμάτο οπλισμένους Λάκωνες φρουρούς»). Εκτός όμως από την απειλή της σωματικής βίας και την ψυχολογική βία που τους άσκησαν («Για τούτο είν' ανάγκη να καταδικάσετε τους Ελευσινίους που πιάσαμε, ώστε νάχετε τις ίδιες ελπίδες και τους ίδιους φόβους με μας»), είναι ολοφάνερη και η παραβίαση κάθε αρχής δικαίου. Συγκεκριμένα, μολονότι στο αθηναϊκό κράτος δεν προβλεπόταν η έκδοση συνολικών αποφάσεων, αλλά ξεχωριστή απόφαση για κάθε κατηγορούμενο, οι Τριάκοντα καταδίκασαν με μία ψηφοφορία τριακόσιους ανθρώπους. Είναι λοιπόν εμφανές ότι αυτές οι δύο δίκες έχουν κοινά στοιχεία και αποδεικνύουν ότι στα απολυταρχικά καθεστάτα οι ηγέτες βρίσκονται πάνω από τους νόμους, καθώς τους χρησιμοποιούν μόνο για να πετύχουν τους στόχους τους.

5. Συμπλήρωση περιόδων λόγου με ομόρριζα

άγνοια, διηγήματα, ορατότητα, περιουσία, επιφάνεια.

6. α. Λέξεις στη γενική πληθυντικού

προσελθόντων, διαλεχθέντων, προστατών, άνδρων, καταλόγων.

β. Συμπλήρωση κενών

είπέ, έπίτρεψον, έξέλθοι, σχῶσι, εἴη.

7. α. Είδη μετοχών

έπιθορυβήσασα: κατηγορηματική μετοχή από το περιφραστικό κατηγορημα *δήλη έγένετο* • *ήγησάμενος*: επιρρηματική αιτιολογική μετοχή • *τοὺς έχοντας*: επιθετική μετοχή • *είσελθών*: επιρρηματική χρονική μετοχή που φανερώνει το προτερόχρονο • *τῶν ὄντων*: επιθετική μετοχή.

β. Αναγνώριση πρότασης

Είναι δευτερεύουσα επιρρηματική χρονική πρόταση. Εισάγεται με τον υποτακτικό χρονικό σύνδεσμο *ώς*. Εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει πραγματικό γεγονός. Λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο) στην κύρια πρόταση *«γνοὺς ὁ Κριτίας – καὶ τοῦτο ... έξῆλθε»*.

8. Αντιστοίχιση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - γ (σελ. 29), 2 - α (σελ. 29-30), 3 - α (σελ. 30), 4 - γ (σελ. 32), 5 - β (σελ. 33).

10ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά* [Θέμα 12249]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

«Εγώ, βουλευτές, πιστεύω ότι αυτό είναι καθήκον ηγέτη καθωσπρέπει, όποιος δηλαδή, όταν διαπιστώνει ότι οι φίλοι πέφτουν θύματα απάτης, δεν (το) επιτρέπει. Κι εγώ λοιπόν αυτό θα κάνω. Γιατί και αυτοί εδώ που έχουν πάρει θέση κοντά στα διαχωριστικά κιγκλιδώματα δηλώνουν κατηγορηματικά ότι δεν θα μας (το) επιτρέψουν, αν σκοπεύουμε να αφήσουμε ελεύθερο άντρα που φανερά προσπαθεί να βλάψει το ολιγαρχικό πολίτευμα. Στην πρόσφατη βέβαια νομοθεσία υπάρχει όρος κανένας από αυτούς που συμπεριλαμβάνονται στους τρεις χιλιάδες να μην καταδικάζεται σε θάνατο χωρίς τη δική σας καταδικαστική ψήφο, οι Τριάκοντα όμως να έχουν την επιστασία αυτών που δεν ανήκουν στον κατάλογο και φυσικά το δικαίωμα να τους θανατώνουν. Εγώ λοιπόν, είτε, βγάλω αυτόν εδώ τον Θηραμένη από τον κατάλογο, με ομόφωνη απόφαση όλων μας. Και εμείς, είτε, καταδικάζουμε αυτόν σε θάνατο».

2. Το τέχνασμα του Κριτίας – Χαρακτηρισμός

Ο Κριτίας στη δίκη του Θηραμένη απέδειξε την ανηθικότητα και την κυνικότητα που τον χαρακτήριζαν. Βλέποντας τους βουλευτές θετικά διακείμενους προς τον Θηραμένη αποφάσισε να δράσει δυναμικά, γιατί δεν μπορούσε να ανεχτεί την αθώωσή του. Ωστόσο, σύμφωνα με τον νόμο των *τρισχιλίων* που οι ίδιοι οι Τριάκοντα είχαν θεσπίσει, μόνο η Βουλή των πεντακοσίων μπορούσε να καταδικάσει σε θάνατο κάποιον από αυτούς που ανήκαν στον κατάλογο των τριών χιλιάδων («*Ἔστι δὲ ἐν τοῖς καινοῖς νόμοις τῶν μὲν ἐν τοῖς τρισχιλίοις ὄντων μηδένα ἀποθνήσκειν ἄνευ τῆς ὑμετέρας ψήφου*»). Υπό αυτές τις συνθήκες ο Κριτίας αποφάσισε να ενεργήσει αυθαίρετα διαγράφοντας τον Θηραμένη από τον κατάλογο. Η υπαγωγή του Θηραμένη σε απλό πολίτη έδωσε τη δυνατότητα στους Τριάκοντα να κρίνουν την τύχη του καταδικάζοντάς τον σε θάνατο («*Θηραμένην τουτονὶ ἐξαιρίψω ἐκ τοῦ καταλόγου, συνδοκοῦν ἅπασιν ἡμῖν. Καὶ τοῦτον, ἔφη, ἡμεῖς θανατοῦμεν*»). Ο τρόπος που ενήργησε ο Κριτίας αποδεικνύει την πολιτική του ωμότητα, αφού δεν δίσταζε να θανατώνει οποιονδήποτε στεκόταν εμπόδιο στις επιδιώξεις του ακόμα κι αν αυτός ήταν πρόην πολιτικός του σύντροφος, καταλύοντας μάλιστα νόμους που ο ίδιος είχε θεσπίσει. Ο Κριτίας λοιπόν ήταν ένας άνθρωπος αδίστακτος με υπέρμετρη φιλοδοξία για την παραμονή του στην εξουσία. Δεν είχε λοιπόν κανέναν ηθικό φραγμό να καταστρέψει οποιονδήποτε μπορούσε να του φανεί επικίνδυνος για τα σχέδιά του.

3. Η αντίδραση του Θηραμένη και το κίνητρό του

Ο Θηραμένης, μόλις άκουσε την ετυμηγορία του Κριτία και την καταδίκη του σε θάνατο, έσπευσε να πηδήξει πάνω στον βωμό που βρισκόταν στον χώρο όπου συνεδρίαζε το δικαστήριο («*Άκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν*»). Μπροστά στην εσχάτη των ποινών κατέφυγε στην ύστατη ελπίδα, να προσπέσει ικέτης και να απευθυνθεί στους βουλευτές θέλοντας να τους αφυπνίσει. Συγκεκριμένα, τους προειδοποίησε ότι, αν μείνουν απαθείς σε τόση ωμή καταπάτηση και του νόμου και του ασύλου, σίγουρα κάποιιοι από αυτούς θα έχουν την ίδια τύχη με εκείνον. Ουσιαστικά ήθελε να τους προειδοποιήσει ότι, όσο εύκολα διέγραψαν το δικό του όνομα από τον κατάλογο, εξίσου εύκολα μπορούσαν να εξαλείψουν το όνομα οποιουδήποτε. Το βασικό κίνητρο λοιπόν της ενέργειάς του ήταν να ταράξει τους βουλευτές, αφού αναφέρθηκε και ο ίδιος στο μάταιο της προσπάθειάς του να καταφύγει ικέτης στον βωμό, αποδεικνύοντάς τους ότι οι συγκεκριμένοι τύραννοι ήταν αδίστακτοι και δεν υπολόγιζαν ούτε τους ανθρώπινους ούτε τους θεϊκούς νόμους.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Οι δύο άνδρες στην αρχή ήταν φίλοι και τους ένωναν κοινές πολιτικές πεποιθήσεις. Ήταν και οι δύο ολιγαρχικοί που αναρριχήθηκαν στην πολιτική ηγεσία της Αθήνας μετά από τη νίκη των Λακεδαιμονίων και τη μεταβολή του πολιτεύματος. Οι σχέσεις τους άρχισαν να κλονίζονται από τη στιγμή που ο μετριοπαθής Θηραμένης αντέδρασε στην αυθαίρετη καταδίκη αθώων πολιτών («... δεν ήταν λογικό να θανατώνουν ανθρώπους για μόνο το λόγο ότι τους τιμούσε ο λαός»). Ωστόσο, ο Κριτίας θέλοντας να εκδικηθεί τους δημοκρατικούς για τον τρόπο που του είχαν συμπεριφερθεί («που ανάμεσα στ' άλλα είχε εξοριστή κιόλας από τους δημοκρατικούς») εξέφραζε τον πολιτικό του αμοραλισμό συγκρίνοντας το πολίτευμά τους με μια προσωπική τυραννίδα («Κι αν φαντάζεσαι ότι επειδή είμαστε τριάντα ... όσο και μια προσωπική τυραννία είσαι ανόητος»). Αρχικά ο Κριτίας αντιμετώπιζε τους ενδοιασμούς του Θηραμένη φιλικά και για αυτό τον συμβούλευε, όμως οι διαρκείς επιφυλάξεις του Θηραμένη επέφεραν την οριστική ρήξη στις σχέσεις τους, οδηγώντας σε δίκη και τελικά στην καταδίκη του σε θάνατο. Γίνεται λοιπόν αντιληπτό ότι οι σχέσεις τους δεν ήταν ποτέ ουσιαστικές και στην αρχή συμπορεύονταν λόγω κοινών πολιτικών πεποιθήσεων.

5. Ετυμολογικά συγγενείς λέξεις

1 - α, 2 - β, 3 - β, 4 - β, 5 - α.

6. α. Αντωνυμίες στον άλλον αριθμό και αναγνώριση του είδους τους

ἡμεῖς (προσωπική), *οἶων* (αναφορική), *οἷ* (αναφορική), *ταῦτα* (δεικτική), *μοί* (προσωπική).

β. Τύποι στον ενεστώτα

είσερχόμενος, επιτρέπειν, άκούων, λέγει, γράφουσιν.

7. α. Εντοπισμός και αναγνώριση απαρεμφάτων

είναι: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα *νομίζω* • *επιτρέψειν*: ειδικό απαρέμφατο, αντικείμενο στο ρήμα *φασίν* • *άποθνήσκειν*: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος *έστι* • *είναι*: τελικό απαρέμφατο, υποκείμενο του απρόσωπου ρήματος *έστι* • *θανατοῦν*: απαρέμφατο καθαρώς τελικό του σκοπού ή του αποτελέσματος από το *κυρίως*.

β. Συντακτική λειτουργία λέξεων

άκούσας: επιρρηματική χρονική μετοχή που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο) στο ρήμα *άνεπήδησεν* • *ταῦτα*: σύστοιχο αντικείμενο στη μετοχή *άκούσας* • *ό Θηραμένης*: υποκείμενο του ρήματος *άνεπήδησεν* και της μετοχής *άκούσας* • *άνεπήδησεν*: ρήμα • *έπί τήν έστίαν*: εμπρόθετος προσδιορισμός της κατεύθυνσης στο ρήμα *άνεπήδησεν*.

8. Σύνδεση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - β (σελ. 19), 2 - α (σελ. 30-31), 3 - β (σελ. 27), 4 - α (σελ. 29), 5 - β (σελ. 21).

11ο Κριτήριο: Ξενοφώντα Ελληνικά, 2.3.§52-55.3 [Θέμα 12250]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Ο Θηραμένης, μόλις άκουσε αυτά, τινάχτηκε προς την εστία και είπε: «Εγώ, συμπολίτες, είπε, καταφεύγω στην πιο δίκαιη από όλες παράκληση, να μην έχει δηλαδή δικαίωμα ο Κριτίας να διαγράφει ούτε εμένα ούτε όποιον τυχόν από εσάς θέλει, αλλά σύμφωνα με τον νόμο που αυτοί πρότειναν εγγράφως για όσους συμπεριλαμβάνονται στον κατάλογο, σύμφωνα με αυτόν και εσείς και εγώ να αντιμετωπιζόμαστε δικονομικά. Και δεν αγνωώ βέβαια, είτε, για όνομα των θεών, αυτό, ότι δηλαδή αυτός εδώ ο βωμός δεν θα με προστατέψει καθόλου, αλλά θέλω να αποδείξω και τούτο, ότι αυτοί δηλαδή όχι μόνο είναι οι πιο άδικοι απέναντι στους ανθρώπους, αλλά και οι πιο ασεβείς απέναντι στους θεούς.

2. Η μάταιη προσπάθεια του Θηραμένη

Αμέσως μετά την ετυμηγορία των Τριάκοντα να διαγράψουν τον Θηραμένη από τον κατάλογο των τριών χιλιάδων και να τον καταδικάσουν σε θάνατο,

ο Θηραμένης αναπήδησε πάνω στον βωμό προσπέφτοντας ικέτης (*«Ἀκούσας ταῦτα ὁ Θηραμένης ἀνεπήδησεν ἐπὶ τὴν ἐστίαν»*). Ωστόσο, ο ίδιος ομολόγησε ότι αυτή η ενέργειά του ήταν μάταιη (*«οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὄδε ὁ βωμός»*), καθώς οι Τριάκοντα είχαν αποδείξει με τη στάση τους στο δικαστήριο ότι ήταν ικανοί να παραβιάσουν οτιδήποτε σχετίζεται με το ανθρώπινο δίκαιο και να επιδείξουν ασέβεια προς τους θεούς. Συνεπώς, με αυτή την ενέργεια ο Θηραμένης δεν προσπάθησε να σωθεί, αλλά να φανερώσει σε όλους την ανηθικότητα και την ασέβεια των Τριάκοντα, με σκοπό να κινητοποιήσει τους βουλευτές μήπως αντιδράσουν, αναλογιζόμενοι τη δύσκολη θέση που βρίσκονταν και οι ίδιοι.

3. Η προειδοποίηση του Θηραμένη

Η απάθεια των βουλευτών μπροστά στην κατάφωρη αδικία προς τον Θηραμένη σε αυτή την παρωδία δίκης προκάλεσε απορία στον Θηραμένη. Η απάθεια βέβαια αυτή οφειλόταν στην τρομοκρατία που είχε επιβληθεί από τον Κριτία με την εντολή για φανερή ψηφοφορία και την παρουσία των νεαρών μαχαιοφόρων στην αίθουσα του δικαστηρίου. Ωστόσο, εύλογα απόρησε ο Θηραμένης (*«θαυμάζω»*), καθώς ήξερε ότι, αν δεν αναλάμβαναν καμία πρωτοβουλία, θα είχαν την ανάλογη τύχη. Συνεπώς, η όποια αντίδραση θα γινόταν για να βοηθήσουν τον εαυτό τους (*«εἰ μὴ βοηθήσετε ὑμῖν αὐτοῖς»*) και όχι τον Θηραμένη. Ουσιαστικά τους προειδοποίησε ότι, αν δεν αντιδράσουν θα βρεθούν στην ίδια θέση και θα καταδικαστούν σε θάνατο με την ίδια ευκολία που καταδικάστηκε και εκείνος, αφού με ανάλογο αυθαίρετο τρόπο μπορούσε να διαγραφεί το όνομα οποιουδήποτε από τον κατάλογο των τριών χιλιάδων (*«οὐδὲν τὸ ἐμὸν ὄνομα εὐεξαλειπτότερον ἢ τὸ ὑμῶν ἐκάστου»*).

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Οι αυθαιρεσίες των Τριάκοντα είναι φανερές και στα δύο κείμενα. Στη δίκη του Θηραμένη οι Τριάκοντα αυθαιρέτησαν, καθώς αποδείχθηκε ότι η διαγραφή οποιουδήποτε από τον κατάλογο των *τρισχιλίων* ήταν υπόθεση του αρχηγού τους. Με αυτόν τον τρόπο όμως παραβίαζαν τον νόμο που οι ίδιοι είχαν εισηγηθεί. Είχαν μάλιστα το θράσος να δηλώνουν ότι ενεργούσαν με βάση τον νόμο (*«κατακεκριμένον κατὰ τὸν νόμον»*), στην πραγματικότητα όμως η θανατική καταδίκη επιβλήθηκε από τον ίδιο τον Κριτία και δεν αντέδρασε κανένας λόγω της τρομοκρατίας που είχε επιβάλει. Οι Τριάκοντα ήταν επίσης ασεβείς και δεν είχαν ηθικές αναστολές, για αυτό ο Θηραμένης ήξερε ότι δεν πρόκειται να τον σώσει ο βωμός (*«οὐδὲν μοι ἀρκέσει ὄδε ὁ βωμός»*). Η αυθαίρετη και βίαιη πολιτική των Τριάκοντα φαίνεται και στο μεταφρασμένο απόσπασμα. Οι τύραννοι εξόριζαν απλούς πολίτες χωρίς να έχουν διαπράξει

κάποιο παράπτωμα και μάλιστα χωρίς δίκη καθώς αρκετοί εξορίζονταν χωρίς καν να παρευρίσκονται στην πόλη («*άλλοι εξοριστήκαμε όχι μόνο αναίτια, αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη*»). Άλλους πάλι τους εκτόπιζαν από το σπίτι τους χωρίς να σέβονται το οικογενειακό άσυλο («*Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε, την ώρα που κοιμόμασταν*»). Με αυτόν τον τρόπο πραγματοποιούσαν πολιτικές εκκαθαρίσεις όσων θεωρούσαν επικίνδυνους για το πολίτευμά τους. Γίνεται λοιπόν κατανοητό ότι το καθεστώς των Τριάκοντα ήταν ιδιαίτερα σκληρό και προσπαθούσε να επιβληθεί με μοναδικά όπλα τη βία, την αυθαιρεσία και την τρομοκρατία.

5. Συμπλήρωση περιόδων λόγου

εστιατόριο, αλοιφή, αδιάκριτος/-η, διάρκεια, ένδεια.

6. α. Συμπλήρωση πίνακα

Θετικός	Συγκριτικός	Υπερθετικός
έννομα	έννομότερα	έννομώτατα
άδικοι	άδικότεροι	άδικώτατοι
άσεβεις	άσεβέστεροι	άσεβέστατοι
καλοί	καλλίονες/καλλίους	κάλλιστοι
θρασέος	θρασύτερος	θρασυτότατος

β. Τύποι στον παρακείμενο

εΐρηκε, έξαλληλιφέναι, γεγράφασι, ήγνόνηκα, τεθαύμακα.

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

έμέ: αντικείμενο στο απαρέμφατο *έξαλείφειν*.

τήν κρίσιν: υποκείμενο του απαρεμφάτου *είναι*.

έπιδείξαι: τελικό απαρέμφατο ως αντικείμενο στο ρήμα *βούλομαι*.

περι ανθρώπους: εμπρόθετος προσδιορισμός της αναφοράς στη λέξη *άδικώτατοι*.

γγινώσκοντες: επιρρηματική εναντιωματική μετοχή που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός της εναντίωσης στο ρήμα *μή βοηθήσετε*.

β. Αναγνώριση πρότασης

Είναι δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση που λειτουργεί ως επεξήγηση στο *τοῦτο*. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὅτι* και εκφέρεται με οριστική, γιατί δηλώνει το πραγματικό.

8. Σωστό ή Λάθος [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

α - Λ (σελ. 29), β - Σ (σελ. 30), γ - Λ (σελ. 30), δ - Λ (σελ. 31), ε - Σ (σελ. 33).

12ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.3.§55.3-56 [Θέμα 12257]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Μόλις είπε αυτά (ο Κριτίας), προσπαθούσε να (τον) αποσπάσει από τον βωμό ο Σάτυρος, το ίδιο έκαναν και οι υπηρέτες. Ο Θηραμένης στη συνέχεια, όπως (ήταν) φυσικό, καλούσε και θεούς και ανθρώπους να παρακολουθούν ως μάρτυρες τα διαδραματιζόμενα. Οι βουλευτές όμως, επειδή έβλεπαν ότι και αυτοί στα διαχωριστικά κιγκλιδώματα (ήταν) ίδιοι με τον Σάτυρο και ότι ο χώρος μπροστά από το βουλευτήριο (ήταν) γεμάτος από φρουρούς και επειδή ήξεραν ότι (αυτοί) ήταν εκεί οπλισμένοι με μαχαίρια, έμεναν αδρανείς στη θέση τους. Τότε οι Έντεκα έσυραν μέσα από την αγορά τον άντρα, ενώ αυτός κραυγάζοντας φανέρωνε στον κόσμο τι υπέφερε. Αναφέρεται μάλιστα και ένα ευφυολόγημα που τον εκφράζει ιδιαίτερα. Μόλις ο Σάτυρος είπε ότι θα θρηνήσει γοερά, αν δεν σωπάσει, ρώτησε.

2. Η σκηνή της σύλληψης του Θηραμένη

Μόλις ο Κριτίας ολοκλήρωσε τον λόγο του, ο Σάτυρος εκτέλεσε άμεσα την εντολή. Προσπάθησε να απομακρύνει τον Θηραμένη από τον βωμό, όμως εκείνος αντιστεκόταν φωνάζοντας σε όλους να δουν, για να διαπιστώσουν την ανηθικότητα και την ασέβεια των Τριάκοντα (*«εἶλκε μὲν ἀπὸ τοῦ βωμοῦ ὁ Σάτυρος ... θεοὺς ἐπεκαλεῖτο καὶ ἀνθρώπους καθορᾶν τὰ γινόμενα»*). Οι βουλευτές παρέμεναν όμως ακίνητοι, καθώς έβλεπαν τους μαχαιροφόρους (*«Ἡ δὲ βουλὴ ἡσυχίαν εἶχεν, ... καὶ οὐκ ἀγνοοῦντες ὅτι ἐχειρίδια ἔχοντες παρῆσαν»*), και φοβούνταν ότι η παραμικρή αντίδραση θα τους οδηγούσε στη θέση του Θηραμένη. Ο Θηραμένης διατήρησε την ίδια στάση και κατά τη διάρκεια της μεταφοράς του στο δεσμοτήριο μέσω της αγοράς. Συνέχισε να φωνάζει και να διαμαρτύρεται για τα όσα του συνέβαιναν (*«μᾶλα μεγάλη τῆ φωνῆ δηλοῦντα οἷα ἔπασχε»*). Με τη στάση του αυτή επιδίωκε να τραβήξει την προσοχή των απλών πολιτών, ώστε να τους καταστήσει μάρτυρες της βιαιότητας και του αμοραλισμού του καθεστώτος των Τριάκοντα, ελπίζοντας ίσως σε κάποια κινητοποίηση του λαού εναντίον τους.

Για να δώσει έμφαση στην ένταση της σκηνής και να προσδώσει ένα πιο δραματικό ύφος, ο Ξενοφώντας χρησιμοποιεί τον παρατατικό (*εἶλκε, εἶλκον, ἐπεκαλεῖτο, εἶχεν*). Με αυτόν τον τρόπο τονίζει τη διάρκεια και βοηθάει τον

αναγνώστη να εστιάσει την προσοχή του στη συγκεκριμένη σκηνή. Ο παραστατικός τρόπος που επιλέγει ο ιστορικός για να αφηγηθεί αυτή τη σκηνή οφείλεται στο γεγονός ότι ήθελε να τονίσει την προφανή ασέβεια των Τριάκοντα. Είναι πασίγνωστος και από την ιστορία και από την τραγωδία ο σεβασμός για τους ικέτες, που έχουν καταφύγει σε κάποιον βωμό ή ιερό. Η παραβίαση του ασύλου θεωρείτο μεγάλη ασέβεια που μόλυνε ολόκληρη την κοινότητα. Η τήρηση των θεσμών της ευσέβειας αποτελούσε πολιτικό καθήκον όσων βρίσκονταν στην εξουσία. Οι σχέσεις της θρησκευτικής και πολιτικής ζωής φαίνεται και από το γεγονός ότι όλα τα δημόσια κτήρια της αθηναϊκής δημοκρατίας ήταν διάσπαρτα στον χώρο της αγοράς, ανάμεσα σε ιερά και βωμούς των θεών.

3. Ο παιγνιώδης χαρακτήρας του Θηραμένη – Το παιγνιώδες πνεύμα

Ο Θηραμένης ήταν ένας καλλιεργημένος άνθρωπος που είχε τη φυσική διάθεση να αστειεύεται ακόμα και όταν βρισκόταν σε δύσκολη θέση. Αυτό αποδεικνύεται σε δύο σημεία του κειμένου. Αρχικά το παιγνιώδες του χαρακτήρα του γίνεται εμφανές όταν τον απείλησε ο Σάτυρος ότι, αν δεν σταματήσει να φωνάζει, θα κλάψει και εκείνος. Γνωρίζοντας ότι ούτως ή άλλως η ζωή του θα τελειώνει, του απάντησε «κι αν σωπάσω, δεν θα κλάψω;» («*Ἄν δὲ σιωπῶ, οὐκ ἄρ', ἔφη, οἰμώξομαι;*»). Το χιούμορ του Θηραμένη αποδεικνύεται και στην τελευταία του φράση, πριν πεθάνει, με την οποία εύχεται υγεία στον «καλό» Κριτία («*Κριτία τοῦτ' ἔστω τῷ καλῷ*») παίζοντας κότταβο με την τελευταία σταγόνα από το δηλητήριο («*τὸ λειπόμενον ἔφασαν ἀποκοτταβίσαντα*»). Τα δύο αυτά σημεία φανερώνουν το χιούμορ που χαρακτήριζε τους Αθηναίους. Ο παιγνιώδης χαρακτήρας τους και το έξυπνο ευφυολόγημα σφράγισαν πολλά από τα δημιουργήματα του πολιτισμού τους και πιο πολύ το θέατρο. Στην κωμωδία του 5ου αιώνα π.Χ. κυριαρχούσαν η ειρωνεία, ο σαρκασμός και η κριτική για τα πάντα, για πρόσωπα και γεγονότα της πολιτικής και πνευματικής ζωής.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Ο Κριτίας από την πρώτη στιγμή που οι Τριάκοντα ανέλαβαν τη διακυβέρνηση της πόλης είχε τη διάθεση να εκδικηθεί τους δημοκρατικούς («είχε διάθεση να σκοτώσει πολύν κόσμον»). Η συμπεριφορά αυτή ανάγκασε τον μετριόπαθη Θηραμένη να διαμαρτυρηθεί, όμως ο Κριτίας υπερασπιζόταν τις πολιτικές του ενέργειες με κυνισμό, καθώς υποστήριζε ότι έπρεπε να εξοντώσουν όποιον μπορούσε να σταθεί εμπόδιο στην πολιτική τους. Η αντίληψη αυτή δεν σχετιζόταν μόνο με τους πολιτικούς του αντιπάλους, αλλά και με τους ομοϊδεάτες του, εφόσον εμπόδιζαν τα σχέδιά του. Σε αυτό το πλαίσιο ο Θηραμένης

καταδικάστηκε από αυτή την παρωδία δίκης. Οι απόψεις αλλά και οι πράξεις του Κριτία αποδεικνύουν ότι ήταν ένα άτομο αυταρχικό προς τους άλλους με έντονη μάλιστα εκδικητική συμπεριφορά. Επιθυμούσε την παραμονή του στην εξουσία με κάθε μέσο, ακόμα κι αν χρειαζόταν να θυσιάσει και τους φίλους του. Λειτουργούσε λοιπόν ως τύραννος, καθώς υποψιαζόταν όλους τους συμπολίτες του και περιφρονούσε όλους τους κανόνες της κοινωνικής συμβίωσης και πολιτικής ηθικής. Αυτά τα στοιχεία αποδεικνύουν ότι επρόκειτο για έναν ανήθικο και κυνικό τύραννο.

5. Ετυμολογικά συγγενείς λέξεις

εἶλκε/εἶλκον, ἐπεκαλεῖτο, δηλοῦντα, ἔπιε, κρίνω.

6. α. Λέξεις στον άλλον αριθμό

τῶν βουλευτηρίων, πλήρη, ἐγχειρίδιον, ταῦτα, ἀπόφθεγμα.

β. Συμπλήρωση κενών

ἔσχε, ἰδέ, ἀπάγουσι, πέπονθε, εἶπέ.

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

τὰ γινόμενα: επιθετική μετοχή, αντικείμενο στο απαρέμφατο *καθορᾶν*.

διὰ τῆς ἀγορᾶς: εμπρόθετος προσδιορισμός τῆς διὰ τόπου κίνησης στο ρήμα *ἀπήγαγον*.

οἷα: σύστοιχο αντικείμενο στο ρήμα *ἔπασχε*.

ἀποθνήσκειν: τελικό απαρέμφατο, αντικείμενο στη μετοχή *ἀναγκαζόμενος*.

ἀξιόλογα: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *ἀποφθέγματα*.

β. Υποθετικός λόγος

Υπόθεση: *ἂν* + υποτακτική (*ἂν σιωπῶ*).

Απόδοση: οριστική μέλλοντα (*οὐκ οἰμώξομαι*);).

Εἶδος: προσδοκώμενο.

8. Σύνδεση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - γ (σελ. 30), 2 - δ (σελ. 30), 3 - η (σελ. 30), 4 - ζ (σελ. 32), 5 - β (σελ. 32).

Περισσεύουν οι φράσεις α και ε.

13ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4. §18-19 [Θέμα 12293]**1. Μετάφραση αποσπάσματος**

Αφού είπε αυτά και γύρισε προς το μέρος των αντιπάλων, ανέμενε υπομονετικά· άλλωστε και ο μάντης τους καθοδηγούσε συνεχώς να μην κάνουν επίθεση πρωτύτερα, προτού κάποιος από τους δικούς τους ή να πέσει νεκρός ή να τραυματιστεί· «κι όταν συμβεί αυτό, εμείς θα ριχτούμε πρώτοι στη μάχη» είπε, «κι εσείς βέβαια που θα ακολουθείτε θα νικήσετε, ενώ εγώ θα σκοτωθώ, όπως έχω φυσικά την προαίσθηση». Και δεν διαψεύστηκε, αλλά, αφού πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να κατευθυνόταν από κάποια θεία μοίρα, αφού πρώτος τινάχτηκε έξω (από την παράταξη) και έπεσε πάνω στους εχθρούς, σκοτώνεται και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού· οι άλλοι όμως κικούσαν και καταδίωξαν (τους εχθρούς) μέχρι το ίσιωμα.

2. Το ύφος του μάντη – Εκφραστικές επιλογές

Πρωταγωνιστικό ρόλο στη συγκεκριμένη σκηνή διαδραματίζει ο μάντης, ο οποίος με τα λόγια του αλλά κυρίως με την αυτοθυσία του προσπάθησε να ενισχύσει το ηθικό των δημοκρατικών. Το ύφος του λόγου του είναι αινιγματικό, όπως ταιριάζει στη μαντική τέχνη. Ο Ξενοφώντας, προκειμένου να αποδώσει τις συμβουλές του μάντη και τη μαντική του πρόβλεψη για την έκβαση της μάχης, συνδυάζει τον ευθύ με τον πλάγιο λόγο. Σε πλάγιο λόγο αποδίδονται τα λόγια του μάντη όταν αναφέρεται σε δύο διαφορετικά ενδεχόμενα («*ἢ πέσοι τις ἢ τρωθείη*»), ενώ σε ευθύ λόγο επιβεβαιώνεται το αινιγματικό ύφος με τη χρονικοῦποθετική πρόταση («*ἐπειδὸν μέντοι τοῦτο γένηται, ἡγησόμεθα μὲν*»). Ωστόσο, οι δύο επόμενες κύριες προτάσεις εκφέρονται με οριστική μέλλοντα (*ἡγησόμεθα, ἔσται*) παρουσιάζοντας την προφητεία ως πραγματικό γεγονός. Η γλωσσική, όμως, επιλογή που κλιμακώνει το αινιγματικό ύφος είναι η χρήση των προσωπικών αντωνυμιών («*ἡμεῖς ... ὑμῖν ... ἐμοί*»), καθώς δεν διευκρινίζει ποιον ή ποιους εννοεί, ειδικά με την αντωνυμία *ἡμεῖς*. Με αυτές λοιπόν τις εκφραστικές επιλογές ο Ξενοφώντας κατορθώνει να αναδείξει τον προφητικό λόγο του μάντη.

3. Οι ενέργειες των δημοκρατικών μετά τη νίκη – Χαρακτηρισμός

Αμέσως μετά τη νικηφόρα έκβαση της μάχης οι δημοκρατικοί αφαίρεσαν από τους νεκρούς τα όπλα, όμως σεβάστηκαν τα νεκρά σώματα («*Καὶ τὰ μὲν ὄπλα ἔλαβον, τοὺς δὲ χιτῶνας οὐδενὸς τῶν πολιτῶν ἐσκύλευσαν*»). Συγκεκριμένα δεν εξευτέλισαν τους νεκρούς των αντιπάλων αφαιρώντας τους χιτῶνες τους και ξεγυμνώνοντας τα ἄψυχα κορμιά τους. Η αφαίρεση των ενδυμάτων δεν

ήταν κάτι σπάνιο κατά την αρχαιότητα, ωστόσο φανέρωνε το ήθος του νικητή. Οι δημοκρατικοί Αθηναίοι, αν και είχαν υποφέρει πολλά από τους πολιτικούς τους αντιπάλους, δεν παρασύρθηκαν από τον ενθουσιασμό της νίκης και δεν επέδειξαν αλαζονική συμπεριφορά. Σεβάστηκαν τους νεκρούς και τους άγραφους νόμους σχετικά με την τύχη των νεκρών πολεμιστών, αποδεικνύοντας τη θεοσεβεία τους αλλά και την ηθική τους ακεραιότητα. Η πράξη τους αυτή αποδεικνύει το δημοκρατικό τους ήθος και τη διάθεση για συμφιλίωση με τους πολιτικούς τους αντιπάλους τερματίζοντας έτσι την εμφύλια διένεξη.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Ο Θρασύβουλος εκτός από στρατηγικές ικανότητες διακρίνεται και από ηγετικά χαρίσματα. Λίγο πριν από τη σύρραξη εκφωνεί στους συντρόφους του έναν λόγο με στόχο να ανυψώσει το ηθικό τους. Αρχικά τους υπενθύμισε τα όσα είχαν υποστεί από τους Τριάκοντα («Κάποτε μας έπιαναν την ώρα που τρώγαμε ... αλλά δίχως να βρισκόμαστε καν στην πόλη») θέλοντας να τους αφυπνίσει τη διάθεση για εκδίκηση. Στη συνέχεια επισήμανε τη θεική αρωγή, την οποία παρουσίασε ως δικαιολογημένη λόγω των αδικιών που είχαν βιώσει από τους τυράννους («Γι' αυτό κ' οι θεοί παίρνουν τώρα φανερά το μέρος μας ... θριαμβεύουμε χάρι στην εύνοιά τους»). Με αυτή την επισήμανση προσπάθησε να τονώσει την αυτοπεποίθηση των συντρόφων του και να τους γεμίσει με θάρρος. Τέλος, τους τόνισε την πλεονεκτική θέση μάχης που κατείχαν, καθώς βρίσκονταν σε ύψωμα και υπερτερούσαν εμφανώς των αντιπάλων τους («και να τώρα που μας έφεραν σε τοποθεσία ... και θα χτυπήσουμε πολλούς»). Με τα επιχειρήματα αυτά ο Θρασύβουλος κατόρθωσε να ενισχύσει το φρόνημα του στρατεύματός του και αυτό έγινε φανερό από την έκβαση της μάχης, αφού οι δημοκρατικοί, παρά το αριθμητικό τους μειονέκτημα, με αποφασιστικότητα και υψηλό ηθικό συνέτριψαν με συνοπτικές διαδικασίες και καταδίωξαν τους αντιπάλους τους (*«οἱ δ' ἄλλοι ἐνίκων καὶ κατεδίωξαν μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ»*).

5. Η ορθή σημασία των λέξεων

1 - β, 2 - α, 3 - β, 4 - α, 5 - α.

6. α. Μετοχές στον άλλον αριθμό

εἰπόντες, μεταστραφέντες, ἐπομένῳ, ἐκπηδήσαντες, ἐμπεσόντες.

β. Μεταφορά κλιτών λέξεων στον άλλον αριθμό

Οἱ μάντιες παρήγγελλον αὐτῷ μὴ πρότερον ἐπιτίθεσθαι, πρὶν [ἀν] τοῦ σφετέρου ἢ πέσοιεν τινες ἢ τρωθείησαν.

7. α. Σωστό ή Λάθος [συντακτική αναγνώριση]

1 - Σ, 2 - Σ, 3 - Λ, 4 - Σ, 5 - Λ, 6 - Λ.

β. Σύνταξη πρότασης

έσκύλευσαν: ρήμα • *τοὺς χιτῶνας*: άμεσο αντικείμενο στο ρήμα • *οὐδενός*: έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα • *τῶν πολιτῶν*: γενική διαιρετική στο *οὐδενός*.

8. Αντιστοίχιση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - γ (σελ. 29), 2 - β (σελ. 30), 3 - γ (σελ. 32), 4 - γ (σελ. 33), 5 - α (σελ. 33).

14ο Κριτήριο: Ξενοφόντα *Ελληνικά*, 2.4.§19-20 [Θέμα 12276]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Και δεν διαφεύστηκε, αλλά, αφού πήραν στα χέρια τους τα όπλα, αυτός σαν να κατευθυνόταν από κάποια θεία μοίρα, αφού πρώτος τινάχτηκε έξω (από την παράταξη) και έπεσε πάνω στους εχθρούς, σκοτώνεται και έχει ταφεί στη διάβαση του Κηφισού· οι άλλοι όμως νικούσαν και καταδίωξαν (τους εχθρούς) μέχρι το ίσιωμα. Και εδώ από τους Τριάκοντα σκοτώθηκαν και ο Κριτίας και ο Ιππόμαχος, ενώ από τους δέκα άρχοντες στον Πειραιά ο Χαρμίδης, ο γιος του Γλαύκωνα, και από τους άλλους εβδομήντα περίπου. Και πήραν βέβαια τον οπλισμό, από κανέναν όμως από τους πολίτες δεν αφαίρεσαν τους χιτώνες.

2. Ο λόγος του Κλεοκρίτου και ο στόχος του

Ο Κλεόκριτος ως κήρυκας των μνημένων στα Ελευσίνια Μυστήρια απευθύνθηκε προς τους ηττημένους οπαδούς των ολιγαρχικών, ζητώντας τους να αναλογιστούν τα στοιχεία που τους ένωναν ως πολίτες της Αθήνας. Το θρησκευτικό κύρος που τον χαρακτήριζε του εξασφάλιζε τον απαιτούμενο σεβασμό και του πρόσφερε τη δυνατότητα να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες, ώστε να αποτρέψει τους ολιγαρχικούς από τη συνέχιση των εχθροπραξιών. Από την αρχή του λόγου του αποκάλεσε τους αντιπάλους του συμπολίτες («*άνδρες πολῖται*»), τονίζοντας έτσι ότι παρά τις πολιτικές και ιδεολογικές τους διαφορές τούς ένωνε η κοινή συμβίωση στην πόλη. Στη συνέχεια με δύο ρητορικά ερωτήματα («*τί ἡμᾶς ἐξελαύνετε; τί ἀποκτεῖναι βούλεσθε;*») προσπάθησε να τους ωθήσει να αναλογιστούν τις ενέργειές τους, ώστε να αναθεωρήσουν τη στάση τους. Προς αυτή την κατεύθυνση ήταν και η αναφορά του στους δεσμούς που ένωναν τους πολίτες της Αθήνας, υπενθυμίζοντας τις κοινές τους εμπειρίες κατά τη διάρκεια της ειρηνικής τους συμβίωσης στο

παρελθόν. Σκοπός του Κλεοκρίτου, μέσω της επίκλησης στο συναίσθημα, ήταν να προβάλλει τα θετικά στοιχεία του ειρηνικού παρελθόντος έναντι του συγκρουσιακού παρόντος –που είχε οδηγήσει άδικα στον θάνατο πολλούς Αθηναίους πολίτες–, έτσι ώστε να τους συγκινήσει και να τους αποτρέψει από μελλοντικές εχθρικές ενέργειες. Ο λόγος του λοιπόν είχε κυρίως στόχο να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για συμφιλίωση.

3. Οι δεσμοί των Αθηναίων – Γλωσσικές επιλογές

Ο Κλεόκριτος στην προσπάθειά του να κατευνάσει τα πνεύματα και να συμβάλει στη συμφιλίωση μεταξύ δημοκρατικών και ολιγαρχικών τόνισε τα στοιχεία που συνέδεαν τους οπαδούς των δύο παρατάξεων. Πρόκειται για τους δεσμούς που ένωναν τους πολίτες της Αθήνας μεταξύ τους ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων. Συγκεκριμένα, αναφέρθηκε στους θρησκευτικούς δεσμούς, καθώς όλοι οι πολίτες συμμετείχαν σε κοινές θρησκευτικές εκδηλώσεις (*«μετεσχίκαμεν δὲ ὑμῖν καὶ ἱερῶν τῶν σεμνοτάτων καὶ θυσιῶν καὶ ἑορτῶν τῶν καλλίστων»*). Στη συνέχεια έκανε λόγο για κοινωνικούς δεσμούς. Όλοι οι Αθηναίοι συμμετείχαν σε εκδηλώσεις και δράσεις είτε κοινωνικού περιεχομένου (*«συγχορευταί»*) είτε παιδαγωγικού χαρακτήρα (*«συμφοιτηταί»*) είτε της στρατιωτικής και πολεμικής ζωής (*«συστρατιῶται»*) για την υπεράσπιση και την προστασία της κοινής τους πατρίδας. Η κοινή συμμετοχή σε όλες αυτές τις δράσεις διαμόρφωσε κοινούς δεσμούς μεταξύ των πολιτών με αποτέλεσμα την ενότητα και την ομοψυχία μιας πραγματικής κοινωνίας πολιτών. Αυτή η ενότητα αναδεικνύεται από τη χρήση του α' πληθυντικού προσώπου (*«μετεσχίκαμεν»*), τη χρήση της προσωπικής αντωνυμίας α' προσώπου (*«ἡμεῖς»*), από τις σύνθετες λέξεις με την πρόθεση *σύν* (*«συγχορευταί»*) και από τους εμπρόθετους προσδιορισμούς που δηλώνουν συμμετοχή (*«μεθ' ὑμῶν»*).

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Στα δύο κείμενα είναι εμφανής η διαφορετική στάση των ολιγαρχικών και των δημοκρατικών Αθηναίων. Συγκεκριμένα, ο Θρασύβουλος στον λόγο που εκφώνησε προκειμένου να εμψυχώσει τους συντρόφους του περιέγραψε τη στάση των ολιγαρχικών προς τους δημοκρατικούς. Κατά τη διάρκεια της διακυβέρνησης των Τριάκοντα κυριαρχούσε καθεστώς βίας και τρομοκρατίας με αναίτιες εξορίες, κατασχέσεις περιουσιών και συλλήψεις (*«αυτοί που δίχως σε τίποτα νάχουμε φταίξει μας εξόριζαν από την πόλη, μας έδιωχναν από τα σπίτια μας κ' έκαναν προγραφές των αγαπημένων μας»*). Τα μέτρα αυτά είχαν ως στόχο την εξόντωση των πολιτικών τους αντιπάλων. Από την άλλη πλευρά οι δημοκρατικοί, όπως πληροφορούμαστε από τον λόγο του Κλεοκρίτου, επένδυναν στη συνύπαρξη και τη συναδελφικότητα προκειμένου να επιτευχθούν οι

κοινοί στόχοι για την ευημερία της πόλης («ὕπερ τῆς κοινῆς ἀμφοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας»). Ἐτσι ἐπιδίωκαν τὴν ὁμόνοια καὶ τὴν συνεργασία σὲ ὅλες τὶς κοινωνικὲς ἐκδηλώσεις. Ἀπὸ αὐτὸ συμπεραίνει κανεὶς ὅτι τὸ κύριο μέλημα τῶν δημοκρατικῶν ἦταν ἡ κοινωνικὴ συνοχή μέσω τῆς ὁποίας θὰ ἐξασφάλιζαν τὰ συμφέροντα τῆς πόλης. Ἀντιθέτως, οἱ ὀλιγαρχικοὶ ἐνδιαφέρονταν μόνο γιὰ τὰ προσωπικά τους συμφέροντα καὶ ἐπιζητούσαν τὴν παραμονή τους στὴν ἐξουσία χρησιμοποιοῦντας ἀκραία καὶ ἀθέμιτα μέσα.

5. Ἡ ὀρθὴ σημασία τῶν λέξεων

1 - β, 2 - α, 3 - β, 4 - α, 5 - β.

6. α. Συμπλήρωση κενῶν

τοῖς ὄπλοις, τῆς διαβάσεως, ὁ χιτῶν, τῷ κήρυκι, θαλάττης, σωτηριῶν.

β. Ρηματικοὶ τύποι αορίστου στὸν ἄλλον ἀριθμὸ

ἐψεύσατο: ἐψεύσαντο • ἀνέλαβον: ἀνέλαβε • ἐκπηδήσας: ἐκπηδήσαντες • ἐμπεσῶν: ἐμπεσόντες.

7. α. Συντακτικὴ λειτουργία λέξεων τοῦ κειμένου

ὑποσπόνδους: ἐπιρρηματικὸ κατηγορούμενο τοῦ τρόπου στὴ λέξη *νεκρούς* ἀπὸ τὸ ρῆμα *ἀπεδίδοσαν*.

ἀλλήλοις: ἀντικείμενο στὴ μετοχὴ *προσιόντες* καὶ στὸ ρῆμα *διελέγοντο*.

ὁ κήρυξ: παράθεση στὴ λέξη *Κλεόκριτος*.

ἀποκτεῖναι: τελικὸ ἀπαρέμφατο ὡς ἀντικείμενο στὸ ρῆμα *βούλεσθε*.

πώποτε: ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ χρόνου στὸ ρῆμα *ἐποιήσαμεν*.

συγχορευταί: κατηγορούμενο στὸ ἐννοούμενο ὑποκείμενο *ἡμεῖς* ἀπὸ τὸ ρῆμα *γεγενήμεθα*.

β. Προσδιορισμοὶ τοῦ τόπου

ἐν τῇ διαβάσει: ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ ἐντοπισμοῦ σὲ τόπο στὸ ρῆμα *τέθαιπται*.

μέχρι τοῦ ὀμαλοῦ: ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ τοπικοῦ τέρματος στὸ ρῆμα *κατεδίωξαν*.

ἐνταῦθα: ἐπιρρηματικὸς προσδιορισμὸς τοῦ τόπου στὸ ρῆμα *ἀπέθανον*.

ἐν Πειραιεῖ: ἐμπρόθετος προσδιορισμὸς τοῦ ἐντοπισμοῦ σὲ τόπο στὴ λέξη *τῶν ἀρχόντων*.

8. Ἀντιστοίχιση φράσεων [Εἰσαγωγή τοῦ σχολικοῦ βιβλίου]

1 - γ (σελ. 29), 2 - β (σελ. 30), 3 - γ (σελ. 30), 4 - β (σελ. 30), 5 - γ (σελ. 33).

15ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4. §20-21 [Θέμα 19548]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Στη συνέχεια ο Κλεόκριτος, ο κήρυκας των μυστών, που είχε πολύ δυνατή φωνή, αφού επέβαλε σιγή, είπε: «Άντρες συμπολίτες, γιατί μας διώχνετε; Γιατί θέλετε να (μας) σκοτώσετε; Γιατί εμείς ποτέ μέχρι τώρα δεν σας κάναμε κανένα κακό, αντίθετα, μαζί σας έχουμε πάρει μέρος και στις πιο σεμνές τελετές και θυσίες και στις πιο ωραίες γιορτές και μαζί σας έχουμε χορέψει και σπουδάσει και υπηρετήσει την πατρίδα και έχουμε αντιμετωπίσει πολλούς κινδύνους από κοινού και στη στεριά και στη θάλασσα και για την κοινή σωτηρία και για την ελευθερία των δυο μας.

2. Η έκκληση του Κλεοκρίτου

Ο Κλεόκριτος στην προσπάθειά του να κατευνάσει τα πνεύματα απευθύνει έκκληση τόσο προς τους ολιγαρχικούς όσο και προς τους δημοκρατικούς να σταματήσουν τις έριδες σεβόμενοι και τους θεούς και τους ανθρώπους («*καίδούμενοι καὶ θεοὺς καὶ ἀνθρώπους*»). Ειδικά τους ολιγαρχικούς τους καλεί να σταματήσουν τις ανόσιες πράξεις σε βάρος της πατρίδας και να μη συνεχίσουν να υπακούουν τους Τριάκοντα, οι οποίοι είχαν σκοτώσει πολλούς Αθηναίους πολίτες μόνο για να εξυπηρετήσουν τα προσωπικά τους συμφέροντα («*οἱ ἰδίων κερδῶν ἔνεκα ὀλίγου δεῖν πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων*»). Λόγω της ιδιότητάς του επικαλέστηκε αρχικά τους θεούς προστάτες της οικογένειας («*Πρὸς θεῶν πατρῶων καὶ μητρῶων*») και στη συνέχεια την άμεση συγγένεια από αίμα και την έμμεση από επιγαμίες («*καὶ συγγενείας καὶ κηδεστίας*») αλλά και τη συντροφικότητα και τη φιλία που καλλιεργούσαν οι διάφορες εταιρίες («*καὶ ἑταιρίας*»), δηλαδή οι διάφοροι τοπικοί σύλλογοι στους οποίους συμμετείχαν πολίτες της ίδιας συνήθως πολιτικής παράταξης. Η έκκληση λοιπόν του Κλεοκρίτου είναι μια ύστατη προσπάθεια να επανέλθει στην Αθήνα η πολιτική και η κοινωνική ομαλότητα.

3. Γλωσσικές επιλογές

Ο Κλεόκριτος στην έκκλησή του προς τους πολιτικούς του αντιπάλους επικαλείται τους πολλαπλούς δεσμούς που ενώνουν τους πολίτες μιας ειρηνικής πολιτείας. Οι δεσμοί αυτοί δηλώνονται από τον Ξενοφώντα με το ρήμα *μετέχω* («*μετεσχέκαμεν*»), το οποίο σημαίνει την κοινή συμμετοχή όλων των πολιτών ανεξαρτήτως πολιτικών πεποιθήσεων. Επίσης, χρησιμοποιεί λέξεις σύνθετες με την πρόθεση *σύν* («*καὶ συγχορευταὶ καὶ συμφοιτηταὶ ... καὶ συστρατιῶται*») για να τονίσει τις κοινές ενέργειες τόσο κατά την περίοδο της ειρήνης όσο και

του πολέμου. Παράλληλα, η χρήση του εμπρόθετου προσδιορισμού *μεθ' ὧν* φανερώνει ότι οι δημοκρατικοί δρούσαν από κοινού με τους πολιτικούς τους αντιπάλους προκειμένου να αντιμετωπίσουν τους κοινούς εξωτερικούς κινδύνους («*καὶ πολλὰ μεθ' ὧν κεινδυνεύκαμεν*»). Τέλος, το ρήμα *κοινωνοῦμεν* («*πάντων γὰρ τούτων πολλοὶ κοινωνοῦμεν ἀλλήλοις*») και το επίθετο *κοινός* («*ὕπερ τῆς κοινῆς ἀμοτέρων ἡμῶν σωτηρίας τε καὶ ἐλευθερίας*») δηλώνουν εμφατικά όλα εκείνα τα στοιχεία που ενώνουν τους κατοίκους μιας πόλης.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Ο Κλεοκρίτος απευθυνόμενος προς τους υποστηρικτές της ολιγαρχίας έκανε έκκληση να εγκαταλείψουν τους Τριάκοντα, διότι είχαν προβεί σε πολλές εγκληματικές ενέργειες για να εξυπηρετήσουν μόνο τα προσωπικά τους συμφέροντα. Τους υπενθύμισε μάλιστα ότι οι πολίτες που είχαν χάσει τη ζωή τους από τους Τριάκοντα μέσα σε οκτώ μήνες ήταν περισσότεροι από όσους είχαν σκοτωθεί από τους Λακεδαιμονίους κατά τη διάρκεια του μακροχρόνιου πολέμου. Ο ισχυρισμός του Κλεοκρίτου επιβεβαιώνεται και από την αφήγηση του Ξενοφώντα για τον τρόπο δράσης των Τριάκοντα. Οι τύραννοι, αφού απέκτησαν τη συμπάθεια της κοινής γνώμης, έθεσαν ως στόχο την επιβολή τής απόλυτης κυριαρχίας τους, αδιαφορώντας για το καλό της πόλης («*άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη*»). Στο πλαίσιο αυτό ζήτησαν υποστήριξη από τη Σπάρτη και έλαβαν μια φρουρά, με την οποία έβαλαν σε εφαρμογή το σχέδιό τους («*ώσπου να βγάλουν από τη μέση τα κακά στοιχεία και να οργανώσουν το καθεστώς*»). Συνελάμβαναν πλέον τους πολίτες για τους οποίους είχαν την υποψία ότι θα σταθούν εμπόδιο στα ανοσιουργήματά τους, είτε γιατί δεν θα ανέχονταν τον παραμερισμό τους από την εξουσία, είτε γιατί είχαν την ικανότητα να βρουν υποστηρικτές («*όποιον τους δημιουργούσε την υποψία ... θάβρισκε πολλούς συμπαραστάτες*»). Άλλους από αυτούς τους καταδίκασαν σε θάνατο με συνοπτικές διαδικασίες και άλλους τους εξόριζαν.

5. Η ορθή σημασία των λέξεων

1 - α, 2 - β, 3 - α, 4 - α, 5 - β.

6. α. Τύποι συνεκφορών

εὐφώνω κήρυκι, ἀνδρῶν πολιτῶν, ἴδιον κέρδος.

β. Ρηματικοί τύποι στον αόριστο

μετέσχομεν, ἐγενόμεθα, ἀμαρτόντες, ἀπέκτειναν και ἀπέκτανον.

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

τῶν μυστῶν: γενική κτητική στη λέξη *κῆρυξ*.

ὁμᾶς: άμεσο αντικείμενο στο ρήμα *ἐποιήσαμεν*.

τῶν καλλίστων: επιθετικός προσδιορισμός στη λέξη *έορτῶν*.

άλλήλοις: έμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *κοινωνοῦμεν*.

Αθηναίων: γενική διαιρετική στη λέξη *πλείους*.

β. Αναγνώριση και σύνταξη μετοχής

κατασιωπησάμενος: επιρρηματική χρονική μετοχή που λειτουργεί ως επιρρηματικός προσδιορισμός του χρόνου (προτερόχρονο) στο ρήμα *έλεξεν*: είναι συνημμένη στο υποκείμενο του ρήματος *Κλεόκριτος*, που είναι και υποκείμενό της.

8. Σωστό ή Λάθος [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

α - Σ, β - Λ, γ - Λ, δ - Σ, ε - Σ.

16ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4.§22-23 [Θέμα 14419]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Και την επομένη οι Τριάκοντα φανερά ταπεινωμένοι και απομονωμένοι συσκέπτονταν με τους άλλους στην αίθουσα των συνεδριάσεων· όπου όμως από τους τρεις χιλιάδες ο καθένας τους είχε τοποθετηθεί, εκεί γενικά είχαν προστριβές ο ένας με τον άλλον. Όσοι δηλαδή είχαν διαπράξει κάποιο σοβαρό αδίκημα και φοβούνταν, υποστήριζαν μεγαλόφωνα ότι δεν έπρεπε υποχωρήσουν σε αυτούς στον Πειραιά· όσοι όμως πίστευαν ότι δεν είχαν κάνει καμία αδικία, και οι ίδιοι σκέφτονταν και στους άλλους εξηγούσαν ότι τους ήταν τελείως περιττές αυτές οι συμφορές και συμφωνούσαν ότι δεν έπρεπε να υπακούουν στους Τριάκοντα ούτε να (τους) επιτρέπουν να καταστρέφουν την πόλη.

2. Η διαμάχη στους κόλπους των ολιγαρχικών

Μετά τη νίκη των δημοκρατικών ξέσπασε, όπως ήταν φυσικό, έντονη διαμάχη στους κόλπους των ολιγαρχικών, οι οποίοι χωρίστηκαν σε δύο παρατάξεις: στους εμπαιθείς και τους μετριοπαθείς. Οι πρώτοι έχοντας απόλυτη επίγνωση των ανοσιουργημάτων τους («Όσοι μὲν γὰρ ἐπεποιήκεσάν τι βιαιότερον καὶ ἐφοβοῦντο») και γνωρίζοντας καλά τι τους περίμενε σε περίπτωση υποχώρησης, επέμεναν στη συνέχιση του εμφύλιου σπαραγμού («έντόνως έλεγον ώς

οὐ χρεΐη καθυφίεσθαι τοῖς ἐν Πειραιεῖ»). Αντίθετα, όσοι είχαν τη συνείδησή τους καθαρή και ήταν απαλλαγμένοι από τύψεις και ενοχές για βίαιες πράξεις («ὅσοι δὲ ἐπίστευον μηδὲν ἡδίκηκέναι») επιθυμούσαν να απαλλαγούν από τα δεινά της εμφύλιας σύρραξης και για αυτό παρακινούσαν και τους υπόλοιπους να αποτινάξουν τον ζυγό των Τριάκοντα και να θέσουν τέρμα στις θηριωδίες τους σε βάρος αθώων πολιτών και της πατρίδας γενικότερα («τοὺς ἄλλους ἐδίδασκον ὡς ... οὐδ' ἐπιτρέπειν ἀπολλύναι τὴν πόλιν»).

3. Η κατάσταση στους Τριάκοντα και στους καθεστωτικούς μετά την ήττα

Η ήττα στον Πειραιά συντάραξε συθέμελα το οικοδόμημα του τυραννικού καθεστώτος των Τριάκοντα. Οι ηγέτες του καθεστώτος, την επόμενη μέρα, κάθονταν στο συνέδριο ταπεινωμένοι και ολομόναχοι («*Τῆ δ' ὕστεραία οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηντο ἐν τῷ συνεδρίῳ*»), ενώ τα απλά μέλη της ολιγαρχικής παράταξης, τα οποία ανήκαν στον κατάλογο των τριών χιλιάδων, διαφωνούσαν μεταξύ τους ριζικά για τον τρόπο με τον οποίο έπρεπε να αντιμετωπιστεί η κατάσταση («*τῶν δὲ τρισχιλίων ὅπου ἕκαστοι τεταγμένοι ἦσαν, πανταχοῦ διεφέροντο πρὸς ἀλλήλους*»). Ύστερα από έντονη συζήτηση επικράτησαν τελικά οι μετριοπαθείς ολιγαρχικοί, οι οποίοι υποστήριζαν τον τερματισμό της διένεξης και τη συμφιλίωση με τους δημοκρατικούς. Ύστερα από αυτό καθαίρεσαν τους Τριάκοντα και στη θέση τους όρισαν δέκα άντρες, έναν από κάθε φυλή, με σκοπό να διαπραγματευτούν με τους δημοκρατικούς τη λήξη της εμφύλιας σύγκρουσης («*Καὶ τὸ τελευταῖον ἐψηφίσαντο ἐκείνους μὲν καταπαῦσαι ... ἕνα ἀπὸ φυλῆς*»).

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Ο Κλέοκριτος στον λόγο του υπέδειξε τους Τριάκοντα ως μοναδικούς υπεύθυνους της εμφύλιας διαμάχης στην Αθήνα. Τους κατηγορήσε ότι στέρησαν από όλους τους πολίτες τη δυνατότητα να ζήσουν ειρηνικά και τους ώθησαν στον χειρότερο πόλεμο («*οὗτοι τὸν πάντων αἴσχιστόν τε καὶ χαλεπώτατον ... πόλεμον ἡμῖν πρὸς ἀλλήλους παρέχουσιν*»). Οι κατηγορίες αυτές επιβεβαιώνονται και από τον Ξενοφώντα, ο οποίος αναφέρει ότι μετά την καταδίκη τού Θηραμένη σε θάνατο οι Τριάκοντα, χωρίς κανέναν ηθικό ενδοιασμό, άρχισαν να αυθαιρετούν ενάντια σε κάθε πολίτη που δεν ανήκε στην ολιγαρχική παράταξη («*ήταν ελεύθεροι να τυραννούν δίχως φόβο*»). Απαγόρευαν την είσοδο στην πόλη της Αθήνας σε όσους δεν ανήκαν στον κατάλογο των τριών χιλιάδων, δηλαδή σε όσους δεν ήταν εμπράκτως υποστηρικτές του καθεστώτος τους. Άλλους πάλι τους συνελάμβαναν στα χωράφια τους και τους έπαιρναν τη γη («*τους άρπαζαν κι από μέσα απ' τ' αγροκτήματά τους για να τους πάρουν, αυτοί κ' οι φίλοι τους, τη γη τους*»). Αυτές οι πρακτικές αύξησαν την

καταπίεση με αποτέλεσμα να συσπειρωθούν οι δημοκρατικοί, οι οποίοι κατέφευγαν στον Πειραιά και από εκεί στα Μέγαρα και τη Θήβα, όπου οργάνωναν την αντίδρασή τους («Οι κατατρεγμένοι κατέφευγαν στον Πειραιά ... γέμισαν πρόσφυγες»). Δικαιολογημένα λοιπόν ο Κλεόκριτος κατηγόρησε τους Τριάκοντα ως μοναδικούς υπεύθυνους αυτής της αιματηρής εμφύλιας διαμάχης.

5. Ετυμολογικά συγγενείς λέξεις

1 - ζ, 2 - ε, 3 - α, 4 - η, 5 - β. Περισεύουν το γ και το δ.

6. α. Βαθμοί επιθέτων

αίσχρὸν, αἰσχίονα ἢ αἰσχίω – χαλεπὸν, χαλεπώτερον – ἀνόσιον, ἀνοσιώτερον – ἐχθρὸν, ἐχθίονα ἢ ἐχθίω.

β. Συμπλήρωση κενών

προσακούσσεσθαι, ἀπαγαγέτω, ἐτέτακτο, ἐποίουν, εἰρήκασι(ν), πεπεισμένοι εἰσί.

7. α. Σωστό ή Λάθος [συντακτική λειτουργία]

Σ, Λ, Σ, Σ, Λ.

β. Αναγνώριση πρότασης

Είναι δευτερεύουσα ονοματική ειδική πρόταση που λειτουργεί ως αντικείμενο στο ρήμα *ἔλεγον*. Εισάγεται με τον ειδικό σύνδεσμο *ὡς* και εκφέρεται με ευκτική του πλαγίου λόγου (*οὐ χρεΐη*), γιατί εξαρτάται από ρήμα ιστορικού χρόνου (*ἔλεγον*).

8. Σωστό ή Λάθος [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

α - Σ (σελ. 29), β - Σ (σελ. 30), γ - Λ (σελ. 30), δ - Λ (σελ. 32), ε - Σ (σελ. 33).

17ο Κριτήριο: Ξενοφώντα *Ελληνικά*, 2.4.§21-23.3 [Θέμα 14455]

1. Μετάφραση αποσπάσματος

Και ενώ ήταν δυνατόν σε εμάς να ζούμε ως πολίτες ειρηνικά, υποκινούν σε εμάς για αλληλοεξόντωση τον πιο αισχρό από όλους και πιο ολέθριο και πιο ανόσιο και πιο μισητό και σε θεούς και σε ανθρώπους πόλεμο. Όμως να είστε απόλυτα βέβαιοι ότι όχι μόνον εσείς, αλλά και εμείς θρηνήσαμε με βουρκωμένα μάτια μερικούς και από όσους έχασαν τη ζωή τους εξαιτίας μας». Ο κήρυκας λοιπόν τέτοια ἔλεγε· κι όσοι αρχηγοί ἐπέζησαν οδήγησαν όσους ήταν

μαζί τους στην Αθήνα και για το γεγονός ότι άκουγαν επιπλέον τέτοια λόγια. Και την επομένη οι Τριάκοντα φανερά ταπεινωμένοι και απομονωμένοι συσκέπτονταν με τους άλλους στην αίθουσα των συνεδριάσεων.

2. Ερμηνεία αντωνυμιών – Σχέσεις προσώπων

Με τη χρήση των τριών αυτών αντωνυμιών ο Κλεόκριτος διέκρινε τους Αθηναίους πολίτες σε τρεις κατηγορίες. Με την αντωνυμία *ὕμεῖς* αναφέρεται στους οπαδούς του ολιγαρχικού πολιτεύματος, με την αντωνυμία *ἡμεῖς* αναφέρεται στους οπαδούς της δημοκρατίας και με την αντωνυμία *οὗτοι* αναφέρεται στους Τριάκοντα. Με την τριμερή αυτή διάκριση ο κήρυκας προσπάθησε να διαχωρίσει τους οπαδούς της ολιγαρχίας από τους Τριάκοντα. Με τις προσωπικές αντωνυμίες θέλησε να τονίσει ότι οι δύο αντιμαχόμενες παρατάξεις είχαν πολλά κοινά χαρακτηριστικά που τους έωναν, ενώ αυτά που τους χώριζαν ήταν πολύ λιγότερα. Έτσι όλοι θρήνησαν για τους νεκρούς των πρόσφατων συγκρούσεων (*«καὶ ἡμεῖς ἔστιν οὗς πολλὰ κατεδακρύσαμεν»*). Ουσιαστικά, με αυτόν τον τρόπο διαχώρισε τους Τριάκοντα από τους μετριοπαθείς ολιγαρχικούς θεωρώντας τους πρώτους υπεύθυνους για όλα τα δεινά που είχαν συμβεί στην πόλη και τους δεύτερους εξαπατημένους από τους τυράννους οι οποίοι λειτουργούσαν μόνο με βάση το προσωπικό τους συμφέρον (*«οἱ ἰδίων κερδῶν ἔνεκα»*). Αυτός ο διαχωρισμός λοιπόν αποσκοπούσε στη γεφύρωση των σχέσεων μεταξύ των απλών πολιτών και στον τερματισμό της εμφύλιας διαμάχης.

3. Το τελικό επιχείρημα του Κλεοκρίτου – Γλωσσική επιλογή

Ο Κλεόκριτος επιδίωξε με τον λόγο του να αποδείξει στους μετριοπαθείς ολιγαρχικούς πολίτες ότι δεν υπήρχαν μεταξύ τους ουσιαστικές διαφορές και ότι μοναδικοί υπεύθυνοι για την κατάσταση ήταν οι Τριάκοντα. Αρχικά ανέφερε τους κοινούς δεσμούς που είχαν αναπτύξει κατά τη διάρκεια της δημοκρατικής διακυβέρνησης της πόλης. Το τελικό όμως επιχείρημα, προκειμένου να τους πείσει να εγκαταλείψουν τους Τριάκοντα ήταν ότι οι τύραννοι δρούσαν με βάση μόνο το προσωπικό τους συμφέρον (*«οἱ ἰδίων κερδῶν ἔνεκα»*). Παράλληλα επισήμανε ότι ήταν τόσο αδίστακτοι ώστε δεν δίστασαν να σκοτώσουν μέσα σε οκτώ μήνες περισσότερους Αθηναίους από όσους σκότωσαν οι Λακεδαιμόνιοι κατά τη διάρκεια του πολυετούς πολέμου (*«πλείους ἀπεκτόνασιν Ἀθηναίων ἐν ὀκτῶ μηνὶν ἢ πάντες Πελοποννήσιοι δέκα ἔτη πολεμοῦντες»*). Για να δώσει μάλιστα έμφαση στο επιχείρημά του και να παρακινήσει τους μετριοπαθείς ολιγαρχικούς να σταματήσουν να λειτουργούν ως πειθήνια όργανα, ο Κλεόκριτος χρησιμοποίησε προστακτική έγκλιση (*«παύσασθε ... καὶ μὴ πείθεσθε»*) προσδίδοντας στον λόγο του ένα επιτακτικό ύφος. Με αυτόν

τον τρόπο λοιπόν προσπάθησε να προσεγγίσει τους ολιγαρχικούς προκειμένου να σταματήσει η εμφύλια διαμάχη και ταυτόχρονα να τους επισημάνει ότι, αν συνέχιζαν να υποστηρίζουν τους Τριάκοντα, θα είχαν και εκείνοι τις ανάλογες ευθύνες.

4. Παράλληλο κείμενο – Διακειμενική προσέγγιση

Οι ηγέτες των ολιγαρχικών μετά την ήττα και αφού άκουσαν τα λόγια του κήρυκα προσπάθησαν να συγκεντρώσουν όσες δυνάμεις μπορούσαν και να τις οδηγήσουν στην πόλη («οἱ δὲ λοιποὶ ἄρχοντες καὶ διὰ τὸ τοιαῦτα προσακοῦναι τοὺς μεθ' αὐτῶν ἀπήγαγον εἰς τὸ ἄστυ»). Η επικράτηση των δημοκρατικών φαινόταν βέβαιη και αυτό επηρέασε την ψυχολογία και τη συμπεριφορά τους. Για αυτόν τον λόγο, την επόμενη μέρα στέκονταν ταπεινωμένοι και απομονωμένοι από όλους, περιμένοντας το τέλος του καθεστώτος τους και την τιμωρία τους («Τῆ δ' ὑστεραία οἱ μὲν τριάκοντα πάνυ δὴ ταπεινοὶ καὶ ἔρημοι συνεκάθηοντο ἐν τῷ συνεδρίῳ»). Η συγκεκριμένη εικόνα είναι εντελώς αντίθετη από την αλαζονική συμπεριφορά που επέδειξαν οι Τριάκοντα στην αρχή της τυραννίας τους. Έχοντας την υποστήριξη των Λακεδαιμονίων και γνώθοντας ότι ήταν παντοδύναμοι, αναίρεσαν τις υποσχέσεις τους για τη θέσπιση νέων νόμων και επέβαλαν την κυριαρχία τους με τον τρόπο που επιθυμούσαν («στο μεταξύ συγκροτούσαν τη Βουλή και τις άλλες αρχές όπως ήθελαν αυτοί»). Στο πλαίσιο αυτό άρχισαν να εκδικούνται τους πολιτικούς τους αντιπάλους και να εδραιώνουν ανεξέλεγκτα την κυριαρχία τους στην Αθήνα («άρχισαν να καταστρώνουν σχέδια για να επιβάλουν την ανεξέλεγκτη κυριαρχία τους στην πόλη»). Αυτό λοιπόν που τους συσπείρωνε ήταν η ισχύς τους, όταν όμως την έχασαν μετά από την ήττα διασπάστηκαν και έτσι άλλαξαν συμπεριφορά.

5. Ομόρριζα

ημίθεος, θεοποίηση, αθεΐα·
αλληλεγγύη, αλληλογραφία, αλληλοδιδασκτική·
κατάπαυση, παυσίπονο, αναπauτικός·
παράλογος, διάλογος, λογοκρισία·
αρχιεπίσκοπος, υπαρχηγός, αρχομανής.

6. α. Λέξεις στον άλλον αριθμό

πολύς, τὰς πατρίδας, μηνί, ἄρχων.

β. Συμπλήρωση πίνακα

Οριστική	Υποτακτική	Ευκτική	Προστακτική
<i>ἐπαύσασθε</i>	<i>παύσησθε</i>	<i>παύσαισθε</i>	<i>παύσασθε</i>
<i>ἀπήγαγον</i>	<i>ἀπαγάγωσι</i>	<i>ἀπαγάγοιεν</i>	<i>ἀπαγαγόντων</i> ή <i>ἀπαγαγέτωσαν</i>

7. α. Συντακτική λειτουργία λέξεων του κειμένου

ἀλλήλοις: ἔμμεσο αντικείμενο στο ρήμα *κοινωνοῦμεν*.

οἷ: υποκείμενο του ρήματος *ἀπεκτόνασιν*.

πολιτεύεσθαι: τελικό απαρέμφατο ως υποκείμενο της μετοχής *ἐξόν*.

πάντων: γενική διαιρετική στη λέξη *τὸν αἴσχιστον*.

τοιαῦτα: σύστοιχο αντικείμενο στο ρήμα *ἔλεγον*.

ταπεινοί: επιρρηματικό κατηγορούμενο του τρόπου στο υποκείμενο *οἱ τρι-
άκοντα* του ρήματος *συνεκάθηντο*.

β. Το είδος των μετοχών

αἰδούμενοι: επιρρηματική τροπική μετοχή.

ἀμαρτάνοντες: κατηγορηματική μετοχή.

πολεμοῦντες: επιρρηματική τροπική μετοχή.

τῶν ἀποθανόντων: επιθετική μετοχή.

8. Σύνδεση φράσεων [Εισαγωγή του σχολικού βιβλίου]

1 - α (σελ. 29), 2 - β (σελ. 29), 3 - α (σελ. 30), 4 - β (σελ. 30), 5 - α (σελ. 33).